

**SZENT JÓZSEF KATOLIKUS SZAKISKOLA
ÉS SPECIÁLIS SZAKISKOLA**

HELYI TANTERVE

Sajátos nevelési igényű tanulók tagozata

**EGYHÁZASGERGE
2008.**

TARTALOMJEGYZÉK

1. TANULÁSBAN AKADÁLYOZOTTAK TAGOZATÁN OKTATOTT TANTÁRGYAK ÁTTEKINTÉSE	3
2. AZ EGYES TANTÁRGYAK LEGFONTOSABB JELLEMZŐI	5
3. A TANULÁSBAN AKADÁLYOZOTTAK (ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOSOK) TAGOZATÁN OKTATOTT TANTÁRGYAK ÉVFOLYAMONKÉNTI, HETI BEOSZTÁSA:	10
4. A TANULÁSBAN AKADÁLYOZOTTAK (ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOSOK) TAGOZATÁN OKTATOTT TANTÁRGYAK HELYI TANTERVEI	11

1. Tanulásban akadályozottak tagozatán oktatott tantárgyak áttekintése

A tanulásban akadályozott (enyhe értelmi fogyatékos) tanulóink számára készült helyi tantervet az Oktatási Minisztérium által kiadott „Fogyatékos tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelvei” című kiadvány alapján készítettük el.

* **Minden évfolyam minden osztályában oktatott tantárgyak:**

- * Hittan
- * Osztályfőnöki
- * Testnevelés és sport
- * Informatika
- * Természetismeret - egészségtan

* **Tanulásban akadályozottak (enyhe értelmi fogyatékosok) tagozatán oktatott tantárgyak:**

- * Magyar nyelv és irodalom 9-10. évf.
- * Történelem és társadalomismeret, jelenismeret 9-10. évf.
- * Angol nyelv 9-10. évf.
- * Matematika 9-10. évf.
- * Természetismeret – fizika 9-10. évf.
- * Természetismeret – földrajz 9-10. évf.
- * Pályaorientáció 9-10. évf.
- * Személyiségfejlesztés 9-10. évf.
- * Roma kultúra 9-10. évf.
- * Szakmai előkészítő kertészeti alapismeretek 9-10. évf. Agrár szakterület, mezőgazdasági szakmacsoport
- * Szakképesítések szakmai tantárgyai 11-12. évf.

BEVEZETÉS

A kerettanterv a 2/2005. (III. 1.) OM rendelet 2. sz. mellékleteként kiadott Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelésének, oktatásának irányelve alapján készült. Választható az általános iskola, az előkészítő szakiskola, a speciális szakiskola 9–10. évfolyamain az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelését, oktatását végző közoktatási intézmények számára.

Sajátosságai:

- ★ iskolaszakaszokra készült, biztosítva a dokumentum alapján pedagógiai programot készítő intézmények számára a nagyobb mozgásteret;
- ★ tantárgyi struktúrája igazodik az enyhe értelmi fogyatékoságból adódó nevelhetőség, oktathatóság, képezhetőség sajátosságaihoz:
 1. integrált természetismereti tantárgyakat tartalmaz;
 2. az élő idegen nyelv tanítása 7. évfolyamon kezdődik, helyi döntés alapján ezt megelőzően is megkezdhető;
 3. az informatika tantárgyban hosszú előkészítő időszakot biztosít;
 4. a kompetenciák fejlesztésében megkülönböztetett figyelmet fordít a személyes, a szociális, a kommunikációs, és az életvezetési kompetenciákra;
- ★ szerkezetében egymással szorosan kapcsolódó egységekből épül fel;
- ★ az intézményi folyamattervezéshez a fejlesztési feladatok megvalósítását segítő konkrét prioritásokat ad;
- ★ fejlesztési feladatainak szerkezete lehetővé teszi a tanulók egyéni haladási ütemének figyelembe vételét.

A kerettanterv célja és feladata

A megszilárdító szakaszban elsődleges cél az előző képzési szakaszban folyó nevelés-oktatás tartalmi, szemléleti összehangolása, szintetizálása. Az önálló tanulás, a tájékozódási képesség, a tájékozottság, a pályaválasztási ismeretek és a munka világával való ismerkedés szélesítése, a döntési képesség erősítése.

Feladatai:

A tanuló sikeres továbbtanulási, szakmaelsajátítási lehetőségeinek kialakítása.

Az önálló tanulás, a tájékozódási képesség, a tájékozottság, a döntési képesség erősítése.

A társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és cselekvési kompetenciák kialakítása, az önálló életvitelre való alkalmasság megszilárdítása.

2. Az egyes tantárgyak legfontosabb jellemzői

/áttekintés/

Hittan

"Az ember értelme nagyobb, mint a világegyetem, épp ezért Isten annak egyetlen méltó tárgya." (Keresztes Szent János). Isten képségünk egyik összetevője az értelem, amellyel Istent a teremtett világból egyértelműen, biztosan felismerhetjük.

A hittan tantárgy segíti a tanulókat abban, hogy a természetben és az emberi életben nap, mint nap találkozassanak a Teremtővel.

A tanulók átélhetik annak örömét, hogy Isten nevünkön szólít, megszerethetik az élő Isten élő üzenetét: a Bibliát. Felfigyelhetnek arra, hogy Isten, mint aranyzálat, az üdvösségtörténetet beleszötte az emberi történelembe. Felfedezhetik a Szentlélek működését az Egyház életében és személyes életükben.

A hittan életre szólóan alapozhatja meg azt, hogy a hit ésszerű hódolat legyen Isten előtt.

A hittan helyi tantervet a Catechesi Tradendae (Budapest, 1980. Szent István Társulat) és az Országos Hitoktatási Bizottság által kiadott kerettanterv irányelvei alapján igyekeztünk felépíteni és életre váltani, amely követendő célként jelöli meg a következőket:

"A tanításnak kerek egésznek kell lennie... minden komolyságával és éltető erejével" (CT 30). "Az anyag épsége iránti igény nem zárja ki a különböző részek egyensúlyban tartását, megfelelő elrendezését és rangsorolását." - De "más nyelvet igényel a tanítás továbbadása az egyik embercsoport esetében, mint a másikonál" (CT 31).

Az ismeretanyag kiválasztásánál figyelemmel voltunk a Nemzeti Alaptanterv célkitűzéseire és a katolikus iskolák kerettantervében szereplő más tantárgyblokkok anyagmegjelölésére is, hogy a vallásismeretek kellő tapasztalati anyagot kapjanak, és az elért készség szintekre támaszkodhassanak a feldolgozás és az alkalmazás során.

A tantárgyblokk cél- és követelményrendszerét természetesen a katolikus iskolatípus is meghatározza, amelyben a hitoktatás a tantárgyi rendszer szerves része kötelező óraszámmal: évi 74 órában, heti 2 órás bontásban (fakultatív órakeret). Az elért eredményeket érdemjeggyel minősítik, amelyet a tanulók bizonyítványában is feltüntetnek.

Osztályfőnöki

E tantárgyba integráljuk az önismeret, pályaorientáció, tanulás és médiaismeret, valamint egészségnevelés témaköröket.

Századunk betegsége, Camus szavával élve pestise: az elidegenedés. Az embert pusztító félelmet, szorongást, rettegést kizárólag a védettség tudata számolhatja föl. Az az Isten, aki sajátjának tekint, a legközelebb hozzánk másokon keresztül jut el. Az osztályközösségben ezt a védettséget, szeretetet kell megtapasztalni. Az osztályfőnöki órák kiemelt feladata a reális önismeret, önértékelés kialakítása. Aki nem értékeli, becsüli önmagát, aki nem tudja magát hibáival együtt elfogadni, az képtelen lesz a mások felé irányuló elfogadásra, megbocsátásra is. Az osztályfőnöki tantárgy szolgálja a személyiség harmonikus kibontakoztatását, a tanulók az osztályban formálódnak egyre inkább közösségi emberré.

Örök életünk "törékeny cserépedényben", földi testünkben csírázik. Isten minden értéknek, testünknek is abszolút jövőt ígér. Az iskola mutassa be minden életkor szépségét, de becsületesen szóljon arról is, hogy az élet olyan, mint a kinyíló, és gyorsan elhervadó

virág (vö. 103. zsoltár 15. vers). Új, már soha el nem múló életet csak halálunk után kapunk attól a Krisztustól, aki elsősülött a holtak között.

Ezzel az igaz és becsületes szemlélettel megóvjuk tanítványainkat a földi élethez való görcsös ragaszkodástól, és attól, hogy az egészség vagy a földi élet védelme, aggodalmas féltése pótvallásként megölje az igaz hitet.

A Köznevelési törvény 1999. évi módosításakor kötelezővé tette az osztályfőnöki órák helyi tantervbe való beépítését. Ennek tananyagát, tematikáját a nevelőtestület van hivatva meghatározni. Be kell azonban építeni az egészséges életre nevelést, egészségvédelmet szolgáló tananyagot, melynek óraszámja nem lehet kevesebb évi 10 tanítási óránál.

Testnevelés és sport

A rendszeres testedzés biztosítása iskolai keretek között.

A mozgásműveltség fejlesztése atlétikai alaptechnikák, tornaelemek és kapcsolataik, valamint sportjátékok elsajátításának folyamatában.

A motorikus képességek fejlesztésére szolgáló eljárások megismertetése.

A fizikai munkához elvárt állóképesség és mozgásos monotoniatűrés.

A személyiség fejlesztése állapothoz és egyéni terhelhetőséghez mérten.

Informatika

A tantárgy tanításának célja, hogy az információs kultúra alapjainak tevékenységcentrikus, gyakorlatorientált megismerésével hozzásegítse a tanulókat a munkájukhoz, az életvitelük alakításához szükséges információk korszerű, gyors megszerzéséhez, feldolgozásához és alkalmazásához.

Természetismeret – biológia, egészségtan

Tudományosan megalapozott ismeretek elsajátíttatása az emberi test működéséről az egészséget megóvó életvezetési szabályok kialakítása érdekében.

A felnőtté válással járó lehetőségek és kötelezettségek megismertetése, a felelősség tudatosítása a családdal és a tágabb környezettel kapcsolatban.

A felnőtt életben való sikeres helytállás megkönnyítése, az egészséget veszélyeztető szokások és az egészség megőrzését segítő lehetőségek gyakorlati megismertetése útján.

Tudományosan megalapozott ismeretek elsajátíttatása az emberi test működéséről és működési rendellenességeiről

Az egészséget megóvó életvezetési szabályok szokás szintről a tudatosság szintjére való emelése.

Annak elfogadtatása, hogy a felnőtté válás során megnyíló lehetőségekkel együtt számos kötelezettség is hárul az egyénre családjuk és környezetük fiatalabb és idősebb tagjaival kapcsolatosan.

Magyar nyelv és irodalom

Tanulóinkkal mindkét évfolyamon ugyanazokat a témákat dolgozzuk fel.

A differenciálás minden tanórán jelen van és az egyes tanulók képességeihez valamint az évfolyam követelményeihez igazodik.

Sajátos nevelési igényű tanulóink esetében nagyon fontos az állandó ismétlés és tevékeny foglalkoztatás. A 10. osztályban mindezekhez igazodva a tanulók kicsit nehezebb és több feladatot kapnak, mint 9. osztályos diáktársaik.

Cél:

A társadalmi együttéléshez szükséges nyelvi képességekre, a kulturált nyelvi magatartásra való felkészítés.

Az anyanyelvű írásbeliség normáihoz alkalmazkodó – a tanuló képességeihez igazított szövegalkotás.

Az ítélőképesség, az erkölcsi és esztétikai érzékenység növelése.
Megfelelő önkifejezés megteremtése, a kommunikációs és tömegkommunikációs ismeretek alkalmazása és fejlesztése.
A nyelvi igényesség fejlesztése.
Irodalmi kifejezésformák befogadására való nevelés.

Történelem és társadalomismeret, jelenismeret

A tantárgy általános célkitűzése, hogy megalapozott társadalmi ismeretekre építve tárja a tanulók elé, valamint ismertesse meg velük a társadalomban élés múltbeli és jelenkori történéseit, lehetőségeit.

A tanuló jusson szakszerű, reális történelmi ismeretekhez.

Alakuljon ki a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz.

Segítse az oktatás az érzelmileg is megalapozott éazonosság-tudat, valamint a nemzeti és európai identitás kialakulását.

Járuljon hozzá a humán szocializációs, rehabilitációs folyamat eredményességéhez

Biztosítsa azt a jelentörténet feldolgozásához nélkülözhetetlen szemléleti megerősítést, miszerint a megelőző korok, társadalmak történéseiből következő változások, azok továbbvitele a történelmi hagyományok megbecsülése mellett minden nemzedéknek feladata. Ennek tudatosodása segíti a jelen ellentmondásos folyamataiban való eligazodást is.

A fentiek szellemében a 9–10. évfolyamon tanított jelenismeret-állampolgári ismeretek felkészíti a tanulókat a demokratikus közéletben való tudatos részvételre, hozzásegíti őket ahhoz, hogy elfogadják a jogilag szabályozott demokratikus viszonyok alapelveit és értékeit.

Angol nyelv

A sajátos nevelési igényű tanulók nyelvoktatásának a célja, a nyelvtanulás megkedveltetése, a motiváció kialakítása.

A tanuló sajátosságaihoz, fejlettségéhez alkalmazkodva, elsősorban a szókinccsgyarapítás kerül előtérbe a nyelvórákon. A négy alapkészség közül a beszéd-készség és a beszédértés kerül előtérbe. Az SNI tanulók számára a 2007/2008-as tanévtől lett kötelező az idegen nyelv, mint tantárgy, így a nyelvtanulást az alapoktól kezdjük

Matematika

Cél:

Alkalmazásképes matematikai műveltség kialakítása.

A mindennapi életvezetésben biztonságot jelentő matematikai ismeretek nyújtása.

Matematikai felkészítés szakképzési tanulmányok folytatására.

Természetismeret – fizika

Cél:

A tanulók érdeklődésének fenntartása a mindennapi életben felfedezhető fizikai jelenségekkel kapcsolatosan.

A környezetkímélő, - óvó magatartás tudatos vállalására nevelés.

Természetismeret – földrajz

Cél:

A természetföldrajzi, társadalmi, gazdasági ismeretek bővítése, rendszerezések az előző évfolyamok földrajzi, környezeti ismeretire alapozva.

A hazáért, a régióért, a világ problémáiért érzett felelősség felismertetése, a környezettudatos, takarékos életmód fontosságának megerősítése.

Az emberek életteréül szolgáló Föld természeti, társadalmi, gazdasági folyamatainak többirányú, kölcsönös függőségének megértése.

Az önálló ismeretszerzés módszereinek elmélyítése, a tantárgy specifikus tanulási szokások, tevékenységek megerősítése.

Pályaorientáció

A sikeres pályaválasztáshoz és életpálya-építéshez szükséges személyes aktivitások megtervezése, és - az egyéni életpálya-elképzelések, az egészségügyi, fizikai és pszichikai tényezők alapján - a pályaválasztási döntés segítése, tudatosítása. A tanulásból a munka világába való átmenet előkészítése.

Személyiségfejlesztés

A komplex személyiség- és magatartásfejlesztő program elsősorban az enyhén értelmi fogyatékos tanulókat szegregáltan vagy integráltan oktató, nevelő gyógypedagógus tanárok számára készült. Ez egy terápiás, szocializációs, mentálhigiénés, rehabilitációs és rehabilitációs szemléletű, rendszerbe szervezett programegység.

Roma kultúra

Az MKM 32/1997. (XI.) rendelete engedélyezi a kisebbségi oktatást. Ezen oktatás – a magyarországi közoktatás részeként – megvalósítja az iskolai nevelés és az oktatás általános céljait és feladatait, és emellett biztosítja a kisebbség nyelvének tanulását, a kisebbség nyelvén való tanulást, a kisebbség történelmének, szellemi és anyagi kultúrájának megismerését, a hagyományörzést és - teremtést, az önismeret kialakítását, a kisebbségi jogok megismerését és gyakorlását.

A kisebbségi oktatás segíti a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozót abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja másságát, elfogadja és másoknak is megmutassa a kisebbség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődést.

Szakmai előkészítő kertészeti alapismeretek 9-10. évf. Agrár szakterület, mezőgazdasági szakmacsoport

Cél:

A tanulókkal megismertesse a kertészeti növénytermesztés eredményességét befolyásoló természeti tényezők és agrotechnikai eljárások jelentőségét, ezek szoros kapcsolatát, a termőtalajban lejátszódó folyamatokat és azok szabályozását a nagyobb terméshozam, vagy a jobb minőség elérése érdekében. A modul feladata továbbá, hogy alapvető földmérési ismereteket is nyújtson a kertészeti kultúrák területének kijelölése érdekében. A tanulók ismerjék meg és tudják helyesen alkalmazni a növényvédelmi alapfogalmakat, képesek legyenek értékelni a különböző növényvédelmi eljárásokat, tudják kiválasztani a szelíd növényvédelmi módokat, s reális képes alkossanak a növényvédelem előnyeiről, hátrányairól. Értsék az egészségvédelem, környezetvédelem és a növényvédelem összefüggéseit

Szakképesítések szakmai tantárgyai 11-13. évf.

KERTI MUNKÁS SZAKMA OKJ 31 622 01 0100 21 04

PARKGONDOZÓ SZAKMA OKJ 54 622 01 0100 21 01

VIRÁGKÖTŐ SZAKMA OKJ 33 215 02 0100 31 02

Magyarországon nagy hagyományai vannak a kertészkedésnek. Megyénkben sajnos nagy a munkanélküliek száma, de kerti szakmunkásból hiány van. Egyre több embernek nyújt megélhetést a kerti munka, mind önálló kerttel, mind társaságok alkalmazottaiként. Ennek kedvez a kert-, park- és környezeti kultúra fejlődése. Egyre több intézmény, szervezet fordít gondot környezetére. Ugyanez a kedvező folyamat érezhető a magánházak, közparkok kialakítása során is.

Iskolánk területi elhelyezkedéséből – festő környezetben fekszik - fakadó előnyét kihasználva indított kerti munkás és parkgondozó szakképzést, elsősorban az SNI-s tanulóink számára. Ugyanilyen megfontolásra alapozva készítettük elő a virágkötő szakma beindítását. Vannak, s várhatóan lesznek is olyan tanulóink, akik testi adottságaik, hátrányaik miatt nem képesek a kerti munkálatok elvégzésére, de más adottságaik – türelem, pontosság, szorgalom, kezűgyesség, kreativitás – fejleszthetők, s a virágkötő szakma megszerzésére kiválóan alkalmasak.

Pedagógiai célunk:

A készségek, képességek fejlesztése, valamint olyan tudás, ismeretrendszer kialakítása, amely megalapozza és formálja a mezőgazdasági szakmacsoport tevékenységeihez illeszkedő szemléletet.

A tanulók ismerjék meg a kertészeti növénytermesztés eredményességét befolyásoló természeti tényezők és agrotechnikai eljárások jelentőségét, ezek szoros kapcsolatát, a termőtalajban lejátszódó folyamatokat és azok szabályozását a nagyobb termés hozam, vagy a jobb minőség elérése érdekében.

A tanulók lássák meg a környezet a technika a szakma mögött az embert és a természet szépségét és ápolják, tiszteljék annak értékeit.

Legyenek képesek a feladatok megoldásában alkalmazni a tanult ismereteket, eljárásokat, módszereket.

A tanuló legyen képes esztétikailag szépet alkotni.

Az egyes szakképesítések helyi tanterveit az iskola szakmai programja tartalmazza.

3. A tanulásban akadályozottak (enyhe értelmi fogyatékosok) tagozatán oktatott tantárgyak évfolyamonkénti, heti beosztása:

2008/2009-es tanévtől

Tantárgyi rendszer és óraszámok a speciális szakiskola 9-10. évfolyamos program (óra/heti) felmenő rendszerben

Tantárgyak	Szakaszok – Évfolyamok	
	Megszilárdító szakasz	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4	4
Történelem és állampolgári ismeretek	2	2
Élő idegen nyelv (angol nyelv)	2	2
Matematika	3	3
Informatika	2	2
Természetismeret – Egészségtan	1	1
Természetismeret – Fizika	2	2
Földrajz	1	1
Pályaorientáció	1	1
Személyiségfejlesztés	1	1
Szakmai alapozó – kertészeti alapismeretek	5	5
Testnevelés és sport	2	2
Osztályfőnöki	1	1
Hittan	2	2
Roma kultúra	1	1
Összesen	30	30

*4. A tanulásban akadályozottak (enyhe értelmi fogyatékosok)
tagozatán oktatott tantárgyak helyi tantervei*

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Célok:

A társadalmi együttéléshez szükséges nyelvi képességekre, a kulturált nyelvi magatartásra való felkészítés.

Az anyanyelvű írásbeliség normáihoz alkalmazkodó – a tanuló képességeihez igazított szövegalkotás.

Az ítélőképesség, az erkölcsi és esztétikai érzékenység növelése.

Megfelelő önkifejezés megteremtése, a kommunikációs és tömegkommunikációs ismeretek alkalmazása és fejlesztése.

A nyelvi igényesség fejlesztése.

Irodalmi kifejezésformák befogadására való nevelés.

Feladatok

Tudatosítsa az irodalom, a művészet önismereti, az önmegértést és önmeghatározást elősegítő lehetőségeit.

Alkalmazza és fejlessze a korábban megszerzett kommunikációs és tömegkommunikációs ismereteket.

Fejlessze tovább a tanulók kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási képességét.

Tegye tudatosabbá a kommunikációs ismereteket, hozza szintre és építse tovább a nyelvi alapkészségeket, a nyelvtani ismeretek rendszerét, a helyesírási tudást.

Gyakoroltassa az igényes és a helyzethez illő szóhasználatot, a mondat- és szövegalkotást.

Neveljen a mondat- és szövegfonetikai eszközöknek a nem verbális nyelvi elemekkel összehangolt és célszerű használatára.

Fejlessze tovább a véleményalkotási képességet.

Neveljen önállóságra, ösztönözze a kreativitást a szövegalkotásban.

Motiválja az irodalomolvasását és segítse a köznapi élet hivatalos ügyirataiban való eligazodást.

Megfelelő értékrend kialakítása, a problémafelismerő- és megoldó képesség fejlesztése az ismert irodalmi művek és köznapi élmények kapcsán.

Magyar nyelv

9-10. évfolyam

Évi óraszám: 74 óra / heti 2 óra

Szükséges taneszközök

- * Koczor Margit-Bujdosó Ágnes: Nyelvismeret munkatankönyv 9-10.
- * Varga Dóra: Anyanyelv és kommunikáció 9-10.
- * A magyar helyesírás szabályai
- * Magyar helyesírási szótár
- * Magyar értelmező kéziszótár,
- * Videókazetták

Tanulóinkkal mindkét évfolyamon ugyanazokat a témákat dolgozzuk fel.

A differenciálás minden tanórán jelen van és az egyes tanulók képességeihez valamint az évfolyam követelményeihez igazodik.

Sajátos nevelési igényű tanulóink esetében nagyon fontos az állandó ismétlés és tevékeny foglalkoztatás. A 10. osztályban mindezekhez igazodva a tanulók kicsit nehezebb és több feladatot kapnak, mint 9. osztályos diáktársaik.

Témakörök	Tartalmak	Óraszám
1. Kommunikáció és beszédművelés	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Véleménynyilvánítás szélesebb kommunikációs körben. ▪ Szövegformálás – szövegírás, kiegészítés, hangnemváltás. ▪ Kiejtési gyakorlatok. ▪ Különböző élethelyzetekből adódó konfliktusok feldolgozása. (nyelvi konfliktusok) 	7 óra
2. Tömegkommunikáció		7 óra
3. Nyelvtani ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jelentéstani ismeretek bővítése. ▪ A magyar nyelv rendszere (szófajok) ▪ Mondattani ismeretek bővítése (egyszerű - összetett mondat) ▪ Szöveg – mondat megkülönböztetése 	20 óra
4. Nyelvhelyességi ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szavak jelentései ▪ Szótan, mondattan rendszerezése ▪ Állandó szókapcsolatok. ▪ Szólások, közmondások. ▪ Szövegtani ismeretek, legfontosabb szövegtípusok 	10 óra
5. Helyesírás	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A helyesírás alapelvei/Helyesírási szótár használata ▪ Tantárgyi szakkifejezések, szakszavak helyesírása ▪ A helyesírás szabályainak alkalmazása szövegalkotáskor 	10 óra
6. Fogalmazási ismeretek, szövegértés, szövegalkotás	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Összefüggő szöveg szerkesztése. ▪ Szövegelemzés, szövegátalakítás. ▪ Fogalmazás műfajok rendszerezése (pl. önéletrajz), kitöltésük megtanulása ▪ Vázlatkészítési és lényegkiemelési gyakorlatok ▪ Véleménykifejtés, beszámoló 	20 óra
Összesen:		74 óra

Magyar irodalom
9-10. évfolyam
 Évi óraszám: 74 óra / heti 2 óra

Szükséges taneszközök

Borsi-Susánszki: Magyar irodalom 9-10.

Témakörök	Tartalmak	Óraszám
1. Irodalom- olvasás, tájékozódás az irodalmi kifejezés- formákban	▪ A művészet, az irodalom születése	5 óra
	▪ A Biblia	10 óra
	▪ Teremtésmítoszok, mesék, mondák, legendák	5 óra
	▪ <u>Tegnapjaink, napjaink:</u> – Janus Pannonius, Csokonai Vitéz Mihály – Kölcsey Ferenc és a Himnusz – Vörösmarty Mihály és a Szózat – Petőfi Sándor egy-egy ismertebb műve – Arany János egy-egy ismertebb műve	20 óra
	▪ <u>A XX. század irodalmából</u> – Ady Endre élete, kora versei – József Attila élete, kora versei – Radnóti Miklós élete, kora versei	16 óra
	▪ <u>Irodalmi műnemek és műfajok</u> – Epika jellemzői, a tanult műfajok besorolása – Líra jellemzői, a tanult műfajok besorolása – Dráma jellemzői, a tanult műfajok besorolása	12 óra
	▪ <u>A megyéhez kapcsolódó írók, költők munkássága,</u> egy-egy alkotásának részlete pl. Madách Imre Mikszáth Kálmán	6 óra
Összesen:		74 óra

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés:

- Közéleti kommunikációs helyzetek elemzése, szóbeli és írásbeli kommunikációs műfajok gyakorlása.
- A kritikai érzék és az önkontroll fejlesztése.
- Kulturált vitakészség fejlesztése különböző kommunikációs szinteken.
- Szókincsgyakorlatok, szólások, közmondások gyűjtése, megfelelő alkalmazása saját nyelvhasználatban.
- Mondatok átalakítása bővítéssel, szűkítéssel.
- Szó szerkezetek gyűjtése irodalmi és ismeretterjesztő szövegből.
- Szövegformálási gyakorlatok: szöveg átírása, kiegészítése, hangnembváltás.
- Epikai és verses művek hangsúlyos, kifejező bemutatása, feldolgozása felkészülés után.
- Verstanai ismeretek szélesítése, a regény fogalmi bővítése.

- Vizsgálódás a könyvtárban, a korosztálynak szánt sajtótermékek használata a tárgyalt irodalmi művekkel kapcsolatban.
- A nyelvi rendszerről szerzett ismeretek rendszerezése.
- A tudatos nyelvhasználat képességének fejlesztése.
- Érzelmek, magatartások, jellemek, kapcsolatok, indítékok bemutatása, elemzése a jellemzés műfajában.
- Szövegalkotások, vélemények élményről, irodalmi műről.
- Példagyűjtés irodalmi művekben a korokhoz kötődő témákra, problémákra.
- Önéletrajz készítése; hivatalos nyomtatványok űrlapok (csekk, meghatalmazás, bejelentőlap) kitöltése.

Követelmények:

- Tudjon hétköznapi kommunikációs helyzetekben biztonságosan eligazodni, tartsa be az alapvető kommunikációs szabályokat.
- Alkalmazza a kulturált, illő nyelvi eszközöket.
- Tudjon véleményt mondani, szabatos nyelvhasználattal egyszerű, áttekinthető témákban érvelni, cáfolni, meggyőzni, bizonyítani.
- Legyen képes kifejező hangsúlyozással bemutatni, felolvasni – áttekintés után – egyszerűbb stílusú 1-1,5 oldal terjedelmű prózai vagy verses művet.
- Alkalmazza tanult helyesírási szabályokat.
- Tudjon szöveget alkotni különböző műfajokban – szóban és írásban.
- Ismerjen néhány művet a magyar irodalom legjelentősebb alkotóitól.
- Legyen képes gondolatok megfogalmazására a tanult művek jelentéséről, azok hatásának irodalmi eszközeiről
- Ismerje fel az irodalmi művekben rejlő erkölcsi és esztétikai, nyelvi értékeket, értékviszonyulásokat, a hazához, személyekhez fűződő érzéseket.
- Legyen képes formanyomtatványok önálló kitöltésére, önéletrajz megírására, magán- és hivatalos levelek írására.

TÖRTÉNELEM ÉS TÁRSADALOMISMERET, JELENISMERET

Célok, feladatok

A tantárgy általános célkitűzése, hogy megalapozott társadalmi ismeretekre építve tárja a tanulók elé, valamint ismertesse meg velük a társadalomban élés múltbeli és jelenkori történéseit, lehetőségeit.

A tanuló jusson szakszerű, reális történelmi ismeretekhez.

Alakuljon ki a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz.

Segítse az oktatás az érzelmileg is megalapozott énazonosság-tudat, valamint a nemzeti és európai identitás kialakulását.

Járuljon hozzá a humán szocializációs, rehabilitációs folyamat eredményességéhez

Biztosítsa azt a jelentörténet feldolgozásához nélkülözhetetlen szemléleti megerősítést, miszerint a megelőző korok, társadalmak történéseiből következő változások, azok továbbvitele a történelmi hagyományok megbecsülése mellett minden nemzedéknek feladata. Ennek tudatosodása segíti a jelen ellentmondásos folyamataiban való eligazodást is.

A fentiek szellemében a 9–10. évfolyamon tanított jelenismeret-állampolgári ismeretek felkészíti a tanulókat a demokratikus közéletben való tudatos részvételre, hozzásegíti őket ahhoz, hogy elfogadják a jogilag szabályozott demokratikus viszonyok alapelveit és értékeit.

Témakör	Tartalom	Óra-szám
Korunk történelme	A rendszerváltás, a demokratikus viszonyok.	3 óra
Hazánk Európában és a nagyvilágban	Hazánk az európai tájak rendszerében. Közép-európai elhelyezkedés. Hazánk kapcsolata a szomszédos országokkal. A határon túl élő magyarság. Magyar állampolgárok külföldön. Útlevel, vízum, nagykövetség.	6 óra
A globalizálódó világ	A kettészakadt világ, népességrobbanás, világelelmezési válság, AIDS – a globalizáció problémái. Az ENSZ tevékenysége. Az európai biztonsági rendszer és intézményei. Az Európai Unió, az egységes pénznem, az euró.	8 óra
Hazánk, a Magyar Köztársaság	A demokratikus állam, az államterület. Az alkotmány mint alaptörvény. A választási rendszer, a képviseleti demokrácia szervei – az országgyűlés, a helyi önkormányzat képviselőinek választása. A személyes részvétel lehetőségei a	15 óra

	törvényhozásban – népszavazás, népi kezdeményezés. Állampolgárság – állampolgári jogok és kötelességek. Az élethez, az emberi méltósághoz, a személyes szabadsághoz való jog mint alapjogok. A gyermekek jogai. Gazdasági, szociális és kulturális jogok.	
A kormányzati rendszer	Az országgyűlés, a törvényhozás. Kormány- és ellenzéki pártok. Miniszterelnök, minisztériumok, helyi önkormányzatok. Végrehajtás, ellenőrzés.	5 óra
Az állam feladatai	A belső rend védelme. A rendőrség. A bűnüldözés, a közrend és a biztonság védelme. Közlekedés-rendészet, rendészeti szervek, a polgárőrség. A honvédelem. Külpolitikai, diplomáciai feladatok. Az igazságszolgáltatás. A bíróságok. Polgári és büntető eljárások. Az ügyészségek. A védelemhez és az ártatlansághoz való jog. Művelődésügy – a műveltség társadalmi szerepe. A közoktatás. Az iskolán kívüli művelődés. Az egészségügyi ellátás, a társadalombiztosítás, a szociálpolitika.	17 óra
Gazdasági ismeretek	A háztartás. Családi munkamegosztás, családi szükségletek, a családi költségvetés. Megtakarítási lehetőségek. A vállalkozás. Fajtái, az alapítás feltételei. A sikeres vállalkozás kritériumai – nyereség, társadalmi hasznosság. A munka világa. A munkaviszony létesítésének szabályai. A munkaszerződés. Munkanélküliség, munkaügyi szervezetek. Érdekvédelmi, érdekképviseleti szervezetek. A nemzetgazdaság. Termelés, fogyasztás, felhalmozás. A gazdaság főbb sarokpontjai egy-egy egyszerű példán keresztül: gazdasági növekedés, foglalkoztatottság, infláció, költségvetés, fizetési mérleg. Állami bevételek, az állami adók. A külgazdaság. Külkereskedelem, nemzetközi gazdasági szervezetek.	20 óra
	Összesen	74 óra

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai

Ismeretszerzés technikáinak fejlesztése különböző írásos forrásokból, információk gyűjtése az interneten.

A legfontosabb történelmi, társadalomtudományi kézikönyvek, lexikonok ismeretének és használatának megszilárdítása.

A kritikai gondolkodás fejlesztése többféleképpen értelmezhető szöveg jelentésrétegeinek feltárásával, különféle társadalmi-történelmi jelenségek összehasonlításával.

Történelmi szereplők, társadalmi csoportok, intézmények viselkedésének elemzése.

Feltevések megfogalmazása, összefüggések felismerésének fejlesztése az egyének, csoportok és intézmények viselkedésének mozgatórugóiról.

Társadalmi, történelmi eseményekről, jelenségekről és személyekről szóló önálló vélemény megfogalmazási képességének erősítése.

Különféle értékrendek összehasonlítása, a saját értékek tisztázása.

A megismert jelenségek rendezése: okok és okozatok, hasonlóságok és különbözőségek, szándékok és következmények szerint.

A kommunikációs képesség fejlesztése, a tanultak gyakorlása, automatizálása az alábbi tevékenységekkel: a vita során véleménykülönbségek tisztázása, a saját álláspont gazdagítása, továbbfejlesztése mások véleményének figyelembevételével. A különböző információforrások elemzéséből levont következtetések, illetve különféle társadalmi-történelmi összefüggések szóbeli kifejtése.

Történelmi, társadalmi témák vizuális ábrázolása. Önállóan gyűjtött képekből tabló készítése.

Térben-időben való tájékozódás fejlesztése, szókincsbővítés a történelmi korszakok, periódusok nevének használatával a történelmi idő tagolására, események, jelenségek, személyek stb. időrendbe állításával, a történelmi tér változásainak leolvasásával különböző térképekről.

Ismeretszerzés elsajátított technikáinak gyakorlása.

Elemzés, összefüggéslátás, ok-okozat feltárása.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

Újságok olvasása, televíziós, rádiós hírek hallgatása, ismeretszerzés a kapott információkból, beszámoló.

Vázlat, ábra, rajz készítése tanári segítséggel.

Statisztikai adatok gyűjtése, felhasználása, elemzés, következtetések levonása.

Saját élményből gyakorlati tapasztalatgyűjtés.

Történetek, események elbeszélése.

Történelmi események okainak és következményeinek elemzése.

Látogatás a helyi közigazgatási és szolgáltató intézményekben (polgármesteri hivatal, bíróság, családsegítő központ, utazási iroda).

A helyi közélet eseményeinek követése.

Szituációs játékok (ügyintézés, tárgyalás, vita, sajtókonferencia, riportkészítés, tudósítás).

Kérdőívek, kérvények kitöltése.

Részvétel osztály- vagy iskolai újság írásában. Hirdetések fogalmazása.

Naplóvezetés.

A szakasz végére elvárható követelmények

Legyenek elemi ismeretei a világot érintő nagy problémakörökről.

Ismerje a külföldre utazás gyakorlati tudnivalóit.

Tudjon egyszerű példákat mondani a demokratikus társadalmi részvétel tanult szintereiről.

Értse, hogy az emberek az eseményeket, a változásokat különbözőképpen is érzékelhetik,

értékelhetik.

Legyen képes néhány mondatban véleménye mellett érvelni, mások érvelését figyelembe venni.

Tudjon ismereteket meríteni különböző forrásokból.

Tudjon egyszerű és képes információból származó ismeretet értelmezni, abból következtetéseket levonni.

A tanult történelmi események kapcsán tudja megkülönböztetni a tényeket és az ehhez kapcsolódó véleményeket.

Tudja egyszerű példával bemutatni a folyamatosság és a változások szerepét a társadalmi-történelmi folyamatokban.

Tudjon egyszerű példát mondani az értékek őrzésére, a fejlődésre.

Legyen képes konkrét események kapcsán a jelen és a múlt megkülönböztetésére.

Használjon kronológiai táblázatokat.

Tudja megnevezni Magyarország államformáját, állam- és kormányfőjét, legyen képes felsorolni néhány minisztert.

Tudja, mit jelent a hatalommegosztás, tudjon példákat mondani a törvényhozás, a végrehajtás, az ellenőrzés megvalósulásának színtereiről.

Ismerje az igazságszolgáltatás szerveit. Legyen tisztában az Alkotmánybíróság szerepével.

Ismerje az alapvető állampolgári jogokat és kötelességeket.

Legyenek konkrét ismeretei a közrend, a haza védelméről.

Ismerje az alapvető gazdasági ágazatokat (mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, szolgáltatás), értse a termelés és az életszínvonal közötti összefüggéseket.

Tudjon példákat mondani a különböző vállalkozási formákról.

Ismerje a munkába állás, a munkavállalás szabályait.

Ismerje a munkanélkülivé válás esetén szükséges teendőket.

Ismerje az adók fajtáit, tudja, hogy a szerzett jövedelem után adózni kell.

Ismerje a munka világával kapcsolatos helyi intézményeket, tudja, hol lehet segítséget kérni.

Tudjon családi költségvetést készíteni.

Állampolgári ismeretei tükröződjének a magatartásában.

A tanulók értékelésének elvei

Folyamatos ellenőrzés, értékelés, egyéni szükséglethez igazodó segítségnyújtás jellemezze a tanítás-tanulás folyamatát.

Az ellenőrzés és értékelés legyen sokszínű, sokirányú, következetes.

Az értékelés legyen a tanulók számára is informatív jellegű, biztosítsa a további motiváltságot, a személyiség fejlődését.

Az értékelés megerősítő szereppel bírjon, pozitívumokra épülő legyen.

A kiinduló diagnosztizáló értékelést kövesse egész évben a folyamatos formatív értékelés.

Az értékelés alapja mindig az önmagához mért fejlődés legyen, vegye figyelembe az ismeretelsajátítási folyamatban tanúsított aktív részvételt.

A tanuló egyéni képességeihez, fejlettségéhez, tudásához igazodó egyénre szabott számonkérésen alapuljon.

A differenciált értékelés kapjon hangsúlyt minden szakaszban.

Vegye figyelembe a tanuló kritikai gondolkodásának, kommunikációs készségének, időbeli, térbeli tájékozódásának fejlődését.

MATEMATIKA

Célok

Alkalmazásképes matematikai műveltség kialakítása.
A mindennapi életvezetésben biztonságot jelentő matematikai ismertek nyújtása.
Matematikai felkészítés szakképzési tanulmányok folytatására.

Feladatok

A már kialakult ismeretek, képességek folyamatos megerősítése.
A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése.
A problémamegoldás fejlesztése.
A problémahelyzetekhez önbizalommal való közelítés erősítése.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Az önálló életvezetéshez kapcsolódó gyakorlati tevékenységek. A megfigyelő képesség, a tudatos, tartós figyelem, rövid és hosszú távú emlékezet.

A matematikai összefüggések.

A reláció szókincs, a matematikai nyelv alkalmazása.

A szövegértő képesség, a matematikai adatkezelés.

A problémamegoldó képesség.

A vitakészség, az érvelés, a cáfolás, a bizonyítás.

A becslő, elemző, ellenőrző-, önellenőrzési, az értékelő képesség.

A gondolkodási műveletek: csoportosítás, az osztályozás, a konkretizálás, analógia, elvonatkoztatás, az általánosítás, a kritikai gondolkodáshoz a következtetés, az ítéletalkotás.

Szükséges taneszközök

* Balázs Tünde – Sinka Zsoltné: Matematika munkatankönyv 9-10., Matematika gyakorlófeladatok gyűjteménye,

* szorzótábla, vonalzó, szögmérő, körző, mérőeszközök, zsebszámológép, geometriai testek, applikációs képek, stb.

9. évfolyam

Éves óraszám: 111 óra / heti 3 óra

Témakör	Tartalmak	Óraszám
1. Gondolkodási műveletek alapozása.	<ul style="list-style-type: none">▪ Elemek elhelyezése adott halmazokban.▪ Közös elemeket tartalmazó elemek uniója.▪ A logikai „és”, „vagy” alkalmazása.▪ A „mind”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egy sem” használata.	10 óra
2. Számtan, algebra	<ul style="list-style-type: none">▪ Természetes számfogalom, mennyiségfogalom elmélyítése▪ Racionális számfogalom bővítése.▪ Közösleges törtek, tizedes törtek.	15 óra

Számfogalom, Számköri ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Átváltások, egyszerűsítés, bővítés, összehasonlítás, rendezés. ▪ Negatív számok a mindennapi életben. 	
3. Műveletek	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Műveletek természetes számokkal, tanult műveletek gyakorlása. ▪ Arányosság, következtetés, egyenes, és fordított arányosság. ▪ Műveletek racionális számokkal. ▪ Közönséges és tizedes törtekkel végzendő műveletek gyakorlása a mindennapi élethez kapcsolódó gyakorlatban. ▪ Tizedes törtek osztása két- és háromjegyű osztóval. ▪ Tizedes tört osztása tizedes törttel. ▪ A százalék fogalma. ▪ A százaléktérték kiszámítása. 	40 óra
4. Szöveges feladatok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Egyszerű, összetett, fordított szövegezésű feladatok a tanult alpműveletek alkalmazásával a mindennapi gyakorlathoz kapcsolódóan. ▪ Szöveges feladatok készítése. 	8 óra
5. Geometria, mérések Geometriai alakzatok, tulajdonságaik	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Testek, síkidomok tanult tulajdonságok alapján történő rendszerezés, tulajdonságok elmélyítése. ▪ Speciális négyszögek rendszerezése halmazábra segítségével, részhalmazok közötti kapcsolat bemutatása. ▪ Venn- diagramok. ▪ A kör és alkotórészei. Az átmérő és a sugár kapcsolata. 	10 óra
6. Gyakorlati mérések, mértékegységek, számítások	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kör területének, területének mérése tapasztalati úton. ▪ Kocka és téglatest térfogatának mérése, kiszámítása következtetéssel, majd mért adatok alapján. ▪ Hosszúság, terület, térfogat mértékegységének összehasonlítása, összefüggésének megállapítása. 	10 óra
7. Szerkesztések	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tanult szerkesztések gyakorlása. ▪ Helyiségek méretarányos alaprajza – adott és mért adatok alapján. ▪ Testek nézeteinek lerajzolása. 	8 óra
8. Összefüggések, Függvények, sorozatok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Összefüggések felismerése a matematika valamennyi terén. ▪ Függvények megadása ellenpárokkal, táblázattal, nyíllal, szabállyal. ▪ Egyenes arányosság ábrázolása derékszögű koordináta rendszerben. 	4 óra
9. Valószínűség, kombinatorika, statisztika	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kísérleti játékokban események összehasonlítása – melyik a valószínűbb. ▪ Táblázatkészítés, ábrázolás grafikonon. ▪ Az átlag kiszámítása. 	6 óra
Összesen:		111 óra

Követelmény

- Legyen képes két halmaz metszetének és uniójának képzésére.
- Tudja felsorolni a metszet és az unió elemeit.
- Legyen jártas az adott halmazra vonatkozó állítások igazságának eldöntésében.
- Tudjon állításokat tagadni, ismertje a tagadás logikai tartalmát.
- A logikai és „vagy”, „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egyik sem” kifejezések pontos és differenciált használata.
- Biztos számfogalom a racionális számkörben.
- Pontos és gyors számolás, a zsebszámológép használata.
- A négy alapművelete biztonságos használata matematikai probléma megoldásában.
- Szabály alapján tudjon táblázatot kitölteni.
- Összefüggések biztos felismerése számok, mennyiségek, mértékegységek, geometriai alakzatok között.
- Jártasság sorozatok folytatásában adott és felismert szabály alapján mindkét irányban.
- Egyenes arányosság ábrázolása. Testek és síkidomok alkotórészeinek ismerete.
- Testek és síkidomok alkotórészeinek ismerete.
- Jártasság a tanult geometriai számításokban és szerkesztésekben.
- Arányos alaprajz készítése.
- Tudja megkülönböztetni a „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos”, a „lehetetlen” eseményeket.
- Konkrét kísérletek kimenetelének valószínűségi eldöntése.
- Adatok átlagszámítás / tanulmányi átlag /.

10. évfolyam

Éves óraszám: 111 óra / heti 3 óra

Témakörök	Tartalmak	Óraszám
1. Gondolkodási műveletek alapozása	<ul style="list-style-type: none">▪ Halmazok kapcsolatának az összes esetre vonatkozó használata (nincs közös elemük, van közös elemük, de egyik halmaz sem része a másiknak, illetve egyik halmaz része a másiknak).▪ Fogalmak értelmezése, rendszerezése.	10 óra
2. Számtan, algebra Számfogalom, Számköri ismeretek	<ul style="list-style-type: none">▪ Természetes és racionális számok csoportosítása, összehasonlítása, rendezése.▪ Összeg-, különbség-, szorzatalakok.	10 óra
3. Műveletek	<ul style="list-style-type: none">▪ Kerek számok összeadása, kivonása, egyjegyű szorzóval szorzás, egyjegyű osztóval osztás szóban.▪ Írásban: a 0-val való számolás eseteinek gyakorlása.▪ Közösleges törtek összeadása, kivonása, szorzása egész számmal, közösleges törttel.▪ Tizedes törtek összeadása, kivonása, szorzása egész számmal és tizedes törttel, osztás egész számmal.▪ Százalékszámítás: kamat-, adószámítás. Fizetések, vásárlások részlete.	47 óra

4. Szöveges feladatok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Egyszerű, összetett, fordított szövegezésű feladatok természetes és racionális számokkal a mindennapi gyakorlathoz kapcsolódóan. 	8 óra
5. Geometria, mérések Geometriai alakzatok, tulajdonságaik	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Geometriai alakzatok (vonalak, síkidomok, testek) csoportosítása tanult tulajdonságok alapján. 	10 óra
6. Gyakorlati mérések, mértékegységek, számítások	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mértékegységek ismételése, összefüggések elmélyítése. ▪ Szakmaorientált feladatvégzések. 	10 óra
7. Szerkesztések	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tanult szerkesztések gyakorlása. 	8 óra
8. Összefüggések, függvények, sorozatok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Összefüggések, műveletek, mértékek, helyi értékek között. ▪ Állandó és változó különbségű sorozatok, hányados sorozatok, egész és tört számokkal. ▪ Táblázat adatai közötti összefüggés felismerése, leírása. ▪ Függvények jellemzése grafikonok alapján. 	4 óra
9. Valószínűség, kombinatorika, statisztika	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mindennapi élethelyzetekhez kötődő statisztikai adatok elrendezése, grafikon készítése (szakmaorientáció) 	4 óra
Összesen:		111 óra

Követelmény

- Ismerje és alkalmazza a halmazok összefüggéseit.
- Alkalmazza a logikai kifejezéseket.
- Ismeretének alkalmazása gyakorlati példákban (szakmaorientáció)
- Sorozatok folytatása felismert szabály alapján egész és tört számokkal.
- Adott szabály alapján táblázat kitöltése, ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben.
- Függvények jellemzése grafikon alapján.
- Geometriai alapismeretek, a tanult mérési és számítási eljárások alkalmazása gyakorlati példákban.
- Pontos, tiszta szerkesztés.
- Valószínűségi játékok, kísérletek kapcsán események összegyűjtése, rendezése, táblázat készítése, valószínűségi esemény becslése.
- A gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmának ismerete.

ANGOL NYELV

Bevezetés

A sajátos nevelési igényű tanulók nyelvoktatásának a célja, a nyelvtanulás megkedveltetése, a motiváció kialakítása.

A tanuló sajátosságaihoz, fejlettségéhez alkalmazkodva, elsősorban a szókincsgyarapítás kerül előtérbe a nyelvórákon. A négy alapkészség közül a beszéd-készség és a beszédértés kerül előtérbe. Az SNI tanulók számára a 2007/2008-as tanévtől lett kötelező az idegen nyelv, mint tantárgy, így a nyelvtanulást az alapoktól kezdjük

A műveltségterület tanításának célja

A nyelvtanulás segítségével az érdeklődés felkeltése, pozitív viszonyulások kiépítése, más népek élete, kultúrája iránt.

Az érdeklődés felkeltése mellett fontos a beszéd-szándék kialakítása is. Cél a nyelvtanulás alapjainak megteremtése, gyakran használatos szavak és kifejezések elsajátítása. A mondatszerkesztés alapjainak megtanulása.

Fejlesztési feladatok

A tanuló legyen képes a tanárral és társaival a célnyelven együttműködni. a témában feldolgozott, begyakorolt szavakat értelmezze, próbálja pontosan kiejteni. A tanuló tudjon feltenni egyszerű kérdéseket és tudjon válaszolni azokra. Tudjon részt venni pár- és csapatmunkában. Fejlődjön a tanuló kommunikációs készsége, a vizuális, akusztikus észlelésének pontossága és az akusztikus emlékezése.

9. évfolyam

Évi óraszám: 72 óra / heti 2 óra

Témakörök	Tartalmak	Óra-szám
I. Kezdjük el! Let's get started!	<ul style="list-style-type: none">▪ köszönések▪ a/an▪ he/she▪ színek▪ főnevek, az iskola	10 óra
II. Számok Numbers	<ul style="list-style-type: none">▪ számok 1-10▪ számok 11-20▪ számok 20-100▪ többes szám	12 óra
III. Városok Towns	<ul style="list-style-type: none">▪ foglalkozások▪ országok▪ épületek▪ melléknevek▪ egy város	16 óra

IV. Otthon At home	<ul style="list-style-type: none"> ▪ lakás részei ▪ a házunk ▪ címek ▪ a szobám ▪ híres épületek 	18 óra
V. Állatok Animals	<ul style="list-style-type: none"> ▪ állatok ▪ igék ▪ testrészek ▪ can ▪ idő /óra/ 	13 óra
VI. Év végi ismétlés Rvision	Szabad sáv	5 óra
Összesen:		72 óra

Követelmények:

- A kilencedikes tanuló értse a tanár utasításait. Tudjon köszönni, megköszönni, kérni. Bővüljön a szókinccse, legyen képes a tanult témakörben szavakkal, tőmondatokkal információkat adni.

10. évfolyam

Évi óraszám: 72 óra / heti 2 óra

Témakörök	Tartalmak	Óraszám
I. Kezdjük el! Let's get started!	<ul style="list-style-type: none"> ▪ bemutatkozás ▪ színek ▪ számok ▪ személyes névmások ▪ a to be ige 	9 óra
II. Család Family	<ul style="list-style-type: none"> ▪ bemutatkozás bővítése ▪ a családom 	10 óra
III. A világban Around the World	<ul style="list-style-type: none"> ▪ foglalkozások ▪ országok és nemzetiségek ▪ a to be kérdésben és tagadásban ▪ lakóhelyem ▪ melléknevek ▪ egy képeslap írása 	16 óra
IV. Otthon At home	<ul style="list-style-type: none"> ▪ elöljárószavak ▪ főnevek ▪ birtokos névmások ▪ többes szám ▪ this/these, that/there ▪ sorszámnevek ▪ olvasmányok a házról 	20 óra

V. Állatok Animals	<ul style="list-style-type: none"> ▪ állatok jellemzése kérdések alapján ▪ can/can't ▪ egyszerű jelen 	14 óra
VI. Év végi ismétlés Rvision	Szabad sáv	6 óra
Összesen:		72 óra

Követelmények:

- A tizedikes tanuló legyen képes az adott témakörben folyamatos szöveget alkotni.
- A témakörökhöz kapcsolódó rövid szöveget el tudja olvasni és értelmezni tudja.
- Bővüljön az önmagával és a környezetével kapcsolatos szókincse.
- Ismerje fel a leggyakoribb idegen nyelvű feliratokat és jelzéseket.

TERMÉSZETISMERET - FÖLDRAJZ

Célok

A természetföldrajzi, társadalmi, gazdasági ismeretek bővítése, rendszerezések az előző évfolyamok földrajzi, környezeti ismeretire alapozva.

A hazáért, a régióért, a világ problémáiért érzett felelősség felismertetése, a környezettudatos, takarékos életmód fontosságának megerősítése.

Az emberek életteréül szolgáló Föld természeti, társadalmi, gazdasági folyamatainak többirányú, kölcsönös függőségének megértetése.

Az önálló ismeretszerzés módszereinek elmélyítése, a tantárgy specifikus tanulási szokások, tevékenységek megerősítése.

Feladatok

A topográfiai ismeretek, a tér-idő fogalmak bővítése, megerősítése, a tanulók eljuttatása a fejlettségüknek megfelelő általános földrajzi tájékozottsághoz.

A komplex ismeretanyag révén járuljon hozzá a tanulók önálló életvezetéséhez, a munka világában történő eligazodáshoz.

Jutassa el a tanulókat a tanult földrajzi szakkifejezések, fogalmak, topográfiai ismeretek szóban és írásban történő pontos használatára.

Készítse fel a tanulókat az ismerethordozók által közvetített információk értelmezésére, napi használatára, az igényes válogatásra.

A tantárgy feladata bemutatni, megértetni a termelés–fogyasztás korlátait, a természeti erőforrások takarékos felhasználásának fontosságát.

Ébressze rá a tanulókat a Föld globális problémáira, ezek következményeire, a tennivalókra.

Hazánk és Európa megismerésén keresztül erősítse a nemzet és európai identitástudatot.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

A természettudományos vizsgálódás képességének fejlesztése.

Döntési és cselekvési képesség fejlesztése. Felelős környezeti magatartás alakítása.

Információk gyűjtésének, elemzésének, feldolgozásának képessége, egyszerű, rövid szöveg önálló feldolgozása.

A tanult ismeretek alapján a szakkifejezések használatának képessége. Az írásos rögzítés, a grafikus ábrázolás, a különféle témájú és méretarányú térképek olvasásának képessége. Alapvető tájékozottság a Földön.

Az összefüggések, térben-időben lezajló folyamatok felfogásának, megértésének képessége. Az ismert tér fokozatos kitágítása. Következtető képesség.

A földrajzi ismeretek felhasználásának képessége a mindennapi élet folyamatiban, a döntésekben.

Igény a megszerzett ismeretek további gyarapítására, az önálló tanulásra.

A hazához, a tájhoz, a régióhoz való kötődés.

A környezetkárosító folyamatok felismerésének képessége, a megszüntetés lehetőségének és korlátainak felismerése.

Szükséges taneszközök

- * Nagy László: Földrajz 9-10. tankönyv, földrajzi atlasz
- * Térképek, videófilmek, lexikonok, földgömb

9. évfolyam

Éves óraszám: 37 óra / heti 1 óra

Témakörök	Tartalmak	Óra-szám
1. Csillagászati földrajz	A Föld – mint égitest – mozgásai és következményei – napi és évi időszámítás A naprendszer – tagjai – a Nap – a Hold – úrkutatás	11 óra
2. Természet-földrajzi jellemzők	A Föld felszíne – domborzat, jellegzetes felszínformák – a talaj, mint természeti erőforrás – kőzetek, ásványok és csoportosításuk – belső és külső erők felszín formáló hatása	8 óra
3. A Föld éghajlati rendszere	– éghajlati övezetek kialakulásának oka – éghajlati övezetek – éghajlatok – függőleges övezetesség – éghajlat – talaj – élővilág kapcsolata	8 óra
4. A Föld vízrajzi jellemzői	– felszín alatti vizek – felszín feletti vizek	8 óra
5. Év végi ismétlés	Szabad sáv	2 óra
Összesen:		37 óra

Tevékenységek

Tematikus térképek, ábrák, diagramok elemzése. – övezetesség, természetes növénytakaró, népességelosztás.

Az időjárás- és vízellátás, az űrfelvételek értelmezése.

Folyamatábrák, szelvények elemzése irányítással.

Újságok, folyóiratok, leírások olvasása, az olvasottakról viták, beszélgetések, érvelések.

Tématablók készítése, gyűjtemények összeállítása.

Követelmények

- Tudjon különböző méretarányú és tartalmú térképeken készség szinten tájékozódni.
- Tudjon példákat sorolni a Nap földi életet meghatározó jellemzői közül.
- Legyen képes a földrészek legfőbb természetföldrajzi jellemzőit kiemelni, szóban megfogalmazni.
- Ismerje az éghajlati övezetességet, soroljon példákat a természetföldrajzi övezetességre.
- A térkép használatával tudjon példákat keresni az egyes kontinensek főbb természeti kincseire, nyersanyagaira.
- Használja pontosan a tanult földrajzi szakkifejezéseket, topográfiai fogalmakat.
- Ismerje a Föld vízrajzának főbb jellemzőit, tudjon különbséget tenni a felszín alatti és felszín feletti vizek között.

10. évfolyam

Éves óraszám: 37 óra / heti 1 óra

Témakörök	Tartalmak	Óraszám
1. Társadalom-földrajz	A Föld népessége, területi különbségek A népesség térbeli eloszlása, mozgása Népesedési problémák	5 óra
2. Települések	A települések formái, csoportosításuk, urbanizáció Fontosabb országok és településtípusok, fővárosok	4 óra
3. Gazdaság-földrajzi ismeretek	A társadalmi fejlődés alapjai – energiatermelés, energiahiány – nyersanyagszükséglet, energiaigény – gazdaság és társadalom összefüggései A gazdaság ágazatai – ember és környezet kölcsönhatása	13 óra
4. Környezetvédelem	Környezetszennyezés – a levegőburok, a légkör jelenségei: üvegházhatás, globális felmelegedés, ózonprobléma – példák a természetkárosításra, élőlények pusztulása – vízszennyezés, talajszennyezés – savas esők Környezetvédelem – természetvédelmi területek – nemzeti parkok – védekezés, megelőzés A Föld jövője	9 óra

5. Év végi ismétlés	Szabad sáv	5 óra
Összesen:		37 óra

Tevékenységek

- Információk gyűjtése ismeretterjesztő kiadványokból, újságcikkekből. Az információk értelmezése, alapvető összefüggések felismerése.
- Adatok gyűjtése a világ népesedési folyamatairól.
- Települések összehasonlítása képek, filmek, ábrák felhasználásával.
- Adatok gyűjtése a gazdasági ágazatokról, termékekről, a hazai gazdasági ágazatokról.
- Példák gyűjtése az urbanizációs problémákra a hazai települések közül.
- Példák gyűjtése az ember durva beavatkozására természet rendjét illetően.

Követelmény

- Értse a természeti adottságok és a gazdálkodási lehetőségek összefüggéseit. Tudjon példát mondani a társadalom és a természet kapcsolatára.
- Szerezze ismereteket a Föld népességének területi elhelyezkedéséről, és ennek környezeti hatásairól.
- Tudjon példát mondani az urbanizáció következményeire.
- Ismerje kötelezettségeit a környezet- és természetvédelemben.
- Ismerje, nevezze meg a gazdasági ágazatokat, legfőbb termékeiket, szolgáltatásaikat. Tudjon hazai példát mondani gazdasági ágakra.
- Ismerje a gazdasági ágazatok környezetkárosító hatásait.
- Tudja az emberi tevékenység hatását az ember egészségére és környezetére.
- Legyen képes nagy természetvédelmi területeket megnevezni.

INFORMATIKA

Célok

A tantárgy tanításának célja, hogy az információs kultúra alapjainak tevékenységcentrikus, gyakorlatorientált megismerésével hozzásegítse a tanulókat a munkájukhoz, az életvitelük alakításához szükséges információk korszerű, gyors megszerzéséhez, feldolgozásához és alkalmazásához.

Feladatok

A számítógép-kezelés alapjainak megismertetése.

A modern informatikai eszközök és információhordozók használatának elsajátítása, alkalmazása.

Egyszerű adatbázisok kezelésének elsajátítása.

A hétköznapi életben előforduló tevékenységekben az algoritmusok felfedeztetésén keresztül az algoritmus-tervezés és -megvalósítás elsajátítása.

A könyvtárhasználat megtanítása, a könyvtárhasználói magatartás kialakítása.

A személyi számítógép és a könyvtári munka alkalmazása a tanulásban, az önművelésben.

Óraszámok

	Évfolyamok	
	9. évf.	10. évf.
Heti óraszám	2	2
Éves óraszám	74	74

Témakörök

Témakör	Évfolyamok	
	9.	10.
Algoritmusok	×	
Dokumentumkészítés	×	×
Adatkezelés	×	
Táblázatkezelés	×	
Számítógéppel segített problémamegoldás		×
Számítógépes hálózat		×
Általános könyvtárhasználati ismeretek	×	×
Dokumentumismeret	×	×

9. évfolyam

Témakör	Tartalom	Óraszám
Számítástechnika algoritmusok	A számítógép és a társadalom. Adatok és kódok. Ergonómia. Adatbiztonság, adatvédelem, szerzői jog A PC felépítése. A gép működése. Perifériák.	18 óra
Operációs rendszerek	Adatok tárolása, nyilvántartása. Rend a háttérben I. Rend a háttérben II. Tömörítés. Karbantartás. Gépvásárlás, telepítés. Felhasználói program telepítése	20 óra
Hálózati ismeretek	A számítógép és a külvilág I. A számítógép és a külvilág II. Számítógépek azonosítása a hálózatokon.	10 óra
Könyvtárhasználat	Rend a könyvtárban. Használd a katalógust! Segédkönyvek és ismerettárak.	6 óra
Internet, elektronikus levelezés	Böngészés az Interneten. Keresgélés a hálón, keresőprogramok. Hasznos Webhelyek. Újságok, folyóiratok, könyvek. Levelezés a hálón. A levelező-programok szolgáltatásai. Tartalmasabb levelek. Levelezőlisták. Csevegés a hálón. Fájlok letöltése.	20 óra
	Összesen:	74 óra

Követelmény

- Legyen képes rövid programokat önállóan futtatni, elakadásnál konkrét segítséget kérni.
- Értékelje a szövegszerkesztő program előnyeit.
- Legyen képes néhány soros dokumentum beírására, egyszerű rajz készítésére.
- Legyen képes rákérdezni az adatbázis megfelelő adataira.
- Tudjon egyszerű adatokkal adatállományt létrehozni.
- Ismerjen fel a táblázatban elhelyezett adatokat.
- Ismerje az adatkezelés etikai szabályait.
- Biztosan tájékozódjon az iskolai, a lakóhelyi könyvtárban, ismerje állományait, használja egyéb szolgáltatásait.

10. évfolyam

Témakör	Tartalom	Óraszám
Szövegszerkesztés	Éveleji tennivalók. Szöveg-hordozók. A szöveg. A szövegbevitel. A szöveg tárolása és újra-felhasználása. A szöveg javítása. Betűk formázása. Bekezdések formázása. Szöveg tagolása A tagolása további lehetőségei. Típusdokumentumok Szakaszok formázása Nagy dokumentumok formázása Táblázat a szövegben Ábrakészítés, ábrajavítás. Oldaltervezés I. Oldaltervezés II. A nyomtatás.	42 óra
Táblázatkezelés	Ismerkedés az Excel 2003-mal Kalkuláljunk! Képletek és függvények alkalmazása. Vessük össze! Tegyük szem-léleteresebbé! Fizess időben!	16 óra
Szövegszerkesztés és táblázatkezelés együtt	Szövegszerkesztés és táblázatkezelés együtt. Levelezzünk! Apró iratok. Pályázatok, önéletrajz. Meghívó egy rendhagyó szülői értekezletre. A jó bornak is kell cégér.	16 óra

Tevékenységek

- Dokumentumválasztás.
- Bibliográfia készítése.
- Saját mágneslemez készítése.
- Adatgyűjtés – játék az adatokkal, csoportosítás, rendezés, összehasonlítás, elemzés.
- Szakkatalógus böngészése.
- Információs játékok.
- “Szörfözés” a hálózaton.
- Saját hivatalos irat (pl. önéletrajz, pályázat) készítése.

Követelmény

- Alakuljon ki jártasság a problémamegoldásban, a tapasztalaton alapuló vizsgálatok végzésében.
- Érzékelje a paraméterek módosító hatásait, megfigyeléseit legyen képes megfogalmazni.
- Tudjon a számítógépes hálózatból információt lekérni, rövid elektronikus üzenetet küldeni.

- Ismerje a hálózati viselkedés szabályait.
- Tudjon néhány soros dokumentumot beírni a számítógépbe, és tegyen lépéseket a szerkesztőműveletek megismerésére.
- Érzékelje a szerkesztőprogramok gyakorlati hasznosságát.
- Ismerje és tudja használni az iskolai és a lakóhelyi könyvtárat.
- Tudja segítséggel kiválasztani feladatmegoldásához, az érdeklődéséhez megfelelő információhordozót.
- A szerzett információkat tanulmányaiban, önművelésében használja fel.

11-13. évfolyam

Kerti munkás osztály

Éves óraszám: 74 óra / heti 2 óra

Témakör	Tartalom	Óraszám
Dokumentumkészítés	Ismertető. A szövegszerkesztés alapjai. Lapok elrendezése, szöveg írása. A javítás lehetőségei. Betűk formázása. Bekezdések formázása Szöveg tagolása. A tagolása további lehetőségei. Típusdokumentumok. Szakaszok formázása. Nagy dokumentumok formázása. Táblázatok. Képek objektumok a dokumentumban. Rajzolás Körlevél készítése. Reklámanyagok előállítás. Nyomtatás.	36 óra
Könyvtárhasználat	Rend a könyvtárban. Használd a katalógust! Segédkönyvek és ismerettárak.	6 óra
Hálózati ismeretek	A számítógép és a külvilág I. A számítógép és a külvilág II. Számítógépek azonosítása a hálózatokon.	10 óra
Internet, elektronikus levelezés	Böngészés az Interneten. Keresgélés a hálón, keresőprogramok. Hasznos Webhelyek. Újságok, folyóiratok, könyvek. Levelezés a hálón. A levelező-programok szolgáltatásai. Tartalmasabb levelek. Levelezőlisták. Csevegés a hálón. Fájlok letöltése.	22 óra
	Összesen	74 óra

FIZIKA

Célok

A tanulók érdeklődésének fenntartása a mindennapi életben felfedezhető fizikai jelenségekkel kapcsolatosan.

A környezetkímélő, - óvó magatartás tudatos vállalására nevelés.

Feladatok

A napi problémák megoldásához szükséges a fizika által nyújtott ismeretek felismerése.

A gyakorlati élet szempontjából elengedhetetlenül fontos ismeretek elsajátítása a hang- és a fénytan körében.

Az elektromos jelenségek és az elektromos áram hatásainak megismerése a háztartásban és munkahelyen előforduló elektromos gépek, berendezések biztonságos használata érdekében.

A hangtan eredményeit felhasználó eszközök működési elvének és kezelési módjának megismertetése.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

Tapasztalatok a fizikai folyamatokról, tapasztalatokon alapuló tudásbővítés az anyagokról.

A fizika társadalmi hasznosságának felismerése.

Az iskolai kísérletekben tapasztaltak összekapcsolása a mindennapok történéseivel.

A modern fizikatudomány eredményeinek, veszélyeinek megmutatása.

Kísérletek megfigyelése, egyszerű kísérletek önálló végzése.

Könyvtár és médiahasználat.

Szükséges taneszközök

- * Kovácsné Balázs Tünde –Nyakóné Nagy Anikó: Fizika munkatankönyv 9-10.
- * Lexikonok, folyóiratok, segédkönyvek
- * Tanulókísérleti eszközök: mechanikai, hőtani, fénytani, elektromosságtani készlet, hőmérő, rugós erőmérő, tanulókísérleti V-A mérő, videó filmek, írásvetítő. Kézi nagyítók, nyomtatott grafikai anyagok, modellek,

9. évfolyam

Éves óraszám: 37 óra / heti 1 óra

Témakörök	Tartalmak	Óraszám
1. Fény- és hangtani alapismeretek	<ul style="list-style-type: none">▪ A fény tulajdonságai, fényforrások▪ A fény egyenes vonalú terjedése.▪ A fényhullám tulajdonságainak megfigyelése kísérletekben.▪ Az árnyékjelenségek.▪ A fényvisszaverődés▪ A sík, domború és homorú tükrök gyakorlati alkalmazása.▪ A fénytörés▪ Fénytörés a prizmán.▪ A hang jellemzői, hangforrások▪ Rezonancia▪ Hallószervünk védelme.▪ A hangszerek fizikája.	22 óra
Összesen:		37 óra

Követelmény

- A tanuló ismerje meg a fény egyenes vonalú terjedését. Tudja, hogy a fény gyorsabban terjed, mint a hang.
- Tükrök és lencsék alkalmazásának területeivel legyen tisztában.
- Ismerje a szem védelmével kapcsolatos tennivalókat.
- Sorolja fel a hang jellemzőit és néhány hangforrást.

10. évfolyam

Éves óraszám: 37 óra / heti 1 óra

Témakörök	Tartalmak	Óraszám
1. Az elektromos alapjelenségek	<ul style="list-style-type: none">▪ Az elektromos töltés▪ A testek elektromos állapota.▪ Az elektromos áram, áramkör▪ Fogyasztók soros és párhuzamos kapcsolása.▪ Az elektromos feszültség▪ Az elektromos munka és teljesítmény▪ Az elektromos ellenállás▪ Az elektromos és mágneses mező kölcsönhatásai▪ Az elektromágneses indukció▪ Elemi atomfizikai ismeretek▪ Az atomerőmű működése▪ Atombomba pusztítása▪ Sugárzás, káros és hasznos sugárzás▪ Sugárzásvédelem	19 óra
Összesen:		37 óra

Tevékenységek

Kísérletek megfigyelése, egyszerű kísérletek önálló végzése.

Mérések, mérési eredmények leolvasása.

Könyvtár- és médiahasználat.

Fizikai problémák megoldásához terv készítése, indoklása, a feladat elvégzése.

Követelmény

- Alakuljon ki a tanulóknak olyan általános fizikai tájékozottság, amely az adott szakma tanulásának megkezdését lehetővé teszi.
- Az elektromosság ismeretének fontossága, soroljon fel elektromos jelenségeket
- Az elektromos áram hatásai a mindennapok gyakorlatában.
- Tudja, hogy milyen fizikai jelenség alapján működik a transzformátor. Mondjon példát a transzformátor gyakorlati alkalmazásaira.
- Tudja, hogy minden anyag atomos szerkezetű.
- Az atomenergia békés és romboló célú felhasználásait ismerje.
- Ismerje a legalapvetőbb sugárvédelmi szabályokat.
- Legyen tisztában a legalapvetőbb sugárvédelmi szabályokkal.

OSZTÁLYFŐNÖKI

Bevezetés

E tantárgyba integráljuk az önismeret, pályaaorientáció, tanulás és médiaismeret, valamint egészségnevelés témaköröket.

Századunk betegsége, Camus szavával élve pestise: az elidegenedés. Az embert pusztító félelmet, szorongást, rettegést kizárólag a védettség tudata számolhatja föl. Az az Isten, aki sajátjának tekint, a legközelebb hozzánk másokon keresztül jut el. Az osztályközösségben ezt a védettséget, szeretetet kell megtapasztalni. Az osztályfőnöki órák kiemelt feladata a reális önismeret, önértékelés kialakítása. Aki nem értékeli, becsüli önmagát, aki nem tudja magát hibáival együtt elfogadni, az képtelen lesz a mások felé irányuló elfogadásra, megbocsátásra is. Az osztályfőnöki tantárgy szolgálja a személyiség harmonikus kibontakoztatását, a tanulók az osztályban formálódnak egyre inkább közösségi emberekké.

Örök életünk "törékeny cserépedényben", földi testünkben csírázik. Isten minden értéknek, testünknek is abszolút jövőt ígér. Az iskola mutassa be minden életkor szépségét, de becsületesen szóljon arról is, hogy az élet olyan, mint a kinyíló, és gyorsan elhervadó virág (vö. 103. zsoltár 15. vers). Új, már soha el nem múló életet csak halálunk után kapunk attól a Krisztustól, aki elsőszülött a holtak között.

Ezzel az igaz és becsületes szemlélettel megóvjuk tanítványainkat a földi élethez való görcsös ragaszkodástól, és attól, hogy az egészség vagy a földi élet védelme, aggodalmas féltése pótvallásként megölje az igaz hitet.

A Köznevelési törvény 1999. évi módosításakor kötelezővé tette az osztályfőnöki órák helyi tantervbe való beépítését. Ennek tananyagát, tematikáját a nevelőtestület van hivatva meghatározni. Be kell azonban építeni az egészséges életre nevelést, egészségvédelmet szolgáló tananyagot, melynek óraszámja nem lehet kevesebb évi 10 tanítási óránál.

Célok és feladatok

A legfontosabb célok:

- * Valóságalapú és ugyankor egészen személyes világnézet kialakításának tapintatos segítése.
- * Az önismeret, önnevelés, a jellemformálás fontosságának bemutatása, segítségnyújtás ebben.
- * A helyes és eredményes tanulás módszereinek megismertetése.
- * A helyes önismeretre építő hivatás-keresés támogatása.
- * Tudatosan vállalt életvitel: munka, pihenés, ünneplés harmóniája.
- * Emberi kapcsolatteremtések motiválása, másokért való felelősség tudatosítása.
- * A közösségben reális önismeretre építve keresse helyét. Tanuljon meg engedelmeskedni, alkalmazkodni, ha vezetésre termett, ezt szolgálatnak tekintse, kerülje el a karrierizmus kísértéseit.
- * Tapasztalja meg és tudatosítsa, hogy közösségnek milyen nélkülözhetetlen szerepe van személyisége formálódásában.
- * Igazodjék el az emberi kapcsolatok, közösségek világában. Minél szűkebb egy közösség, annál nagyobb a felelősség, ugyanakkor maradjon nyitott a nagyobb közösségek irányában is (pl. osztály, iskola).
- * A média szerepének megismerése, értékelése.
- * A közös imádság, a közös szentmisék, rekollektívák, lelkigyakorlatok által a vallás közösségformáló erejének tudatosítása.

- * Tudatosan vállalja azokat a közösségeket, amelyekhez tartozik: család, iskola, plébánia. Legyen rálátása a nagyobb közösségekre is: egyház, nemzet.
- * Alapok a felnőtt életre:
 - * mit vár el tőlem az Isten,
 - * a személy fontosabb, mint a dolgok,
 - * a közösségért áldozatot is kell vállalni,
 - * legyen kitartó, elkötelezett, hűséges vállalt eszményeihez,
 - * ismerje a nemzet életét, múltját, értékeit.

Az osztályfőnöki órák módszertanához

Életkori jellemzők a középiskolai években

A 9-10. évfolyamon az osztályfőnök segítse a tanulót a gyermek-én lebontásában és önmaga megtalálásában. Ebben a nagyon nehéz korszakban a cinizmus, a kifigurázás nagyon sokat árthat. A feszülő energiákat, világmegváltó vágyakat nem megölni kell, hanem mederbe kell terelni. A pedagógusok hallatlan felelőssége, hogy a tanulók ezekben az években jóllehet formálisan elutasítják a felnőtteket, a gyakorlatban sok mindent egy életre átvesznek az ő életükből.

A 11-12. évfolyam tanulóin a korai ifjúkor jellemzőit figyelhetjük meg. A serdüléssel megbomlott egyensúly lassan helyreáll. A nagy viták, tisztázások, összegzések korszaka ez. Hallatlanul meghatározóvá válik a kortárscsoport. A kialakuló világképben, világnézetben megrendül a gyermekkori naiv hit. Fontos, hogy e válságos helyzetben az ifjú a vallásban ne pusztán tanrendszert vagy ideológiát lásson, hanem segítséget találjon az Istennel való személyes kapcsolat kiépítéséhez, és helyesen lássa önállóságát, valamint a közösségek jelentőségét életében.

Tantervünkben hangsúlyos feladat a személyes tanár-diák kapcsolat kialakítása. A diákok évekre egy osztályfőnökhöz kötődnek, akitől nemcsak tudást, hanem életvitelt is elsajátítanak. Jézus parancsa is erre a személyességre, gazdagságra utal, amikor apostolainak nem pusztán a tanítás parancsát adja, hanem azt, hogy életükkel tegyenek tanúságot az Ő tanításáról és tegyék tanítványává az összes nemzetet.

A tudományok differenciálódásával több szaktanár vált szükségessé, s ezáltal a személyes kötődés háttérbe szorult. Így a tanár-diák kapcsolatban a torzulás veszélye forog fenn, hisz épp a személyességről kerül el a hangsúly. Ezért szükséges egy-egy tanulócsoport összefogására, a személyes kötődések tudatosítására az "osztályfőnök" és az ő munkájához fontos eszköz az osztályfőnöki óra.

Iskolánkban az osztályfőnök a nap folyamán legalább negyed órát az osztályával tölt (a heti osztályfőnöki órán kívül!).

Az osztályfőnökök lelkiismeretbeli kötelessége, hogy az osztályfőnöki óra betölthesse a jellemlévelés és a közösségteremtés szerepét.

Az osztályfőnöki órák tervezése

- * Előkészület

Az anyag kiválasztásánál legyen alapelvünk, hogy "inkább kevesebbet, de alaposabban". Legyen időnk a megbeszélgetésre és az összegzésre is.

Az óra célját tudjuk egyértelműen, tömören megfogalmazni. Ez lesz a fogódzópont ahhoz, hogy ide mindig visszavezessük az elkanyarodó beszélgetést.

- * Az óra sajátosságos jellege

Az osztályfőnök sohasem "kész árut" ad el. De ez paradox módon nem azt jelenti, hogy erre az órára kevesebbet kell készülni, hanem épp azt, hogy többet. Az osztályfőnök tehát órájára a leg gondosabban készül, de az órát úgy kell vezetnie, hogy a tanulók éljék át a közös alkotás örömeit. Kérdéseiket, véleményüket 100%-osan komolyan kell venni. Ez az odafigyelés természetesen csak akkor lehetséges, ha az adott témában az osztályfőnök előzőleg olyannyira elmélyedt, hogy a kérdések, vélemények nem zökkenthetik ki.

Törekedjünk arra, hogy minden órán legyen egy-két frappáns történet. A történetben élet, mozgalmasság van, ami a tanulók figyelmét ébren tartja.

* Az óravezetésről

Az évi nagyon kevés órát nagyon intenzíven kell felhasználni.

A tanterv ajánlásait az osztályfőnök alkalmazza saját egyéniségéhez, a konkrét osztályhoz.

A tanmenet összeállításánál ötletet nyújthatnak a többi évfolyam témakörei is.

Minden egyes óránál legyen meg:

- ★ a múlt órán kijelölt feladatok számonkérése,
- ★ határozott új téma,
- ★ határozott óravezetés, táblavázlat, osztályfőnöki füzet használata,
- ★ feladatok kijelölése a következő óráig.
- ★ Nagyon hasznos, ha az óra utolsó 5 percében a következő óra fogalmairól, egy-egy konkrét kérdésről írásbeli véleményt gyűjtünk a tanulóktól. Ez a tájékozódás nagyon fontos, hogy hiteles képünk legyen a tanulókról, s a következő órán valóban hozzájuk szólhassunk.

Az új anyag bevezetése legyen mindig friss, energikus (egy jó történet, egy kérdésfelvetés stb.) A fáradt kezdés az egész órára rányomja bélyegét.

A történet elemzésénél, feldolgozásánál színesíthetjük, gazdagíthatjuk az órát olyan csoportmunkával, hogy egy-egy csoport más-más szereplő szempontjából dolgozza fel a történetet.

Az osztályfőnök előre tervezze meg a maga szerepét, a véleménynyilvánítások mértékét. Morálisan félrevezető és romboló, ha fix etikai elveket szavazási procedúrának vetünk alá.

Az osztályfőnök óravezetői szerepében nélkülözhetetlen a következő három attitűd:

- ★ ő is éppúgy az igazság keresője, mint bármely tanítványa,
- ★ többlettapasztalatát nem rejtheti véka alá, az egyenlőségi eljárásait a diákok felé megalázó is,
- ★ a tekintély erkölcsi érték, a nevelés (nevelés) nélkülözhetetlen feltétele (vö. a latin "auctoritas" szó erre utal).

Természetesen az osztályfőnöki órákon folyamatosan reflektálni kell az osztály életére (személyes ünnepek, elért eredmények, fegyelmi ügyek,...), de ez nem zilálhatja szét a tanmenetet, legfeljebb egy-egy téma kifejtésére rövidebb időt szánunk.

Legyen minden órának hozama! Ez nem pusztán annyi, hogy "De jót beszélgettünk!". A kikristályosodott igazságokat rögzíttessük az osztályfőnöki füzetben. (Ez a füzet a teljes iskolai időszakra szól!)

Az óra végén fontos a következő téma előkészítése.

A tanórán kívüli programokról

Az osztályfőnök egyik legfontosabb és legnélkülözhetetlenebb feladata a kis csoportokban folytatott Biblia-olvasás. A Biblia szövegeinek megértése, aktualizálása elengedhetetlen a serdülő fiatalok nevelésében. A közös Biblia-olvasás, értelmezés, a mondanivaló alkalmazása, közös elhatározások nemcsak a tanulók személyes Istencapcsolatát, egyéni imaéletét gazdagítják, hanem segíti őket egymás megismerésében, a helyes véleményalkotásban, a közösségi összetartozás, egymásrautaltság elmélyítésében.

A tanuló legjobban játék közben, kiránduláson ismerhető meg. Az itt erősödő tanár-diák kapcsolat sokkal őszintébb, bizalmasabb lehet, mint a tanítás közbeni. Az osztályfőnök az első év alatt személyesen is beszélgessen el minden diákjával, s ha valakivel bármilyen gond van (családi, egészségügyi, tanulási, fegyelmi stb.) mindig szánjon időt a személyes beszélgetésre. Az osztályfőnök feladata óriási szakiskolánkban, ami a tanulók szociálisan és mentálisan hátrányos helyzetéből adódik. Ezért nagyon fontos, hogy az osztályfőnök szinte "második szülőjeként" foglalkozzék a tanulókkal. Azok bármikor fordulhassanak hozzá iskolai vagy személyes gondjaikkal.

A családlátogatásokat és a családdal való kapcsolattartást az osztályfőnöki munkában nélkülözhetetlennek tartjuk. Különösen igaz ez a 9. osztályban, amikor az osztályfőnök a gyermekvédelmi felelőssel már a tanév megkezdése előtti hetekben végiglátogatja a leendő osztályát.

Az évi 37 óra tervezése:

Minden évfolyamon a megfelelő helyre be kell illeszteni a következő 15 órát:

- * A nyár értékelése, az előttünk álló tanév előkészítése, tisztségviselők megválasztása, balesetvédelem (1 óra)
 - * Adventi, karácsonyi készület (1 óra)
 - * A félév értékelése (1 óra)
 - * A nagybőjti készület (1 óra)
 - * A tanév értékelése, nyári tervek, balesetvédelem (1 óra)
 - * Egészségvédelem, egészségnevelés (10 óra)
- (A közösség alakulásának értékelését egy-egy szociometriai felmérés is segítheti.)

Szükséges taneszközök

Tanári kézikönyvek, írásvetítő, fóliaszorozatok, diavetítő, diasorozatok, televízió és videó megfelelő, feldolgozható ismereteket hordozó kazettákkal.

9. évfolyam

Évi óraszám: 37 óra / heti 1 óra

Témakörök	Tartalmak	Óraszám
1. Közösség és személyiség kialakulása	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Új tanévet kezdünk – ismerkedünk! A tanulóknak legyen igényük önmaguk és társaik megismerésére. Vegyenek részt az osztályszokások, viselkedési szabályok, normák kialakításában, törekedjenek ezek megtartására. ▪ Iskolai életünk szabályai – Házi rend: balesetvédelmi és tűzrendi szabályok. Az együttélési szabályok elfogadása és betartása. Diákjogaink, az iskolai önkormányzat. ▪ Céljaink, feladataink ebben a tanévben. Az együttes tevékenység fontossága: a mindenkit egyformán érintő tevékenységek, a munkamegosztással végezhető feladatok. 	3 óra

2. Felfogások az egészségről	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A gyerekek a 9. évfolyamot egy új iskolában kezdik. Más személyes környezetben, az eddigiektől eltérő vagy részben eltérő tanári gárdával. Ezért érdemes ebben az új környezetben általánosságban is beszélgetni velük az egészség, az egészségi állapot és a személyes jóllét problematikájával. Indokolt ezzel a témakörrel kapcsolatosan bizonyos tárgyi és korszerűnek tekinthető információk átadása. Érdekes és korosztályukhoz illeszkedő lehet egy tágabb fogalmi háló kimunkálása, amelynek során megbeszéljük, hogy miként alakult az egészségről való gondolkodás például történeti koronként, társadalmi csoportonként. Az elvi-elméleti tájékozódást követően a tanulóknak saját életükre kell e gondolatokat vonatkoztatniuk. Csoportmunka keretén belül vizsgáljuk, hogy a jóllét a konkrét mindennapokban miként érhető el. ▪ Az egészségi állapot jelenlegi és későbbi alakulása szempontjából kulcsfontosságú elem az életmód. A diákok tekintsék át, hogy milyen különböző életvitelek képzelhetők el, milyen tényezők befolyásolhatják, határozhatják meg az életmód alakulását (pl. társadalmi csoporthoz való tartozás, életkor, történeti háttér). Szükséges a személyes összefüggések áttekintése is, valamint annak feltárása, hogy saját életvitelüket hogyan alakítják, és hogyan szeretnék alakítani. 	4 óra
3. Egészségvédelem	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Személyi higiénia. Az alapvető személyi higiénia követelményeinek megismerése, a megfelelő higiéniai szokások kialakítása és megtartása. ▪ Reggeltől estig- napirendem. Az egészséges életmód megvalósítása 	2 óra
4. Az egyén és a társadalom	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Vigyázat, serdülők!”. Ebben az életkorban már sokat tudnak a diákok arról, hogy a serdülőkor milyen testi, lelki változásokkal jár. Ugyanakkor ritkán és keveset foglalkoznak azzal, hogy mindennapi életük konfliktusszituációi némiképp abból is fakadnak, hogy társadalmi pozíciójuk meglehetősen bizonytalan, még nem felnőttek, de már nem is gyerekek. Ennek a “köztes” élethelyzetnek a következményeit, sajátosságait tekintsék át a pedagógus segítségével, szem előtt tartva a megoldási lehetőségeket és azok összefüggéseit az egészségi állapottal. ▪ Milyen vagyok én? A személyiség megismerése, megismerhetősége, fejlesztése. Az önismeret, az emberismeret szempontjai. Értékelés, önértékelés. ▪ Én és a helyem a közösségben. Egyén és közösség viszonya. A jó osztályközösség. A vezető egyéniségek. Megbízhatóság, felelősségtudat. 	6 óra
5. Ki számít kortársnak?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kapcsolataim. Milyen kapcsolatai vannak a fiúknak és a lányoknak ebben a korban? Ki számít kortársnak? Mi jellemző a kortársakra (lelkileg, társadalmilag, kulturálisan, ízlésben)? Hogyan befolyásolják egymás véleményét a kortársak (zenei, ízlésben, öltözködésben, véleményben, életmód összetevőiben)? Pozitív és negatív példák a 	6 óra

	<p>kortársak hatására. A kortárs hatások felismerése és kezelése.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kedvenc zeneszámom. Egymás érdeklődésének megismerése, egymás elfogadása. ▪ Konfliktusok az osztályban. A konfliktusok megoldásának különböző módozatainak megismerése, erőszakmentes megoldása. 	
6. Tanulás és munka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hogyan tanulok? Hogyan tanuljak? Tanulási szokások és eredmények. ▪ Tanulási technikák. A tanulmányi feladatok önálló, igényes elvégzése. Tanulási sikerek és kudarcok. A rendszeres tanulás fontossága. ▪ Az olvasás, önművelés lehetőségei iskolában és iskolán kívül. A tanulás külső, belső feltételeinek megteremtése. 	4 óra
7. Kapcsolatok és a megjelenés	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A külső megjelenés értékmérőként működik. A különböző megjelenések, az öltözködés milyen “üzeneteket” hordoznak. Mi az, amit ebből a diákok tudatosan vállalnak, mik azok, amelyeket nem. A különböző társas környezetek milyen elvárásokat fogalmaznak meg az egyénnel szemben. Mi lehet a kapcsolat a megjelenés és az öltözködés között. ▪ Kapcsolataim, barátság, szeretet. A kapcsolatteremtés különböző formáinak megismerése. Az interaktív kommunikáció szabályai, toleráns magatartás normái. 	4 óra.
8. Veszélyek-dohányzás, ital, kábítószer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mi számít drognak – legális és illegális. Veszélyes anyagok. A tényleges ismeretek fényében érdemes áttekinteni a drogok csoportosítását legális és illegális besorolás szerint. Csoportmunka keretében ajánlott feldolgozni a drogokkal való lehetséges “találkozási” formákat, a különböző kontextusokat (saját élmény + haverok elmondása + olvasmányok + filmek). Előfordulhat, hogy a diákokban téves hiedelmek vannak a drogokkal kapcsolatban. Ezen elgondolások feltárása, megbeszélése, korrekciója helyet kaphat ezen az órán. Ajánlott segédanyag: videofilm “Mielőtt”. ▪ A téma feldolgozása annak a kérdésnek a tisztázásával bővíthet, hogy mire is “jó” a drog. Példák csoportosítása, például élménykeresés, vagy lelki problémák enyhítése. Feltétlenül szükséges annak a kérdésnek a fölvetése is, hogy milyen kézenfekvő alternatívák lehetnek? ▪ A szenvedélybetegségek és kialakulásuk okainak megismerése. A csábításnak való ellenállás magatartási stratégiák. ▪ Drogambulanciák és segélyhelyek. Társadalmi hatások. Szendélyek káros hatásai. ▪ Az AIDS terjedése és a védekezés. AIDS-segély. 	6 óra
9. Kockázatok és veszélyek – a biztonság megőrzése	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A tanulók kritikusan, elemző módon tekintsek át, mi minden lehet az egészségre veszélye, kockázatos dolog, és mi lehet egészségforrás (ami védi vagy támogatja az egészséget). Érdemes átgondolni a veszély és a biztonság relatív voltát (életkortól függő változások). 	1 óra

10. Változások és az egyensúly	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Összefoglalás. Tekintsük át mindazokat a témaköröket, amelyekkel a tanév során foglalkoztunk. A megbeszélés középpontjába a tanév kezdéskor érintett problémát tanácsos állítani, azt hogy már nem gyerekek és még nem is felnőttek: állandó változásban vannak. Változás számukra, hogy hol, kinél, milyen intézménynél, szolgáltatásnál lelhetnek segítséget. Az is fontos kérdés, hogy valójában miben is segíthet a segítő. 	1 óra
Összesen:		37 óra

10. évfolyam

Évi óraszám: 37 óra / heti 1 óra

Témakörök	Tartalmak	Óraszám
1. Elvárások: társadalom, család, kortárs csoport, média	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az “egészséges életmódok és a serdülés” gondolatmenet folytatásaként azzal foglalkozunk, hogy milyen elvárásoknak kell megfelelniük a mai 16-17 éves kamaszoknak, és vajon eleget tudnak-e tenni ezeknek. A társadalom és a család elvárásaival gyakran nincsenek összhangban a kortárs csoport által közvetített kívánalmak. A média által – sokszor igen erőszakosan sugallt – elvárások, amelyek elsősorban az áruk és szolgáltatások eladását szolgálják, nagyon erősen befolyásolják a kortársak által elvárt magatartást is. Nincs könnyű helyzetben az a serdülő, aki megpróbál az összes irányába ható elvárásnak megfelelni. Ez gyakorlatilag nem is lehetséges, ezért számos konfliktus keletkezhet, amelyek felboríthatják az amúgy is igen érzékeny egyensúlyt. Nagyon fontos szempont, hogy a gyerekek az őket ért hatásokat megfelelő módon tudják értelmezni és értékelni. ▪ Hírlapok, újságok, sajtótörténet. Elektronikus média, az Internet. 	4 óra
2. A család hatása az életmódra	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A család az elsődleges szocializáció helyszíne, egyénenként eltérő, de ebben a korban gyengülő hatást gyakorol a serdülőkorú gyerekekre. Természetesen a jól, demokratikus elvek alapján működő, kiszámítható elvárásokat közvetítő család hatása erősebb, de jó, ha a szülők, nagyszülők is figyelembe veszik a kortárs csoport és a média hatását. Jó, ha tudjuk: még a magát liberálisnak tartó család is – a gyerek szemében – gyakran konzervatív üzeneteket közvetít, amit a gyerekek nehezen fogadnak el. Ezen időszakban a család szerepe elsősorban az egyensúly megtartásában, a fékek beiktatásában, illetve a helyes értékelés elősegítésében fogalmazható meg. Az órákon a diákoknak lehetőségük nyílik annak mérlegelésére, hogy bizonyos életmódminták elutasítása, vagy vállalása milyen mértékben saját átélt választásuk, illetőleg tiltakozás a család által kínált minták ellen. 	4 óra

<p>3. Kortársak hatása az életmódra</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A kortársak hatásának felértékelődése ezen életkorban még tovább fokozódik. A közös- jellemzően közösségi – élmények, a hasonló kulturális és fogyasztási szokások a média által “sulykolt” ideálok erősítik ezt a hatást. A kortárs csoportok erősen befolyásolják a gyerekek étkezési szokásait (gyors étkezdék mint a társasági élet központja) a már kialakult kapcsolatrendszerüket (család, rokonok), valamint a veszélyeztető, illetőleg a veszélyes helyzet felméréséről kialakult elképzeléseiket (társaság egyéni felelősséget csökkentő hatása). Ezen tényezők módszeres és átfogó tárgyalására biztosítsunk lehetőséget. ▪ Vegyük szemügyre, hogyan befolyásolják a kortárs csoportok az egyes gyerekek alkoholhoz, dohányzáshoz, illetve drogokhoz kapcsolódó viszonyát. Az alkohol – mint a társadalmilag elismert egyik tudatállapotot befolyásoló szer – a felnőtté válás egyik állomását jelképezi. A kortárs csoportok nyomása gyakran irányul arra, hogy az a “felnőtt” és “bátor” aki nem ijed meg néhány pohár szesztől. 	<p>6 óra</p>
<p>4. Mit üzen a média</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Általában vizsgáljuk meg a média viselkedésre gyakorolt hatását. Szükséges a lehetőségekhez mérten módszeres elemzés tárgyává tenni a különböző tematikájú üzeneteket, azok viszonyát mindennapi életünkhöz. Érdekes kísérletek ismertek például az érzékelépszichológia területéről, amelyek meggyőzően demonstrálják az ún. szubliminális (küszöb alatti) ingerlés viselkedésbefolyásoló hatását ▪ Az előző óra folytatásaként jó lehetőség, hogy bizonyos elemi befolyásolási technikákkal ismerkedjenek meg a diákok. A befolyásolás demonstratív példája Thomas Mann : Mario és a varázsló című munkája, amely a középiskolában kötelező olvasmány. A kérdés tárgyalását előkészítheti ennek a műnek a tanulmányozása. Azt szeretnénk, hogy a diákok ezen befolyásolási technikák hatásmechanizmusával megismerkedve ébredjenek rá: viselkedésük, vélekedéseik, vágyaik, választásaik sok esetben nem autonóm döntéseik eredményei. Gyakran kiszolgáltatottak vagyunk. Ez a kiszolgáltatottság mérséklődik, ha tudatára ébredünk annak, hogy milyen mechanizmusok révén hat, érvényesül a befolyásoló hatás. 	<p>6 óra</p>
<p>5. Társadalmi elvárások</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Milyen társadalmi elvárások fogalmazódnak meg a diákok szerint a mindennapokban? Honnan tudjuk, hogy milyen elvárások fogalmazódnak meg velünk szemben? Ki milyen módon hozza tudomásunkra, hogy minek a megtételét vagy meg nem tételét várja, reméli vagy kívánja tőlünk? A problémakör felvetésével különös hangsúlyt kellene fektetni, a kommunikációra, a kommunikáció többszínűségére, a lehetséges félreértésekre, a szó és a gesztusok egymáshoz való viszonyára. Jóllehet, a kamaszok látszólag minden kérdésre tudják a választ, de valójában nagy belső bizonytalanságokat élnek át. Állandóan ott van, természetesen rejtett formában a kérdés: “Kire hallgassak, ki segít eligazodni, kitől kérhetek segítséget?” 	<p>6 óra</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Devianciák. A társadalmi elvárások, milyen formában jelennek meg: hogyan fogalmazódnak meg az értékek, a normák. Mit jelentenek életünkben a hagyományok, a törvények (BTK). Mit lehet és mit nem a mai magyar társadalom normái és törvényei szerint? Fontos kérdés, hogy az aktuális osztályközösség mit tekint deviánsnak, kit tekint normasértőnek. Milyen közvetlen következményei vannak az ilyen viselkedésnek? Érdeemes bemutatni, eljátszani a konformitás jelenségét demonstráló néhány jellegzetes kísérletet. (Ajánlott forrásmunka tanároknak: Aronson: a társas lény) 	
6. Kölcsönhatások	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A deviancia, a normasértés mennyiben tekinthető egyéni "teljesítménynek", illetőleg a társas interakciók "termékének". Játékot javasolunk: "Címkézés". A mindössze 10 perces játék eredményeképpen kiderül: a homlokunkra ragasztott címke - még ha magunk nem is ismerjük annak tartalmát – a társak tevékeny együttműködése révén garantálja, hogy annak megfelelően fogunk viselkedni. A deviáns karrier nemcsak a deviáns cselekményt feltételezi, de a minősítés magunkévá tételét is. 	2 óra
7. Meg akarok felelni	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az önértékelés és a társadalmi (csoportbeli) presztízs összefüggéseit vizsgálják a diákok a pedagógus segítségével. Ismét a felelősség és a döntés problematikája kerül az érdeklődés homlokterébe. A párkapcsolatok (szexualitás) és az illegális drogok. Kiváló alkalom kínálkozik arra, hogy ezen tematikák összefüggésében párban vagy kiscsoportban bonyolítsanak le kockázat-haszon elemzést a diákok. Nem az eredményekre kell hangsúlyt fektetni, hanem a folyamatra. 	4 óra
8. Szerelem, házasság, gyermek	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mi a szex? Szerelem feltétel nélkül? ▪ A szeretet megbecsülése. ▪ Az AIDS. Az élet játékszabályai. 	4 óra
9. Évi munkánk értékelése		1 óra
Összesen:		37 óra

11-13. évfolyam

Évi óraszám: 37 óra / heti 1 óra

Témakörök	Tartalmak	Óraszám
1. A társadalmi együttélés szabályai	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hogyan jönnek létre a szabályok? A társadalmi együttélési szabályok kialakulása és fontossága jól demonstrálható az úgynevezett "Tao-Ceti játékkal. A játék lényege, hogy 4-6 fős kiscsoportok egy megadott szabályrendszeren belül törekszenek konszenzusos döntést hozni, majd a kiscsoportok egyeztetik nézeteiket a szabályokról. A nagycsoport is konszenzust alakít ki. Cél: a szexualitással kapcsolatos értékek, beállítódások és előítéletek tisztázása, szembeállítása, valamint annak bemutatása, hogy a 	2 óra

	<p>társadalmi együttélés szabályai olykor nehéz, indulatokat is kiváltó egyezkedés eredményeként jönnek létre. (Forrásmunka: Delphoi örökösei)</p>	
2. A társadalmi normaalkotás folyamata	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Norma, szabály, szokás. Mindennapi életünket különböző eredetű szokások és normák szabályozzák. A szokások kialakításában nagy szerepük van az egyes embereknek és kisebb közösségeiknek. A szokások alapvetően abban különböznek a normáktól, hogy az utóbbiak rendszerint írásbeli formát öltenek. Rávilágítunk az erkölcsi, a társadalmi és a jogi normák közötti különbségekre. Az egyes emberek és közösségeik – a kulturális, földrajzi, gazdasági és vallási környezettől erősen befolyásolt – nézeteit, megfogalmazott elvárásait foglalhatjuk össze az erkölcsi norma fogalmában. Az egyes csoportok által megfogalmazott normák – társadalmi elfogadottság esetén – a társadalmi norma rangjára emelkedhetnek. A jogi szabályok a modern társadalmakban írott formában jelennek meg. Társadalmi rendszerenként, történelmi koronként eltérő, hogy egy adott országban milyen testület vagy szervezet hozhat mindenkire kötelező szabályokat. Nem ritka, hogy egyes országokban például a táplálkozási szokások a társadalmi (vallási) norma rangjára emelkedtek (az iszlám és a zsidó vallás uralta területeken például az alkohol vagy a sertéshús fogyasztásának tilalma). 	5 óra
3. Eltérés a szokásostól	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Táplálkozás. Vizsgáljuk meg, vajon ismerünk-e olyan táplálkozási szokásokat, amelyek a szokásostól eltérnek, és vajon mi lehet az oka ennek az eltérésnek. Közös en összegyűjtött eltérések (pl. hús-, tejfehérje-, Gabonaszármazék-, gyümölcs-cukor-mentes táplálkozás) eltérő okokra vezethető vissza. Eltérést jelenthet, pl. a korábban már említett vallási ok is. Számos egyéb ok is lehet az eltérő táplálkozási szokásoknak, így betegség (lisztérzékenység), kulturális környezet (sok nyers étel fogyasztása), illetve az anyagi helyzet. Nem szabad megfeledkezni arról, hogy aktuális divatirányzatok, kiélezett élethelyzetek, továbbá akár filmek is befolyásolhatják a táplálkozási szokásokat. (Filmajánlat –“Életben maradtak” című film.) ▪ Párkapcsolati minták. Gondoljuk végig, vajon a társadalmi elvárások mit fogalmazznak meg felénk a párkapcsolat terén. Melyek azok a párkapcsolatok, amelyek megfelelnek az általános elvárásnak és melyek nem? Vajon van-e összefüggés a kulturális, erkölcsi és vallási környezet és a közvetített minták között? A legtöbb társadalomban a családi (férfi-nő) kapcsolatok az elfogadottak, mégis –különösen a 60-as években sokat lehetett hallani a nagyobb csoportok (kommunák) együttéléséről. Vajon milyen előnyökkel és hátrányokkal járhat az együttélésnek ez a formája? Napjainkban igen gyakori a párok házasság nélküli tartós együttélése. Milyen lényeges különbségek fedezhetők fel a házasság és a tartós együttélés között? 	7 óra

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A szexualitás mindennapjai. A párkapcsolat alapja – jó esetben – a tartós érzelmi kapcsolat. Az ezen az alapon kialakult harmonikus szexuális kapcsolat megalapozhatja az életre szóló monogám házasságot, amelyekben a születendő gyermekek biztos családi háttér mellett növekedhetnek. Az általánostól eltérő, szokatlan szexuális szokások (homoszexualitás, gyakori párváltás stb.) általában a társadalom elítélését vonják maguk után. Vizsgáljuk meg közösen: vajon ezek a kérdések az egyes egyének magánügyei vagy éppen ellenkezőleg a közösségre tartoznak? Milyen szerepe van az előítéleteknek a szexuális szokások megítélésében? Jogosan követelik-e például a homoszexuálisokat képviselő civil szervezetek, hogy az azonos neműek is köthessenek házasságot és fogadhassanak örökbe gyerekeket? 	
4. Eltérés a normáktól	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Alkohol és drog. Az emberiség ősidők óta használ olyan szereket, amelyek alkalmasak arra, hogy időlegesen megváltozott tudatállapotot idézzenek elő. Ezek a hagyományosan és elsősorban fájdalomcsillapításra használt szerek (ópiumszármazékok) az idők folyamán elszakadtak eredeti funkciójuktól. Az emberek sokszor bódító hatásuk miatt használják ezeket az anyagokat. Hasznos lehet, ha az óra során bemutatjuk, hogy Európában elsősorban az alkohol fogyasztásával érték el az emberek a megváltozott tudatállapotot (alkoholos kultúrájú országok), míg például Indiában a Khat (marijuana) az egyházi liturgia része (kábitószeres kultúrájú országok). Ha a jogi aspektust világítjuk meg, akkor különbséget kell tennünk legális és illegális szerek között. Az alkohol és a dohány a világ legtöbb országában legális szer (kivéve az iszlám országokat az alkohol szempontjából). A kábítószeres (ópiumszármazékok, serkentők, szintetikus szerek) a világ országaiban általában tiltottak, de ismerünk olyan társadalmat is, amelyik legalizálta egyes szerek (marijuana) fogalmát. Tekintsék át a tanulók, hogy milyen következményekkel járhat a drogok fogyasztása. Vegyék számba az egészséget károsító hatásokat, a jogi következményeket. Térjenek ki a drogfogyasztásnak a párkapcsolatra gyakorolt hatására, vagy éppen a függőség következményeire. Arányban állnak-e az esetleges rövid távú előnyök – ha vannak ilyenek – a hosszabb távú kedvezőtlen következményekkel? Szerencsés lenne elfogulatlan, nyílt beszélgetést kezdeményezni a diákokkal, melynek során bátran vállalhatják saját tényleges álláspontjukat, ugyanakkor bátoríthatjuk őket a mérlegelésre. ▪ Veszély és veszélyes. Az érzelmi, szellemi és testi biztonság megőrzése az egészséges kiegyensúlyozott élet fontos összetevője. Hasznos lehet, ha a gyerekek különbséget tudnak tenni a veszély, és a veszélyes fogalompár jelentése között. Tekintsük át, hogy milyen szituációk adódnak a mindennapokban, amelyek magukban rejtik a veszélyt. 	5 óra

	Milyen készségek szükségesek ahhoz, hogy felismerjék és elkerüljék ezeket a szituációkat. Milyen szerepe lehet a csoportnyomásnak a rizikó vállalásában? Mi a szerepe az önismeretnek, a felelősségérzetnek? Mi szükséges ahhoz, hogy a helyes döntést hozzuk meg? E területen is eredményesebb a baj megelőzése, amit egy mondatban úgy fogalmazhatunk meg: “Maradj a napos oldalon!”	
5. Követelmények	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Deviáns karrier. Egy korábban már érintett témához visszatérve: a személyiség részét képező, belsővé váló minősítés jelentőségével foglalkozunk a “deviáns karrier” szempontjából. A téma feldolgozását segítheti, ha valamilyen szépirodalmi alkotáson vagy filmen keresztül követhetik, érthetik meg a diákok, hogy a minősítés, a csoportban sorolás egy idő után önálló életet kezd élni, öntudatlanul is elvárásokat igazolunk. A pedagógus munkáját segíti, ha megismerkedik az “önbeteljesítő jóslat – Pygmalion effektus” hatásmechanizmusával. A diákok saját élményszerzését nagyban segítheti, ha a témakör feldolgozása során szerep-, szituációs játékokat veszünk igénybe. Fontos annak az összefüggésnek az átlátása, melynek révén élő kapcsolat teremődik a mindennapok és a távolabbi jövő várható vagy elkerülhetetlennek látszó eseményei között. 	2 óra
6. Önismeret, kommunikáció, pályaválasztás	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Életem 10 év múlva”. Számos kutatás tájékoztat arról, hogy a pályaválasztási döntések olykor elhamarkodottan, saját tényleges késztetéseink és lehetőségeink valódi ismerete nélkül születik meg. A 11. évfolyamon a pályaválasztás kérdése megkerülhetetlenné válik. Mi kell ahhoz, hogy jó döntést hozzunk, milyenek is vagyunk valójában, mi érdekel, mi köt le, mit szeretnék csinálni? Ezeket a kérdéseket érdemes áttekinteni. Az ember nagyon változékony, holott úgy képzeljük, hogy következetesek vagyunk, lényegi kérdésben nem változunk. A jó pályaválasztási döntések elsősorban az önismereten múlnak, továbbá, hogy a sikeresség egyik leglényegesebb összetevője a jó illeszkedés: a személy és a pálya kínálta lehetőségek összefüggésében 	3 óra
7. “Maradj a napos oldalon!”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az illegális kábítószerrel kapcsolatban már megfogalmaztuk, az üzenetet, hogy a veszélyekkel szembeni legnagyobb védelem az, ha mindig a napos oldalon járunk. Ez a tétel azonban nem korlátozódik az említett problémakörre. Vizsgálják meg a diákok, hogy jelenlegi életviszonyaik között mit jelent a “napos oldalon lét”, milyen eltérések lehetnek, látják-e, hogy ezekből mi következhet hosszú távon saját személyes életükre nézve, és mi történik szeretteikkel, a hozzájuk kapcsolódó személyekkel. Milyen típusú felelősséget kell és lehet vállalni? Ezek a vállalások mit jelentenek a mindennapokban? 	1 óra
8. A felnőtté válás	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A felnőtté válás folyamata a döntések tükrében, pályaválasztás. Az egészségvédelmi órák témáit a felelősség a közösségért gondolat hatja át. Az egészséges életmód összetevőit most a növekedés és a felnőtté válás 	2 óra

	<p>szempontjából tekintjük át. Ez az aspektus lehetőséget biztosít arra, hogy hozzájáruljunk ahhoz, hogy a végzős gyerekek előtt álló nehéz élethelyzetben segítséget nyújtsunk. A felnőtté válás folyamatát – leegyszerűsítve – úgy is áttekinthetjük, mint a döntési kompetencia változásának menetét. A tanulók egyre több élethelyzetben hoznak saját döntést, amely alapvetően befolyásolja jövőbeni életüket, egészségüket. Egyre önállóbban határoznak életmódjukról, kapcsolataikról, a környezethez való viszonyukról. E döntés során nemcsak önmagukról kell reális képpel rendelkezniük, hanem azzal is tisztában kell lenniük, hogy a környezetük milyen képet alakított ki róluk. Rendelkezniük kell azokkal a képességekkel és jártasságokkal, amelyek megkönnyítik azt, hogy elfogadják más döntéseit, még akkor is, ha az a személyüket érintik.</p>	
<p>9. Döntések, döntések!</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Döntések meghozatalához vezető út. Tekintsük át a döntések meghozatalához vezető utat, a döntési technikákat, a döntéseket befolyásoló tényezőket. A döntés – sokszor mondják – egy pillanat műve, de sokszor gyötrelmes és nehéz folyamat előzi meg. Gyűjtsenek össze a diákok olyan helyzeteket, amelyekben az elmúlt egy hónap alatt dönteniük kellett. Válasszanak ki a gyerekek által vázolt szituációkból néhány jellemzőt. A szituációk közös kiválasztását követően gondolkodjanak azon, vajon milyen szakaszai lehetnek a döntési folyamatnak. Mit kell mérlegelni, milyen információk szükségesek, milyen hatásai lehetnek a döntésnek, mi van esetleg, ha nem döntünk? A folyamat modellezését követően, gondolkodjanak el azon, vajon milyen mód adódik a döntések értékelésére. Mindvégig tartsák szem előtt, hogy csak a reális döntéseknek van esélyük. ▪ Döntések életmódban: kapcsolatok. Döntéseink jelentős része összefüggésben van életmódunkkal, ezen belül is kapcsolatainkkal. Próbáljanak olyan döntéseket találni a tanulók saját életükben, amikor döntéseik befolyásolták kapcsolataikat. Biztosan találnak olyan helyzetet, amikor barátságok születéséről vagy éppen megszakadásáról hoztak örömteli vagy éppen fájdalmas döntést. Vajon hogyan befolyásolják ezen kapcsolati döntések az egyes emberek életmódját? Milyen hatásokkal kell számolni? Milyen szerepe lehet az önismeretnek és mások ismeretének? Fel lehet-e készülni a kudarc elviselésére? Milyen szerepe van a kapcsolatokban a hiteles kommunikációnak? Szögezzük le: a kapcsolatokat érintő döntések mindegyike érinteni fogja testi-lelki egyensúlyunkat. Ha felborul az egyensúly, célunk az lehet, hogy mindent megtegyünk a helyreállítása érdekében. ▪ Döntések életmódban: táplálkozás, mozgás, személyes higiéné. Arra keressük a választ, hogy az egészséges életvitel három fontos területén milyen személyes kompetenciákkal rendelkeznek a tanulók. Kérjük meg a tanulókat, próbáljanak meg visszaemlékezni arra, mikortól rendelkeznek önálló döntési jogkörrel a táplálkozás, a mozgás és a személyes 	<p>4 óra</p>

	<p>higiéné területén. Melyik területen és mikor nyerték el szuverenitásukat. Gondolkodjanak el azon, hogy ők, ha gyerekeik lesznek, ugyanezen területeken mikor engedik át a döntést. Miért akkor? Szerintük milyen képességek szükségesek ahhoz, hogy az ember maga döntsön saját ügyeiben? Mit szólnának ahhoz, ha mondjuk, gyerekük tízéves korában bejelentené, hogy többet nem fog húst enni? Döntéseik vajon rövid, közép- vagy hosszú távon befolyásolják az egyének egészségét? Mi lehet a rossz döntés következménye?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Döntések hatása: rövid távon – hosszú távon. A tanulók tekintsék át, hogy az egyes döntések milyen távon “fejtik ki” hatásukat. Minden döntésnek vagy éppen a döntés hiányának következményei vannak. Ezen következmények egy része azonnal vagy rövid távon érzékelhető lesz, de egyes – esetleg nem várt – eredmény csak hosszabb távon ismerhető fel. Vajon van-e lehetőség arra, hogy mai döntésünk hosszú távú eredményét megismerhessük? Milyen módszerek állhatnak rendelkezésünkre? Képzeljének el egy mindennapi döntést, és vizsgálják meg, melyek a rövid távú, ma is jól látható következményei, majd próbálják felmérni a közép és hosszú távú következményeket. Milyen információkra van szükségünk a jövőbeni következmények felmérésére? 	
10. Család, munka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hogyan képelem el a családom? A diákok gondolják végig, hogyan képzelik el életüket 10-15 év múlva. Milyen családot szeretnének? Vajon milyen elvek mentén fogják gyermekeiket nevelni? Hogy látják most, mennyire alkalmazzák majd a saját szüleiktől megismert nevelési elveket? Van-e olyan mondat (“Amíg az én kenyeremet eszed..”), amelyet gyakran hallottak szüleiktől, és ők nem akarják majd ugyanezt gyermeküknek mondani? Mi az, amit ma úgy látnak, hogy fontos lesz 10-15 év múlva a családi élet és a gyerekek nevelése szempontjából. Gondolják azt végig, hogy napjainkban a szemünk előtt lejátszódó információs forradalom mennyire lesz hatással a családra, a kapcsolatokra, a gyerekek nevelésére. Milyen szerepe van a tradíciónak az elsődleges szocializációban? ▪ Hogyan képelem a munkám? Hogyan képzelik el a tanulók önmagukat 10-15 év múlva a munka világában. Kinek milyen tervei vannak? Vajon ma tehetnek-e azért, hogy jövőbeni terveik valóra váljanak? Gondolják végig, milyen szerepe van a munkának a kapcsolatok, a családi élet, illetve a kiegyensúlyozott életvitel szempontjából. Hogyan lehet kezelni a munkahelyi kudarcokat? Szét lehet-e választani a magán- és a munkahelyi problémákat? Képzeljék el azt a helyzetet, ha valamilyen ok miatt nem válhat valóra elképzelésük. Milyen hatással lesz ez életmódjukra, családi életükre? 	2 óra

11. Környezet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Közösségért érzett felelősség: a környezet. Manapság szinte mindenkit foglalkoztató probléma környezetünk megóvása. A diákok már nagyon sokat tudnak fizikából, biológiából és kémiából a környezeti problémák okairól. Ezen tudás fényében vizsgálják meg, hogy milyen konzekvenciákat, következményeket ismernek fel, amelyek befolyásolják saját életük alakulását. A beszélgetés során tekintsék át, hogy egy mai cselekedet milyen következményekkel járhat a tágabb környezetre nézve. 	1 óra
12. Helyem a világban	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Helyem a világban – helyem a jövőben. Adják, vagy kivívom a helyem a világban – megszerzem, vagy kialakítom azt. Mi az értékesebb? Mit jelent a mindennapok szempontjából az önmegvalósítás (egyéni célok, kívánságok elérése, beteljesülése) vagy szükségességük visszaigazolása másoktól? Győzelem vagy legyőzés? Harc és együttműködés a pozíciószerezés folyamatában. A vesztes-vesztes (nullaösszegű) játszmák cserélhetők-e kettős nyereséggel járó együttműködésre? Vajon milyen személyes kompetenciák szükségesek ahhoz, hogy megfelelő egyensúlyra találjunk a érdekérvényesítés, illetőleg az érdekegyeztetés vonatkozásában? Komolyan mérlegeljük azt a szempontot is, hogy valóban lehet-e elégedett, “boldog” az az ember, aki a határai ellenében kíván érvényesülni? 	3 óra
Összesen:		37 óra

Ellenőrzési, értékelési alapelvek

Mint minden értékes nevelői munkához, az osztályfőnökihez is alapvetően hozzátartozik az ellenőrzés és az értékelés. Természetesen itt ezek sajátos jelleggel rendelkeznek: érdemjegyben, osztályzatban nem fejezhetők ki.

Az osztályfőnöknek úgy kell ellenőrzési munkáját végeznie, hogy a tanulók megérezzék, hogy ez felelős szeretetből fakad, tehát értük és nem ellenük történik.

Az értékelésnek pedig nagyon sokrétűnek kell lennie. Az osztályfőnök értékelő munkája kell, hogy kompenzálja azt az egyoldalúságot, hogy a tanulókat pusztán szellemi képességeik alapján értékelik.

Az osztályfőnök ellenőrzési és értékelési munkájába kapcsolja be osztályát is. Ez a leghatékonyabb eszköz arra, hogy a tanulóknál kialakuljon a kollektív felelősség. Itt természetesen le kell építeni az árulkodást, meg kell küzdeni azzal, hogy a kamasz fehérnek-feketének látja a világot, s nagyon nehéz megtanítani őt az árnyalásra és a méltányossági szempontokra. Az osztályfőnök tanítsa és gyakorolja is azt az evangéliumi elvet, hogy bárkinek a hibáját először négy szemközt vele közöljük, s a közösségnek csak azt, ami arra is tartozik. A kipellengérezés, megalázás életre szólóan megsebezheti a gyermeket.

Természetes, hogy az osztályfőnöknek is elemi igénye a sikerélmény, de soha ne feledje, hogy az ő munkája a vetés. A termésből talán valamit megsejtenek a 20, 30, 40 éves érettségi találkozóknál, de valójában egyetlen valaki hivatott a termés begyűjtésére, s ez nem más mint az Aratás Ura.

HITTAN

Bevezetés

"Az ember értelme nagyobb, mint a világegyetem, épp ezért Isten annak egyetlen méltó tárgya." (Keresztes Szent János). Isten képségünk egyik összetevője az értelem, amellyel Istent a teremtett világból egyértelműen, biztosan felismerhetjük.

A hittan tantárgy segíti a tanulókat abban, hogy a természetben és az emberi életben nap, mint nap találkozhatnak a Teremtővel.

A tanulók átélhetik annak örömét, hogy Isten nevükön szólít, megszerethetik az élő Isten élő üzenetét: a Bibliát. Felfigyelhetnek arra, hogy Isten, mint aranyszál, az üdvösségtörténetet beleszötte az emberi történelembe. Felfedezhetik a Szentlélek működését az Egyház életében és személyes életükben.

A hittan életre szólóan alapozhatja meg azt, hogy a hit ésszerű hódolat legyen Isten előtt.

A hittan helyi tantervet a Catechesi Tradendae (Budapest, 1980. Szent István Társulat) és az Országos Hitoktatási Bizottság által kiadott kerettanterv irányelvei alapján igyekeztünk felépíteni és életre váltani, amely követendő célként jelöli meg a következőket:

"A tanításnak kerek egésznek kell lennie... minden komolyságával és éltető erejével" (CT 30). "Az anyag épsége iránti igény nem zárja ki a különböző részek egyensúlyban tartását, megfelelő elrendezését és rangsorolását." - De "más nyelvet igényel a tanítás továbbadása az egyik embercsoport esetében, mint a másiknál" (CT 31).

Az ismeretanyag kiválasztásánál figyelemmel voltunk a Nemzeti Alaptanterv célkitűzéseire és a katolikus iskolák kerettantervében szereplő más tantárgyblokkok anyagmegjelölésére is, hogy a vallásismeretek kellő tapasztalati anyagot kapjanak, és az elért készség szintekre támaszkodhassanak a feldolgozás és az alkalmazás során.

A tantárgyblokk cél- és követelményrendszerét természetesen a katolikus iskolatípus is meghatározza, amelyben a hitoktatás a tantárgyi rendszer szerves része kötelező óraszámmal: évi 74 órában, heti 2 órás bontásban (fakultatív órakeret). Az elért eredményeket érdemjeggyel minősítik, amelyet a tanulók bizonyítványában is feltüntetnek.

Célok és feladatok

A szakiskola hittan tantárgyban egyház- és vallástörténeti anyagokat, etikai ismereteket és örök emberi értékeket találunk. Minden tanításunk alapja a Szentírásban gyökerezik. A Biblia Isten ígéje, és az egyház által értelmezett isteni kinyilatkoztatás hitünk és életünk alapja. Szent Pál szavai szerint „minden írás, amit Isten sugalmazott, jól használható a tanításra, az érvelésre, a feddésre, az igaz életre való nevelésre, hogy az Isten embere tökéletes legyen, és minden jóra hajoljon.”

Az ismeretanyag átadása koncentrikus rendszerben történik, mivel nem minden esetben építhetünk a korábban tanultakra, így a hiányzó részt pótoljuk, a meglévőt kiegészítjük.

A tantárgy az anyag átadásán túl segít a mindenkor helyes keresztény magatartásformák, elvek megismerésében, elsajátításában, a mindennapok problémáira megoldást, eligazítást ad Krisztus példáján keresztül.

Jézus parancsát követve „...- Menjetek, tegyétek tanítványommá mind a népeket! Tanítsátok meg őket mindannak megtartására, amit parancsoltam nektek...”(Mt 28,19-20)

A tantárgy célja növendékeink személyiségének keresztény szellemiségűvé formálása, hogy az intézményünkben kikerülve felelősségteljesek és elkötelezettek legyenek Isten szolgálatára és embertársaik segítségére.

Cél továbbá a teljes, keresztény, családcentrikus ember kiformalása, test és lélek harmóniája, a krisztusi ember helyének, céljának megtalálása a társadalomban. A hit és az élet összhangja.

A tanuló tudja, hogy felelős önmaga és társai testi és lelki épségéért, cselekedetük, kimondott szavuk, gondolatuk által, tudja, hogy az élet érték, teste a Szentlélek temploma (1Kor 19)

Tanuljanak meg szelektálni a rájuk áradó, vagy őket érintő információk, dolgok és cselekedetek között, az igazi Krisztusi értéket választva, figyelmüket az örök valóságra irányítva.

Lássák be, hogy Krisztus a tökéletes ember és példakép, lénye fölötté áll az időnek. Jézus Krisztus ugyanaz tegnap, ma, és mindörökké (Zsid 13,8), hiszen olyan értékeket képvisel, melyek örök érvényűek. Igazság, szeretet, hit, remény, testi-lelki tisztaság, megbocsátás, türelem, stb...

Tudatosuljon bennük, hogy feladatuk van a közösségben, a társadalomban, meghívást kaptak fentről, és saját társaik üdvösségén kell munkálkodniuk, Isten Országának építésén kell fáradozniuk. „Ti elsősorban Isten Országát és annak igazságát keressétek, hogy elmondhassátok magatokról: élek, de már nem én, hanem Krisztus él bennem” (Mt 6,33)?

Fejlesztési követelmények

Ismerje meg a tanuló az Úr Jézus tanítása alapján a *megváltás és az istengyermeki élet* fogalmának egyes elemeit: kegyelem, üdvösség, bűn, áldozat, jóvátétel...; továbbá a szentgyónáshoz és szentáldozáshoz szükséges ismereteket: erkölcsi törvény, lelkiismeret, szándékosság, a bűnök különböző fajtái, bűnbánat, erősfogadás, szentgyónás, feloldozás, a bűnbánat öröme, elégtétel... áldozás, kegyelem állapota, oltáriszentség, Jézus jelenléte, Jézus áldozata, hálaadás, Jézussal való együttlétünk öröme... Ismerje fel Jézusban Isten üdvözítő szeretetét.

Cél a Krisztus központú gondolkodás, a rendszeres *szentségi élet kialakítása*, a hálaadás, az eukarisztikus és a bűnbánó lelkület megalapozása. Élje át a tanuló az Úr Jézussal való közösségünk örömét. Felkészülés a szentgyónásra, a lelkiismeret vizsgálás gyakorlata, az áldozás módja, imádság szentáldozás után... Eközben a tanulót hozzá kell segíteni ahhoz a felismeréshez, hogy a Krisztust követő ember válasza Isten szeretetére nem más, mint a Jézus Krisztus tanítása szerinti élet, melynek táplálója a Jézussal való találkozás az Eukarisztiában.

Tárgyi tudásának építése közben lelki fejlődését is segítenünk kell, hogy felkészülten várja a Jézussal való személyes találkozást a szentáldozásban. Törekednünk kell arra, hogy értse és érezze az ima fontosságát. Segítenünk kell abban őket, hogy tudatosan válaszoljanak Jézus szeretetére, törekedjenek a jóra.

Jézus életének eseményei: születése, tanítása, szenvedése, halála és feltámadása. A Szentlélek eljövetele. Jézus példabeszédei és csodái, tanítása a Mennyei Atyáról, a Teremtőről, az emberről, a bűnről, Isten irgalmasságáról és az örök életről.

A keresztény élet alapvető gyakorlatainak meggyökereztetése: imádság, templomba járás, áldozatvállalás, kötelességteljesítés, jócselekedetek, részvétel az egyházi év ünnepein.

Fontos központi cél, hogy a tanulók életük példajaként tekintsenek Jézusra, aki megváltotta életünket a haláltól, cselekedeteiket az Ő tanításához igazítsák. Gyümölcsöző és személyes kapcsolatuk legyen vele. Élő tagjai legyenek az Egyháznak, gyakran járuljanak szentségeihez.

Ismerje meg a tanuló az *alapvető keresztény erkölcsi fogalmakat*, a krisztusi élet törvényeit. Megtanítjuk őket, hogyan kell értelmezniük az Úr Jézus csodáit, példabeszédeit, hogy miként váltsák életre Jézus tanítását. A keresztény élethivatás: meghívás Jézus

Krisztus követésére. Az ember küldetése a világban és az Egyházban. (Házasság-család, papság-szerzetesség.)

Alapvető erkölcsi fogalmak: törvény, lelkiismeret, felelősség, bűn, önismeret, önnevelés. Az igazi boldogság feltétele a keresztény igényesség Jézus követésében, Isten és az Egyház parancsainak megtartásában. (Főparancs, tízparancs, az Egyház öt parancsa – áldozatvállalás, a szenvedés és a kereszt értelme – A nyolc boldogság, jócselekedetek, erények – fiúk és lányok helyes kapcsolata, a *keresztény családmódel*, az önzetlenség, az anyagiság és az élethajhászás veszélyei) Kialakuló hívő világnézetükben válják tudatossá, hogy az *Egyház tanításában hűségesen őrz*i és *adja tovább* az apostolok tanítását, a Jézustól kapott kinyilatkoztatást.

Élete legyen személyes válasz Isten üdvözítő szeretetére. Legyen meggyőződése, hogy minden igazi örömmel és *boldogságnak alapja Isten törvényeinek megtartása*, az Isten általa számára kijelölt élethivatás elfogadása. Tudatosan vállalja a keresztény élet áldozatait, hogy élete végéig Krisztus követője maradjon, az Egyház közösségében. Készüljön fel a keresztény családi életre és a társadalom életében való részvételre. Legyenek vonzó példák a keresztény életre. Tudatosan keressék a nekik megfelelő keresztény katolikus közösségeket. Szívesen vegyenek részt lelki programokon.

A bérmlásra való felkészülés: tudatosan építse hívő világnézetét, alakítsa életét Jézus tanítása szerint, és találja meg helyét és feladatát az egyházban, saját egyházközösségében.

Szükséges taneszközök

- Tanulói segédletek: tankönyv, füzet, Szentírás, Hozsanna énekeskönyv.
- Tanári segédletek: térképek, A katolikus egyház katekizmusa, Biblia, vallásos irodalom és folyóiratok, videó filmek, CD-ROM-ok

9. évfolyam

Találkozás Jézussal a bűnbocsánatban és az Eukarisztiában

Évi óraszám: 74 óra / heti 2 óra

Belépő tevékenységformák

Tudja a tanuló az Úr Jézus tanítása alapján a *megváltás és az istengyermeki élet* fogalmának egyes elemeit: kegyelem, üdvösség, bűn, áldozat, jóvátétel...; továbbá a szentgyónáshoz és szentáldozáshoz szükséges ismereteket: erkölcsi törvény, lelkiismeret, szándékosság, a bűnök különböző fajtái, bűnbánat, erősfogadás, szentgyónás, feloldozás, a bűnbánat öröme, elégtétel... áldozás, kegyelem állapota, oltáriszentség, Jézus jelenléte, Jézus áldozata, hálaadás, Jézussal való együttlétünk öröme... Ismerje fel Jézusban Isten üdvözítő szeretetét.

Felkészülés a szentgyónásra, a lelkiismeret vizsgálás gyakorlata, az áldozás módja, imádság szentáldozás után...

Törekednünk kell arra, hogy értse és érezze az ima fontosságát. Segítenünk kell abban őket, hogy tudatosan válaszoljanak Jézus szeretetére, törekedjenek a jóra.

Témakörök	Tartalmak	Óraszám
1. Hitünk alapjai és az üdvtörténet ószövetségi bevezetője	<ul style="list-style-type: none">▪ Katolikus keresztény vagy▪ Isten atyai szeretettel gondoskodik rólunk▪ Imádsággal tartunk kapcsolatot Istennel▪ Milyen az Isten?▪ A boldog és boldogtalan angyalok	20 óra

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Isten az embert saját hasonlatosságára teremtette ▪ Isten boldoggá akarja tenni az embert a földön és a mennyben is <ul style="list-style-type: none"> ▪ Az ember boldogságát a bűn rontja meg ▪ Isten megváltót ígért a bűnös emberiségnek ▪ Káin és Ábel áldozatot mutattak be Istennek ▪ A vízözön ▪ Isten elkezdte a helyes vallásosságra való nevelést ▪ Isten szövetséget köt Izrael népével ▪ Izrael országa, Dávid és a próféták 	
2. Az üdvtörténet újszövetségi folytatása	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Isten kiválasztja a Megváltó édesanyját ▪ És az Ige testté lőn ▪ Jézus születése ▪ Napkeleti bölcsek hódolnak Jézusnak ▪ Jézus megkeresztelkedik ▪ Hogyan lehetünk Krisztus-követők? ▪ Jézus az apostolokra bízta tanítását ▪ A kánai menyegző ▪ Jézus törődik a betegekkel ▪ Mi lesz a halál után? ▪ Csak Istennel szép az élet ▪ Ki bocsáthat meg bűnöket? ▪ Jézus az istengyermek élethez isteni kenyeret ad 	12 óra
3. A Tízparancsolat, a böjti fegyelem, a főbűnök	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ismerd meg istent, imádd és szolgálj! ▪ Isten és a szentek nevét becsüld meg! ▪ Az Úr napját szenteld meg! ▪ Atyádat és anyádat tiszteld! ▪ Gyűlöletre Jézus megbocsátó szeretettel válaszolt ▪ Légy szemérmes! ▪ A mennyben gyűjtsünk kincseket! ▪ A keresztény ember mindenkor szavahihető legyen! ▪ A bűnbánati napokat tartsd meg! ▪ A főbűnök 	16 óra
4. Jézus beteljesíti értünk vállalt küldetését	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az irgalmasság gyakran súlyos kötelesség ▪ Zakeus a gyónók mintaképe lehet ▪ A bűnbocsánat szentségéről ▪ Jézus ünnepélyes bevonulása Jeruzsálembe ▪ Az utolsó vacsora, a szentmise mintája ▪ Az oltár a szentmiseáldozat helye, és Jézus vendéglátó asztala <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bizalommal fordulunk a szentségi Jézushoz ▪ A szentmiseáldozat gyógyítja lelkünk bajait ▪ Kinél érzi jól magát Jézus? ▪ Jézus a Getszemáni kertben és a zsidó főtanács előtt ▪ Jézust Pilátus megostoroztatja és halálra ítéli ▪ Jézus bemutatja értünk a keresztáldozatot ▪ Jézus Húsvétvasárnap feltámadt ▪ Jézus Szent Péterre bízta az Egyház vezetését ▪ Jézus a mennybe ment ▪ Pünkösdkor a Szentlélek útjára indította az Egyházat ▪ Megindult az Egyház élete 	26 óra

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A működő Egyház ▪ Az apostoli hitvallás 	
Összesen:		74 óra

Követelmények, a továbbhaladás feltételei:

- Ismerje meg a tanuló az Istennel való szeretetkapcsolat alapvető fogalmát. Nagyon fontos ebben az alapozó évben a hit ébresztése és növelése, amit legjobban a *hitoktató tanúságtevő élete*, Jézusra emlékeztető szeretete szolgálhat.
- Ismerje meg a tanuló a keresztény élet legalapvetőbb tanait, a vallásos élet gyakorlatait: napi imádság, templomba járás, templomi és szentmise alatti viselkedés, alapvető imádságok és parancsolatok ismerete: *Miatyánk, Üdvözlégy, Apostoli hitvallás, Tízparancsolat, Hét szentség, Anyaszentegyház öt parancsolata, Szentháromság dicsőítése, Főparancs*. Ezek az imák és parancsolatok a további években is követelményként jelennek meg!
- Ismerje Jézus életének és tanításának főbb vonásait, tételeit. Le tudja vonni saját életére következtetéseket ezekből.
- Válgon tudatossá benne, hogy ő is Isten gyermekeinek a családjába, az Egyházba tartozik. Legyen személyes kapcsolata Istennel.

A tantervhez illő tankönyv: **Bajtai Zsigmond: Jézus, a mi életünk**, Kiadja a Pécsi püspökség, Pécs.

10. évfolyam

Az Újszövetségi üdvtörténet kezdete

Évi óraszám: 74 óra / heti 2 óra

Belépő tevékenységformák

Tudja Jézus életének eseményeit: születése, tanítása, szenvedése, halála és feltámadása. A Szentlélek eljövetele. Jézus példabeszédei és csodái, tanítása a Mennyei Atyáról, a Teremtőről, az emberről, a bűnről, Isten irgalmasságáról és az örök életről.

A keresztény élet alapvető gyakorlatainak meggyökereztetése: imádság, templomba járás, áldozatvállalás, kötelességteljesítés, jócselekedetek, részvétel az egyházi év ünnepein.

Fontos központi cél, hogy a tanulók életük példájaként tekintsenek Jézusra, aki megváltotta életünket a haláltól, cselekedeteiket az Ő tanításához igazítsák. Gyümölcsöző és személyes kapcsolatuk legyen vele. Élő tagjai legyenek az Egyháznak, gyakran járuljanak szentségeihez.

Témakörök	Tartalmak	Óra- szám
1.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A Fiúisten érettünk emberré lett ▪ A gyermek Jézusban még rejtőzött az istenség ▪ Keresztelő Szent János előkészíti Jézus működését ▪ Jézus tanítványokat gyűjt és megalapítja Isten országát ▪ Jézus a betegek csodálatos orvosa ▪ A lelki vakság a testi vakságnál is nagyobb baj ▪ Jézus nem elítélni jött a bűnösöket, hanem megmenteni 	10 óra
2.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jézus az ígért Megváltó ▪ Az apostolok Jézus küldöttei, rájuk építi Egyházát 	11 óra

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Milyen az élet az Isten országában? ▪ Isten országa nem terület, hanem krisztusi lelkiület ▪ Jézus az Egyházra bízta Isten országának terjesztését ▪ Hogyan valósul meg bennünk az Isten országa 	
3.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aki befogadja Isten igéjét, „új emberré” válik ▪ A kegyelem az isteni élet részesévé tesz ▪ A kegyelmi élet lelki tápláléka Jézus teste ▪ Jézus az Istennel való imádságos kapcsolatra tanít ▪ Isten országában az irgalmas szeretet uralkodik ▪ Mindenben győzzön a szeretet 	12 óra
4.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A föld csak ideiglenes hazánk, végleges otthonunk a mennyben van ▪ Isten elszámoltat képességeinkről és lehetőségeinkről ▪ Erőteljes és szokatlan kifejezések a Szentírásban ▪ Jézus bizonyoságot tesz istenségéről ▪ Jézus ellenségei nem hiúsíthatják meg üdvözítő tervét 	12 óra
5.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jézus elindul a szenvedés útján ▪ Az utolsó vacsora ▪ Vért izzadva, de elvállalta a szenvedés áldozatát értünk ▪ Jézus Pilátus hatalmában ▪ Jézus bemutatta értünk a kereszthalált 	17 óra
6.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A szent asszonyok Jézus dicsőséges sírjánál ▪ Jézus többször is megjelenik az apostoloknak ▪ Jézus befejezvéen művét „ott ül az Atya jobbján” ▪ A Szentlélek betölti és éltezi Jézus Egyházát 	12 óra
Összesen		74 óra

Követelmények, a továbbhaladás feltételei

- Ismerje a tanuló Jézus életének, tanításának és a megváltás főbb mozzanatait, különös tekintettel az Eukarisztia, a bűnbánat és a bűnbocsánattal kapcsolatos vonatkozásokra
- Ismerje fel Jézus csodáiban isteni erejét és irántunk való szeretetét és az őszinte jóra törekvéssel viszonyozza
- Természetes követelmény a rendszeres imádság, a megbízható kötelességteljesítés, az örömteli szentmisére járás és áldozatvállalás, figyelmesség és jócselekedetek, részvétel az egyházi év ünnepein
- Továbbiakban is követelmény az alapvető imádságok és parancsolatok ismerete: Miatyánk, Üdvözlégy, Apostoli hitvallás, Tízparancsolat, Hét szentség, Anyaszentegyház öt parancsolata, Szentháromság dicsőítése, Főparancs. Ezek az imák és parancsolatok a további években is követelményként jelennek meg!

A tantervhez illő tankönyv: Bajtai Zsigmond: Jézus evangéliuma, Kiadja a Pécsi püspökség, Pécs.

11. évfolyam

Biblikus erkölcsstan 1.

Évi óraszám: 37 óra / kétheti 2 óra

Az erkölcsstan tananyag feldolgozása a 12. évfolyamon folytatódik.

Belépő tevékenységformák a 11. és 12. évfolyamon:

Tudja a tanuló az *alapvető keresztény erkölcsi fogalmakat*, a krisztusi élet törvényeit. A keresztény élethivatás: meghívás Jézus Krisztus követésére.

Tudja az alapvető erkölcsi fogalmakat: törvény, lelkiismeret, felelősség, bűn, önismeret, önnevelés.

Kialakuló hívő világnézetükben válják tudatossá, hogy az *Egyház tanításában hűségesen őrzi és adja tovább* az apostolok tanítását, a Jézustól kapott kinyilatkoztatást.

Élete legyen személyes válasz Isten üdvözítő szeretetére. Legyen meggyőződése, hogy minden igazi örömmel és *boldogságnak alapja Isten törvényeinek megtartása*, az Isten általa számára kijelölt élethivatás elfogadása. Tudatosan vállalja a keresztény élet áldozatait, hogy élete végéig Krisztus követője maradjon, az Egyház közösségében. Készüljön fel a keresztény családi életre és a társadalom életében való részvételre. Legyenek vonzó példák a keresztény életre. Tudatosan keressék a nekik megfelelő keresztény katolikus közösségeket. Szívesen vegyenek részt lelki programokon.

A bérálásra való felkészülés: tudatosan építse hívő világnézetét, alakítsa életét Jézus tanítása szerint, és találja meg helyét és feladatát az egyházban, saját egyházközösségében.

Témakörök	Tartalmak	Óraszám
1.	<ul style="list-style-type: none">▪ Hogyan éljünk▪ A lelkiismeret▪ A főparancs▪ A tízparancsolat▪ Uradat Istenedet imádd és csak neki szolgálj!▪ Beszélő viszony Istennel▪ A hit, a remény, a szeretet isteni erénye▪ Istennek Szent Anyja▪ Az erények Istenről tanúskodnak, a babona sötétségről	18 óra
2.	<ul style="list-style-type: none">▪ Atyádat és anyádat tiszteld!▪ Mi tartozik az 5. parancsolathoz?▪ Az emberi méltóság▪ Szeresd felebarátodat, mint magadat!▪ A testi és lelki élet védelme▪ A tiszta élet▪ Földünk és eszünk termékei az isteni gondolkodás eszközei▪ Igazság és becsület	19 óra
Összesen:		37 óra

Követelmények, a továbbtanulás feltételei

- Ismerje az alapvető erkölcsi fogalmakat: törvény, lelkiismeret, felelősség, bűn, önismeret, önnevelés. Legyen helyes önismerete.

- *Tudatosan, lelkiismeretesen élje saját keresztény életét.*
- Készségesen segítsen rászoruló embertársainak.
- Tudatosan keresse a neki megfelelő katolikus közösséget.
- Rendszeresen és felnőtt módon végezzék szentgyónásukat.
- Ismerjék a tízparancsolatot és azt helyesen értelmezzék.
- Továbbiakban is követelmény az alapvető imádságok és parancsolatok ismerete: Miatyánk, Üdvözlégy, Apostoli hitvallás, Tízparancsolat, Hét szentség, Anyaszentegyház öt parancsolata, Szentháromság dicsőítése, Főparancs. Ezek az imák és parancsolatok a további években is követelményként jelennek meg!
- A bérmlásra készülve érjen meg benne a tudatos döntés Jézus követésére. *Saját maga akarjon bérmlákozni* és ne csak azért, mert a többiek is most bérmlákoznak.

A tantervhez illő tankönyv: **Bajtai Zsigmond: Tartsd meg a parancsokat!** Kiadja a Pécsi püspökség, Pécs.

A 11. és 12. évfolyamokon is ugyanez a tankönyv használatos.

12. évfolyam

Biblikus erkölcsan 2.

Évi óraszám: 33 óra / kétheti 2 óra

Témakörök	Tartalmak	Óraszám
3.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az Egyház parancsai ▪ A sarkalatos erények ▪ A jócselekedetek ▪ A bűn azt emberi lélek sebe ▪ A bűn Isten szép terveinek kiforgatása ▪ Krisztus követése 	16 óra
4.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szemben az árral ▪ A szenvedés az üdvösség eszköze lehet ▪ Katolikus akció ▪ Szű az Egyház testén (a szekták) ▪ A szerzetesek ▪ Kegyelmi közösségben könnyebb boldognak lenni ▪ Az egymásért élés boldogsága 	17 óra
Összesen:		33 óra

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Az oktató-nevelő munkának igen fontos feladata tanítványaink munkájának folyamatos, rendszeres *ellenőrzése és értékelése*. Ez többféle módon is történhet: rendszeres szóbeli feleltetéssel, kikérdezéssel, időnként felmérő dolgozatok írásával, máskor tesztlapok kitöltésével, stb. a tanár és a diák szempontjából egyformán nélkülözhetetlen, mert ez segíti a reális önismeretet, a helyes önellenőrzés és önértékelés kialakulását.

Folyamatosan megfigyeljük, hogyan vesznek részt a tanulók a tanítás-tanulási folyamatban, milyen a figyelmük, az érdeklődésük és az aktivitásuk. Ellenőrizzük, hogy megértették-e az anyagot, hogyan vesznek részt a közösségi munkában, hogyan készítik el az esetleges házi feladatot.

A tananyagok ellenőrzése szóbeli összefüggő feleletek vagy írásbeli beszámolók formájában történhet. Az ellenőrzésnek ezen formáit folyamatosan alkalmazzuk.

Az osztályozás a pedagógiai gyakorlat megszokott összetevője, mely a pedagógustól lelkiismeretes mérlegelést kíván. A hittanár komoly probléma elé kerül az értékelésnél. A tanulók *tudását* viszonylag könnyű értékelni, *lelki előrehaladásuk* azonban már semmiképpen nem osztályozható. A katekézis nem lehet csupán tantárgy, amit jól vagy rosszul meg lehet tanulni, hanem elsősorban *életre váltandó örömhír*, amit kívülről aligha lehet igazságosan megítélni.

A gyakorlat igazolja, hogy a tanulókat különböző csoportokba lehet osztani tudásuk, hozzáállásuk szerint.

Példás:

- * Szorgalmasan tanulja a hittant
- * Tudása pozitívan értékelhető
- * Teljesítménye folyamatosan kiemelkedő
- * Aktívan részt vesz a közösség életében
- * Önként és rendszeresen ministrál, felolvas
- * Szorgalmi feladatokat végez
- * Versenyeken részt vesz
- * Példaként állítható a közösség elé

Jól megfelelt:

- * Szorgalmasan tanulja a hittant
- * Tudása pozitívan értékelhető
- * Teljesítménye jó, de nem kiemelkedő
- * A közösség életében részt vesz

Megfelelt:

- * Képességei alatt teljesít
- * Tudása, teljesítménye ingadozó
- * A közösség életében passzív magatartást tanúsít
- * Önállótlan, irányításra szorul

Nem felelt meg:

- * Hitismeretei nem érik el a korosztályától követelhető szintet
- * Ennek megváltoztatására nem törekszik
- * Vallását nem gyakorolja
- * Azt az iskolai körülmények közt is kényszernek érzi

Az ellenőrzési és értékelési alapelveknél a didaktika nyújtotta lehetőségekkel élünk. Többek között a feladatlapos felmérések különböző formáit használjuk. Értékelésünkönél figyelembe vesszük, hogy csak a vallásismeret elsajátítása mérhető és értékelhető. A hitbeli fejlődés foka, mértéke, annak őszintesége a kegyelem kérdése és Isten ítéletére tartozik. Alapszabályunk, hogy értékelésünk mindig nevelőértékű legyen. Érdemjegyekkel büntetni igen veszélyes, a személyiség fejlődése szempontjából nagyon káros, tantárgyunkhoz pedig méltatlan. Az osztályzatok bekerülnek a tanulók bizonyítványába.

SZEMÉLYISÉG- ÉS MAGATARTÁSFEJLESZTÉS

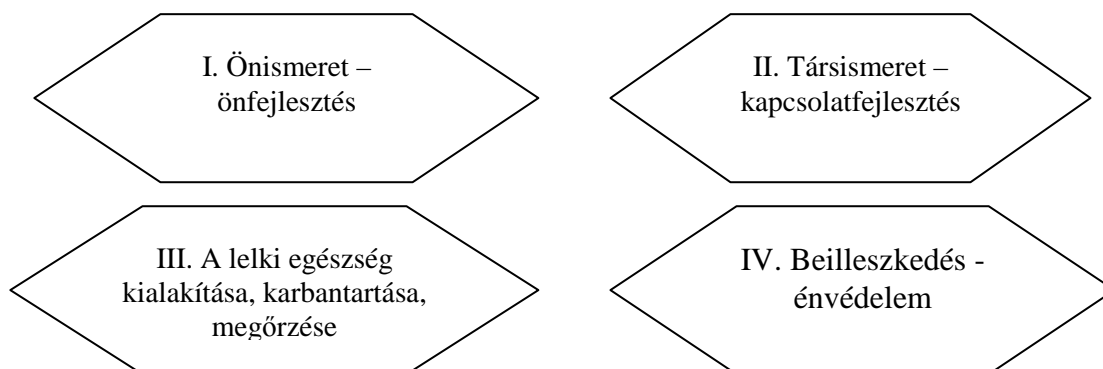
Bevezető

A komplex személyiség- és magatartásfejlesztő program elsősorban az enyhén értelmi fogyatékos tanulókat szegregáltan vagy integráltan oktató, nevelő gyógypedagógus tanárok számára készült. Ez egy terápiás, szocializációs, mentálhigiénés, habilitációs és rehabilitációs szemléletű, rendszerbe szervezett programegység.

Az enyhén értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott) tanulók állapota, helyzete:

- * Valamennyi pszichikus funkciójuk egyéni mértékű és minőségű érintettsége
- * Az egyre többször előforduló halmozott sérültség
- * A rosszabb genetikus és szocializációs feltételek gyakori együttjárásának következményei:
 - * személyiségfejlődési zavarok
 - Önismereti, önelfogadási, önértékelési problémák
 - Hospitalizáltság, regressziós, neurózis, magányérzés, szorongás, agresszió
 - Hiperaktivitás
 - magatartászavar
 - * a szocializáció nehezítettsége
 - az anya-gyermek kapcsolat zavara, oltalomhiány
 - az apa-gyermek kapcsolat zavara, az apa normatív funkciójának kiesése
 - a mintakövetés, utánzás, azonosulás akadályozottsága
 - * a magatartásszabályozók hiánya, fejletlensége
 - értékrend hiánya
 - a viselkedési szabályok nehéz elsajátítása
 - a lelki egészség kialakítását segítő erkölcsi normák ismeretlensége, inaktív volta
 - az értelmes életvitel tudatosításának hiánya
 - * a kommunikációs és beilleszkedési zavarok:
 - a társkapcsolat terén
 - a társas érzelmek terén
 - a társas viselkedésben
 - a mentális egészségkárosító, és –veszélyeztető tényezőkkel szembeni védtelenség
 - tájékozatlanság, gyakorlatlanság az illem és etikett terén

A (program) helyi tanterv 4 egymást segítő és feltételező modulból áll mindkét évfolyamon. Ezek:

Célok és feladatok

A gyermekek sok területen (sokszorosán) sérült személyiségének és magatartásának eredményesebb fejlesztése, szocializációjuk és rehabilitációjuk jobb iskolai előkészítése.

Intézményes segítségnyújtás a többszörösen hátrányos helyzetű gyermekeknek: egy rendszerszerűen felépített program keretében lelki egészségük kialakításához és fenntartásához.

A helyi tanterv alapkoncepciója:

- * Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek speciális szükségleteiből (állapotából és helyzetéből) indul ki.
- * A humán értékek átadására törekszik.
- * A tanulók fejlődési érdekét kívánja szolgálni.
- * Az életre készíti fel a gyermekeket.
- * Az integratív hatásrendszer előnyeire épít.
- * Az elsajátítási folyamatban a tanulók motiváltságát, aktív és örömteli részvételét szeretné elérni.

A program végrehajtása során azokat a pontokat kell megtalálni és megragadni, ahol a nevelődésben és az életvitelben a legnagyobb gondok adódhatnak.

Ezek:

- * Az önismeret-önfejlesztés
- * A társismeret-kapcsolatfejlesztés
- * A lelki egészség kialakítása, karbantartása, megőrzése
- * A beilleszkedés és énvédelem

Az egyes modulok célja:

I. Önismeret – önfejlesztés

Cél a megfelelő önismeret és önfejlesztés kiformálása. A személyiség belső pszichikus világát fejlesztjük, önkibontakozásra és önfejlesztésre való egyedi készségét próbáljuk elősegíteni. Az önfelfedezés, önkipróbálás, öntapasztalás folyamatában önmaga rájöhethet arra, hogy milyen, mire képes, és arra, hogy mit tehetne még. Az önismeret kialakulása, az önfelfogadásra készíttetés, az önrányítás lehetőségének megtapasztalása az, ami terápiásan, mintegy gyógyítóan hat.

E modul terápiás hatása abban is megnyilvánul, hogy miközben a gyermek ismeretei az iskolában gyarapodnak a környezetre vonatkozóan, szinte analfabéta marad saját lelki folyamatának, emberi lényegének, saját humán potenciáljának a megismerésében és irányításában. (Ez egyébként a normál értelmi képességű tanulóakra is nagyon jellemző!) Hasonlóan elégtelen felkészítést kap ahhoz, hogy eligazodjék:

- * Az emberi kapcsolatok és a kommunikáció világában
- * A lelki egészség kialakításában és fenntartásában
- * Az emberi értékek világában
- * Önmaga megvédésének felelősségében.

II. Társismeret – kapcsolatfejlesztés

Cél a társismeret (emberismeret) megalapozása, kapcsolatfejlesztés. A modul alapvető jellemzője a szocializációs tendencia, a társas kapcsolatok lélektani sajátosságainak megismertetése és a csoportmódszerek preferenciája.

A társismeret, és a kapcsolatfejlesztés csak az önismeret fejlesztésével szinkronban történhet.

A soktényezős tartalmi összefüggés lényeges eleme az egyik oldalon az, hogy a reális önkép nem alakítható ki a „visszatükrözött” és a „tulajdonított” önkép ismerete nélkül, és az önfejlesztésben sem nélkülözhető a társismeret és a társas együttműködés. A másik oldalon az áll, hogy a gyermeket ki akarjuk emelni az emberi kapcsolatok törvényszerűségeire vonatkozó ismereteknek, ezek pozitív alakítására, befolyásolására vonatkozó tapasztalatoknak és készségeknek csaknem teljes hiányával jellemezhető állapotukból, akkor kellő önismerettel és önregulációval rendelkező személyiségekre van szükség.

A csoportmunka, a játék, a „mintha világ” egy konstruált valóság, ahol a tanulók bárkivé, bármivé átlényegülhetnek. Mindezt teljesítménymérés, értékelés nélkül, így a szereplők egyre inkább önmagukat adhatják, az életet játszhatják. Ez egy optimális tanulási helyzet, a cselekvési helyzetek főpróbája. S végül megtanulják ellenőrzés alá vonni saját jelentésértelmezési szokásaikat. Ez már a felelős önalakítás. A saját élmény szembesítése a társak élményeivel gazdagabbá teszi az átéléseket, mélyebb megértést eredményez. Így ötvöződik az első két modul szoros egységbe.

Ebbe a modulba épül be a hétköznapi verbális, nonverbális és írásos kommunikáció formáinak, fajtáinak, eszközei használatának ismertetése, gyakorlása, báb-, szituációs-, szerepjátékokban és valóságos élethelyzetekben.

III. A lelki egészség kialakítása, karbantartása, megőrzése

Célja a lelki egészség kifejlődését és megőrzését segítő értékrend megalapozása, mentálhigiénés szemléletű fejlesztése. Bevezetés az értékek szerinti életgyakorlat formálásába.

A modul fő irányultsága a magatartásszabályozás és egyéni „életépítés” befolyásolása az erkölcsi értékek bemutatásával, vonzóvá tételével. Pozitív érték- és normakövetés, erkölcsi nevelés.

Az interiorizálódást segíti, hogy az erkölcsi kategóriákat, tulajdonságokat, magatartásmódokat, értékeket a közvetlen cselekvés szintjéig bontjuk le, és itt értjük el az érzelmi involválódást, s ugyanezen a szinten gyakoroltatjuk.

A manuális munkák segítik a bevést, illetve átvezetnek a cselekvésekbe történő transzponáláshoz.

IV. Beilleszkedés - énvédelem

Célja a beilleszkedés és énvédelem (a személyiség védelme) alapjainak elsajátítása.

A modul kifejezetten mentálhigiénés indíttatású, de a szocializáció formálásában is illetékes. A mentális egészség elvileg nem áll összefüggésben az értelmi fogyatékossgal, az intellektuális képességekkel. A mentális problémákkal ugyanis az ép intellektusú ember éppúgy küszködhet, mint az értelmi vagy másféle fogyatékos. De az értelmi fogyatékos emberek pszichikus funkciózavarokkal, önmaguk, mások, a világ, a kapcsolatok nehezebb megismerésével, gyengébb ítélőképességgel, alkalmazkodási, szocializációs és életvezetési nehézségekkel terheltek.

Mindezen okokból énvédelmük, beilleszkedésük segítése és mentálhigiénés felkészítésük a nevelőmunka sarkalatos tennivalója.

Értelmezésünkben a mentálhigiénét (a lelki egészséget) az jeleníti meg, ahogyan az ember gondolkodik, érez és cselekszik az élet különböző helyzeteiben. Kifejeződik abban, ahogyan látja önmagát, az életet, a körülötte élő embereket, ahogyan választási lehetőségeit mérlegeli, és döntéseit meghozza. Beletartozik az is, ahogyan másokhoz viszonyul, és ahogyan a stressz-helyzeteket, frusztrációkat kezeli. Mindenkit jellemez a mentális állapota.

Ilyen értelmezés alapján tulajdonképpen az előző három modul is mentálhigiénés program.

A IV. modulon belül mégis kiemelt szerepet kap:

- * Az egészség értékének tudatosítása
- * Az egészségmegőrző szokások kialakítása
- * Az egészségkárosító tényezők megismerése
- * A megelőzés tudatának kialakítása
- * A veszélyhelyzetek és a kockázati tényezők felismerése
- * Az érzelmi jellegű visszautasítás megalapozása
- * A kritikai gondolkodás és mérlegelés fejlesztése
- * A helyzetfelismerésre és a döntésre való képesség kimunkálása
- * A drogokra és más veszélyeztető csábításokra nem-et mondani tudás megtanítása
- * Rávezetés a felelősségvállaló magatartásra
- * A feszültség-, konfliktus és veszteségkezelés módozatainak megtanulása
- * A pozitív életminta és a jó életminőség vonzóvá tétele
- * A mentális egészség megromlásának tünetei
- * A segítségnyújtás módjai, lehetőségei, felelőssége

Itt valósulhat meg a kultúrált viselkedés formálása, valamint a kialakult hagyományok szerinti illemszabályoknak a megismertetése és gyakorlása.

Szükséges taneszközök

- * Tankönyv: Réthy Endréné: Önismereti alapok
- * Videófilmek, képi és írott anyagok (versek, mesék, történetek, mottók, stb.), feladatlapok, ötletlisták, tesztek, kérdőívek, a játékokhoz szükséges kellékek

Fejlesztési követelmények

Az egységes alapvető követelmények a fogyatékos tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelvei szerint is azt a célt szolgálják, hogy a tanulók személyiségfejlődése kibontakozhassék.

Az általános fejlesztési követelmények tartalma szerint a program moduljai a következő tantárgyakhoz kapcsolódnak:

- * Biológia, egészségtan
- * Életvitel és gyakorlati ismeretek
- * Magyar nyelv és irodalom
- * Történelem és társadalmi ismeretek
- * Testnevelés és sport.

A fejlesztő program elsődleges célja, hogy érzékelhetővé válják az „elméletiség” és „elvontság” látszólagossága. Személyhez szóló magatartásformáló életminta átadásáról, életgyakorlat alakításról szóljon. Alkalmazkodjon a gyermekek életkorához és fejlettségi szintjéhez.

A gyermekek érzelmileg involválttá, élményszinten befolyásolttá váljanak:

- * konkrét mintakövetéssel,
- * megtapasztalással,
- * cselekvéssel
- * gyakorlással

sajátítsák el a személyiség- és magatartás –fejlesztés tanulható készségeit és tudatosítható elemeit.

A tevékenységek során ismerjék meg jobban magukat és egymást. Fedezzék fel a pozitív értékek és elvárások fontosságát, és ezek életmintává rendeződjenek bennük.

Érezzék az összetartozás melegét és felelősségét. Világosodjon meg bennük, hogy önmaguk és embertársaik testi-lelki egészségéért mit tehetnek. Váljanak felkészültebbé a felnőtt életre.

Aktivizálódjanak és tudatosítást nyerjenek a bennük meglévő adottságok, és ezek felhasználási lehetőségei. Fontos az oldott, elfogadó megítélés- és minősítésmentes klíma megteremtése.

Tudjanak a pedagógus vezetése nélkül új szerepeket megoldani:

- * operátori: tervezi, szervezi, vezeti a játékokat, műveleteket, feladatokat,
- * facilitátori: serkenti a részvételt, a történéseket, a megnyilatkozásokat:
- * interpretátori: értelmezi a megfigyeléseket, a jelenségek, a történések üzenetét, hátterét, összefüggéseit, fogalmait, a tapasztalatok lényegi elemeit, tartalmait.

Az empátia és kommunikációfejlesztő tréningnél a problémahelyzetet szimuláló két szereplő a játék során beidézett problémahelyzetben egyes szám első személyben vállalja a szerepviselkedést, amelyet azután – a csoporttagok „visszatükrözve” beszéljék meg.

- * élményeiket, benyomásaikat közölve és nem minősítve beszéljék meg,
- * a pozitívumokat viselkedérepertoárjukba beépítve egyénileg tudják hasznosítani.

A feldolgozásban érvényesüljön a tanulás – lélektan törvényszerűsége:

- * a megfigyelés
- * a megerősítési stratégia
- * a divergens gondolkodás elősegítése

Legfontosabbak:

- * mintanyújtás (élőben, videofelvételen stb.) és az utánzásnak, a modellkövető viselkedésnek az előhívása: eljátszás, megjelenítés, stb.
- * megerősítési és viselkedésmódosítási technikák felhasználása, a tanár és a kortársak, a csoporttársak dicsérete, elismerése, jutalomtevékenységgel való megerősítés
- * a szerepjáték megfigyelése, a szerepjátékban az átélés örömeinek megismerése és az alkotó viselkedésmódok begyakorlása.
- * a problémamegoldásra vonatkozó ötletkeresési kedv és aktivitás elősegítése: ötletbörze rendezése az ötletstopot előidéző idő előtti kritika visszatartásával.

9-10. évfolyam

Évi óraszám: 37 óra / heti 1 óra

Témakör	Feldolgozásra kerülő témák	Közvetlen és távlati célok	Óra-szám
I. Önismeret – önfejlesztés			
Bánok magammal, irányítom magam A, Vérmérsékletem, tulajdonságaim	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szangvinikus: bizakodó, aktív ▪ Kolerikus: lobbanékony, energikus ▪ Melankolikus: szomorkás, nyugodt ▪ Flegmatikus: közönyös, passzív ▪ Nincs tiszta típus – én se vagyok „egyféle” 	K: A pontos és tudatos önismeret fejlesztése T: A személyiség pozitív adottságait ki kell bontakoztatni, a negatívakat el kell sorvasztani	10 óra
B, Mindenki van valami jó	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A saját jó tulajdonságok számba vétele ▪ Ami rossz, attól elbúcsúzom – nem lehetek önmagammal 	K: A pozitív indítékok megerősítése T: a jó tulajdonságok tudatos	

	<ul style="list-style-type: none"> szemben elnéző ▪ Miért teszem a jót? ▪ Kényszerből, félelemből, előnyök szerzéséért, mert ez nekem jó, mert másoknak jó, meggyőződésből. 	választása	
C, Nevelem magam, attitűdök	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Felelős vagyok önmagamért ▪ Attitűdök: céltalanság – céltudatosság ingadozás – kitartás akarategyengeség – akaraterő erkölcstelenség - erkölcsösség 	<p>K: A pozitív attitűdök megerősítése</p> <p>T: Az önnevelés legfőbb motorja az önmagunkért vállalt felelősség</p>	
II. Társismeret- kapcsolatfejlesztés			
Amit a kapcsolatfejlesztéshez még tudni kell A, Hétköznapi kommunikáció	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Élménybeszámoló (érthetőség, érdekesség) ▪ Véleménynyilvánítás (elfogadó, elutasító) ▪ Vita, érvelés (tényszerű, reális kiindulás, világos céltételezés, a meggyőzés szándéka, megfelelő indoklás) 	<p>K: Az élőbeszéd műfajainak gyakorlása</p> <p>T: A szóbeli kommunikáció fejlesztése</p>	
B, Hivatalos ügyintézés írásban	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Levélírás, levélcímzés és – feladás ▪ Utalvány, csekk kitöltés, befizetés ▪ Távirat, csomag feladása ▪ Személyi igazolvány kiváltása ▪ Elismervény, nyugta kiállítás ▪ Meghatalmazás ▪ Fellebbezés ▪ Kérvény 	<p>K: Az írásos ügyintézés fajtáinak gyakorlása</p> <p>T: Az írásos kommunikáció megtanítása</p>	10 óra
C, Mi segít a jó kapcsolat kialakításában és fenntartásában?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Önismeret – önkontroll ▪ Társismeret ▪ Hiteles önkifejezés ▪ Empátia a társ iránt ▪ A kommunikációs szabályok és szokások betartása ▪ A kommunikáció szabályozása a kapcsolatformáknak megfelelően 	<p>K: Szempontok szerint helyzetgyakorlatok megerősítő céllal kultúrált érintkezésre szoktatás</p> <p>A kultúrált kommunikáció gyakorlása</p> <p>T: A kapcsolatfejlesztésről megismert tudnivalók rendszerező áttekintése</p>	
III. A lelki egészség kialakítása, karbantartása, megőrzése			
A, Folyamatos önvizsgálat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A folyamatos önvizsgálat segít a lélek egészségének megőrzésében ▪ Lelked tükrében is megnézheted magad! 	<p>K: Segítségnyújtás a lelki egészség fenntartásához</p> <p>T: A lelki tartás fejlesztése</p>	12 óra

- Előrevivő erők: beismerés, kellő alázat, kellő erőfeszítés, céltudatosság
- Visszahúzó erők: be nem ismerés, hiúság,

	<p>kényelemszeretet, döntésképtelenség</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A lélek egészségének őre a lelkiismeret (orientál, megerősít, tilt) ▪ A büntetés 		
B, A személyiség viszonya a tanuláshoz és a munkához	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szorgalom – lustaság ▪ Aktivitás – passzivitás ▪ Kezdeményezés – utánzás ▪ Alaposság – felületesség ▪ Involváltság (kitartó készletetés) – közömbösség ▪ Lelkiismeretesség - nemtörődömség 	K: A pozitív értékválasztás facilitálása	
C, Önsegítő attitűdök	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Elvhűség – megalkuvás ▪ Következetesség – következetlenség ▪ Bátorság – gyávaság ▪ Türelem, alkalmazkodás – összeférhetlenség ▪ Önérvényesítés – altruitás ▪ Társas igény – magány igény 		
D, Az összetartozás	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az összetartozás tudata és érzése lelkierőt ad: család, rokonság, barátság, más közösségek, társadalom, magyarság, emberiség ▪ Együttérzés és segítségnyújtás 	K: A belső megtartó erők tudatosítása	T: A lelki tartás fejlesztése
A, Az ember alapvető törekvései	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hogyan érhető el a boldogság: csak az élet élvezetése törekvéssel (hedonizmus) csak a „hasznok” megszerzésére törekvéssel (utilitarizmus) testi-lelki harmóniára való törekvéssel 	K: Szempontok a helyes életvezetéshez	T: Az értékválasztás formálása
IV. Beilleszkedés – énvédelem			
A, Felnőtté válás	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szülőszerep ▪ A felnőtté nevelés tíz szabálya 	K: Konkrét szempontok szerinti gyakorlás T: A felnőtt életre felkészítő, életépítő magatartás formálása Felkészítés a helyes konfliktuskezelésre, a mentálhigiénés magatartásra	5 óra
D, A mentálhigiénés magatartás alapjai	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A mentális egészség megromlásának tünetei ▪ A segítségnyújtás módjai, lehetőségei, felelőssége 	K: A mentálhigiénés magatartás gyakorlása T: Felkészülés a lelki egészség megőrzésére	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prevenció: drogellenes magatartás ▪ Drogfüggőség esetén: a gyógyulni akarás elősegítése, 		

	a gyógyulás útjának keresése, végigjárása		
F, Jól kell dönteni	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A döntési helyzet felismerése, megértése. A lehetséges megoldások végiggondolása ▪ A várható következmények (előnyök, hátrányok) mérlegelése ▪ A legjobbnak látszó megoldás kiválasztása ▪ Döntés (kikért vélemények meghallgatása után személyes felelősségvállalás) ▪ A döntés helyességének ellenőrzése 	<p>K: A döntésre való képesség kialakítása</p> <p>T: A jó döntések életgyakorlatkénti alkalmazásának serkentése</p>	
Összesen:			37 óra

Ellenőrzés és értékelés

A jutalmazás a helyi szokások rendjének megfelelően sokféle formában alkalmazható (pl. személyes ajándékozás, csoportos elismerés, stb.). A rosszabb teljesítményért vagy indiszponált viselkedésért nem járt büntetés.

A kudarc nehéz elviselése esetén „vigasztalás”, elmarasztalástól mentes biztatás fontos, mert az antiszociális gyerek számára a vesztés helyzete rendkívül kritikus helyzet, amely kizárólag agresszív reakciót vált ki. Neveltjeink között tudvalevőleg sok a szociálisan hátrányos helyzetből érkezett tanuló. A bizalmat sugárzó, konkrét tennivalót megfogalmazó serkentést ezért preferáljuk a nehezebb teljesítést mutató gyermekek esetében.

TERMÉSZETISMERET – BIOLÓGIA, EGÉSZSÉGTAN

Célok

Tudományosan megalapozott ismeretek elsajátíttatása az emberi test működéséről az egészséget megóvó életvezetési szabályok kialakítása érdekében.

A felnőtté válással járó lehetőségek és kötelezettségek megismertetése, a felelősség tudatosítása a családdal és a tágabb környezettel kapcsolatban.

A felnőtt életben való sikeres helytállás megkönnyítése, az egészséget veszélyeztető szokások és az egészség megőrzését segítő lehetőségek gyakorlati megismertetése útján.

Tudományosan megalapozott ismeretek elsajátíttatása az emberi test működéséről és működési rendellenességeiről

Az egészséget megóvó életvezetési szabályok szokás szintről a tudatosság szintjére való emelése.

Annak elfogadtatása, hogy a felnőtté válás során megnyíló lehetőségekkel együtt számos kötelezettség is hárul az egyénre családjuk és környezetük fiatalabb és idősebb tagjaival kapcsolatosan.

Feladatok

A felnőtt életben való sikeres helytállás megkönnyítése, az egészséget veszélyeztető szokások és az egészség megőrzését segítő lehetőségek gyakorlati megismertetése útján.

Nyújtson elemi balesetvédelmi és munkaegészségügyi ismereteket.

Ismertesse meg hazánk egészségügyi hálózatát és társadalombiztosítási rendszerét.

Ismertesse meg a tanulókat a fontosabb betegjogokkal.

Tudatosítsa, hogy az egészséges életmód, valamint a kóros elváltozások megelőzése a leggazdaságosabb egészségvédelem.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Az emberi test és működésének megadott szempontok szerinti megfigyelése, vizsgálata, a valóságban és a modellekben, atlaszokban.

Az egészséges és kóros működés összehasonlítása, a különbségek megfogalmazása.

A helyes egészségügyi szokások gyakorlása.

Felelős döntések meghozása a saját egészség védelme érdekében, a kockázatos, veszélyes életmód elkerülése.

Egészséges egyensúly megteremtése a fiatal jogai és környezete iránti kötelességei között.

Igény a további ismeretszerzésre.

Az információhordozók használatának képessége. Képesség a tudományág tanult szakkifejezéseinek adekvát használatára.

A belátás éppessége.

Testi-lelki igényesség.

Törődés önmagunkkal.

Megismertetni a személyi higiénia tennivalókkal.

Figyelem felhívása az anya terhesség alatti életmódja és a születendő gyermek egészségügyi állapota közti összefüggésre.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

Példákon keresztül felismertetni az ember szabályozó szervrendszerének működését.
Megismertetni a nemi szervek egészségét biztosító személyi higiénés tennivalókat.
Vélemények, tapasztalatok gyűjtése az abortusz társadalmi megítéléséről.
Figyelem felhívása az anya terhesség alatti életmódja és a születendő gyermek egészségi állapota közötti összefüggésre.
A korán kezdett nemi élet veszélyeinek megismertetése.
Szituációs, kommunikációs szerepjátékokon át a kockázatos, veszélyes viselkedési módok elkerülésének, élethelyzetek megoldásának bemutatása.
Az egészségmegővés szabályainak, az egészségügyi intézmények szolgáltatásai igénybevételeinek, a gyógyszerfogyasztás és -kezelés szabályainak elsajátíttatása.
Megfigyelések, összehasonlítások az egészséges és beteg szervezetről.
Véleményalkotás.
A tanult ismeretek felhasználása a segítségnyújtásban, a saját élet szervezésében.
Egészségügyi ismeretterjesztő kiadványok, lexikonok önálló tanulmányozása.
Az elsősegélynyújtás modellálása, szituációs gyakorlatok végzése.
Higiéniai ismeretek önálló alkalmazása a mindennapokban.
Látott, tapasztalt élmények kritikus értékelése.
Véleménynyilvánítás, ítéletalkotás a feldolgozott témakörökkel kapcsolatosan.

Szükséges taneszközök

- Kuknyó János – Nyakóné Nagy Anikó: Természetismeret – biológia, egészségtan 9-10.
- Ismeretterjesztő művek, videófilmek, modellek, faliképek

9-10. évfolyam

Éves óraszám: 37 óra / heti 1 óra

Témakörök	Tartalmak	Óraszám
1. Hormonális szabályozás	<ul style="list-style-type: none">▪ A hormonális szabályozás alapelvei.▪ Hormonhiány vagy túltermelés következtében fellépő leggyakoribb betegségek (pajzsmirigy, hasnyálmirigy, mellékvese legfontosabb hormonja)▪ A hormonok szerepe az ivari működés szabályozásában.	10 óra
2. Immunitás	<ul style="list-style-type: none">▪ Az immunitás.▪ Védőoltás.▪ Vércsoportok	7 óra
3. Az emberi szexualitás Családtervezés	<ul style="list-style-type: none">▪ Az emberi szexualitás.▪ Párválasztás, felkészülés a családi életre.▪ A fogamzásgátlás módjai.▪ Utódvállalás, családtervezés, genetikai tanácsadás.▪ A terhesség megszakítás veszélyei.▪ A szülő és gyermek kapcsolata.▪ Csecsemőápolás. A kisgyermek gondozása.▪ A felnőttek felelőssége a gyermekek egészséges felnevelésében.	15 óra
Összesen:		37 óra

Követelmény

- A tanuló tudjon példákat mondani a hormonális szabályozás fontosságára.
- Ismerje a védőoltások szerepét az egészség megóvásában.
- Tudatosodjon benne, hogy a korai szexualitás számos veszélyt rejt magában, az önmegtartóztatásnak nincsenek káros hatásai.
- Alakuljon ki a tanulóknál a felelősségtudat a családalapítással kapcsolatban.
- Ismerje a terhesség megszakítás veszélyeit.
- Tudja, hogy a szülők felelősséggel tartoznak gyermekeik neveléséért.
- Válgék igényévé az otthoni és munkahelyi környezet higiénikusan tartása.
- Utasítsa el az egészséget károsító szokásokat
- Tudja, hogy saját egészsége megőrzéséért tudatosan tennie kell.

11-13. évfolyam

Éves óraszám: 37 óra / heti 1 óra

Témakörök	Tartalmak	Óraszám
1. Környezet-egészségtan, munka egészségügyi ismeretek	<ul style="list-style-type: none">▪ Munkaalkalmassági vizsgálatok, munkavédelmi előírások, a munkahely sajátos munkavédelmi szabályai.▪ Baleset- megelőzés.▪ Munkahelyi balesetek – ügyintézés.	8 óra
2. Az egészség megőrzése	<ul style="list-style-type: none">▪ Lakó- és munkahelyi környezetünk higiénája.▪ Az egészséget veszélyeztető szokások: a dohányzás, az alkoholizmus, a drogok használata, a felelőtlen szexualitás, az AIDS veszélye.▪ Egészségügyi ismeretterjesztő kiadványok megismerése.	10 óra
3. Betegség-baleset	<ul style="list-style-type: none">▪ A betegségek általános tünetei.▪ Házi betegápolás orvosi ellenőrzés mellett.▪ Fertőző betegségek, járványok. Idős emberek leggyakoribb egészségügyi problémái.▪ Idősebb családtagok egészségvédelme, ápolásuk iránti felelősség.▪ Gyógyszerek tárolása, kezelése, használatának szabályai.	11 óra
4. Egészségügyi intézmények	<ul style="list-style-type: none">▪ Egészségügyi intézmények és azok rendeltetés szerinti igénybevétele.▪ Házi orvosi és szakorvosi, kórházi ellátás.▪ Az egészségbiztosítási rendszer.▪ A tb- ellátásra jogosultság feltételei.▪ A jogosultság megőrzésnek fontossága munkanélküliség esetén is.	8 óra
Összesen:		37 óra

Tevékenységek

- Megfigyelések, összehasonlítások az egészséges és beteg szervezetről. Véleményalkotás. A tanult ismeretek felhasználása a segítségnyújtásban, saját élete szervezésében.
- Egészségügyi ismeretterjesztő kiadványok, lexikonok önálló tanulmányozása.
- Az elsősegélynyújtás modellálása, szituációs gyakorlatok végzése.
- Higiéniai ismeretek önálló alkalmazása a mindennapokban. Látott, tapasztalt élmények kritikus értékelése.
- Véleménynyilvánítás, ítéletalkotás a feldolgozott témakörökkel kapcsolatosan.

Követelmény

- A tanuló tudja biztosan felismerni a betegségek általános tüneteit. Ismerje a hőmérő használati szabályait, a gyógyszerek tárolási és használati rendjét.
- Tudja, hogy a fertőző betegeket el kell különíteni egészséges társaiktól.
- Ismerje az elsősegélynyújtás elemi szabályait.
- Legyenek ismeretei a munkába álláshoz szükséges orvosi vizsgálatok lebonyolítási lehetőségeiről.
- Tudja, hogy a munkahelyek balesetveszélyeket rejtenek, ezek ellen a szabályok pontos betartásával lehet védekezni.
- Ismerje lakóhelye fontosabb egészségügyi intézményeit és igénybevételük módját.

ROMA KULTÚRA

Bevezetés

Az MKM 32/1997. (XI.) rendelete engedélyezi a kisebbségi oktatást. Ezen oktatás – a magyarországi közoktatás részeként – megvalósítja az iskolai nevelés és az oktatás általános céljait és feladatait, és emellett biztosítja a kisebbség nyelvének tanulását, a kisebbség nyelvén való tanulást, a kisebbség történelmének, szellemi és anyagi kultúrájának megismerését, a hagyományörzést és -teremtést, az önismeret kialakítását, a kisebbségi jogok megismerését és gyakorlását.

A kisebbségi oktatás segíti a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozót abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja másságát, elfogadja és másoknak is megmutassa a kisebbség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődést.

Célok és feladatok

A roma kultúra oktatás biztosítja a cigány tanulók számára a cigányság *kulturális értékeinek megismerését, a történelméről, irodalmáról, képzőművészetéről, zenei és tánc kultúrájáról, valamint hagyományairól* szóló ismeretek oktatását. E programnak nem kötelező eleme a cigány nyelv tanulása, de a szülő igénye alapján biztosítja a cigány nyelv általuk beszélt változatának oktatását. Az oktatás elősegíti a cigány tanulók iskolai sikerességét, illetve mérsékli az esetleges hátrányaikat. Biztosítja a cigányság helyzetéről, jogairól, szervezetiről és intézményeiről szóló ismeretek oktatását. A pedagógiai eszközeivel – asszimilációs elvárások nélkül – segíti a cigányság integrációját.

A roma kultúra (cigány felzárkóztató) oktatásban kötelező a cigány népismeret műveltségi terület oktatása és az iskolai sikerességet elősegítő készségfejlesztés. Ezen kívül a tanulók tudásszintjének, készségeinek, etnokulturális háttérének és lehetőségeink függvényében az alábbiakat tartalmazza:

- a.) a kisebbségi önismeret fejlesztése,
- b.) a szocializációs, kommunikációs fejlesztést,
- c.) a folyamatosan szervezett cigány kulturális tevékenységet.

Fejlesztési követelmények

A Roma kultúra tantárgynak kitüntetett helyet kell elfoglalnia a cigány identitás kibontakoztatásában. Meg kell erősíteni a cigány identitást, ugyanakkor rá kell ébreszteni a kialakuló személyiséget arra, hogy az országnak egyenjogú polgára az ezzel járó jogokkal és kötelezettségekkel; valamint, hogy elfogadja az európaiság, sőt a globális világhoz tartozás követelményeit. A középiskolai tanulmányok végére ki kell alakulnia egy olyan készségnek, amely lehetővé teszi a népismeret tárgyában történő ismeretbővítést, az elsődleges és másodlagos forrásokból történő információszerzést.

Alapkövetelmény a tájékozódási készség az információhordozókból, a nyomtatott és elektronikus sajtóból, valamint a könyvtárakból. Járatosnak kell lenni mind a hagyományos ismerethordozók, mind a kor szellemének megfelelő eszközök használatában. Érteni kell az autentikus cigány népismereti eszközök mibenlétét, használatát éppúgy, mint a számítógépes adathordozók kezelését, felhasználásának módjait.

Elengedhetetlenül fontos, hogy azok a cigány és nem cigány fiatalok, akik a népismereti tárggyal, mint választott, illetve kötelező tantárggyal megismerkednek, felelősséggel viszonyuljanak a kérdéshez, képesek legyenek az okok-okozatok láncolatából kiválasztani a megbékélés, az egymás megismerése folyamatának megfelelő szempontokat. Az ismerethordozók hálójából képesek legyenek kiválasztani a szükségeseket, azokat megfelelő kifejezőképesség birtokában alkalmazzák, és ezáltal újabb ismeretek szerzésére legyen módjuk. Elengedhetetlen követelmény tehát a szóbeli kifejezőképesség alkalmazása, megerősítése és a szókincs bővítése. Ennek következtében a cigány népismeret szoros kapcsolatban van a magyar nyelv és irodalom, valamint a történelem-állampolgári ismeretek tantárgyakkal. Az ezekben elért sikerek bővíthetik a cigány népismereti ismereteket is.

Ezért szükséges nemcsak az ismeretek, a kötelező tananyag elsajátítása, hanem a történelmi-társadalmi tények összekapcsolása, azok elemzése, a helyes szemléletmód alkalmazása és a folyamatos továbbképzés képességének, szellemiségének kifejlesztése. Ezért fontos, hogy egységben lássák a tanulók a társadalmi, történelmi, kronológiai és település-földrajzi adatokat. Ez a szemléletmód az általános követelmény.

SZÜKSÉGES TANESZKÖZÖK

- * Videó
- * Televízió
- * Írásvetítő
- * Kazettás magnetofon

9. évfolyam

Évi óraszám: 37 óra / heti 1 óra

Belépő tevékenységformák

A cigányság vándorlásának eddig tanult főbb állomásai, áttekintésük a térképen.

Az olvasott és tanulmányozott irodalmi művek szóbeli megbeszélése.

A népviselet színvilágának, hangulatának megjelenítése.

A cigány közösségek életmódjával kapcsolatos információk megismerése.

Témakörök	Tartalmak	Óraszám
1. Az őshaza	<ul style="list-style-type: none"> ▪ India történelme ▪ India vallása, a kasztrendszer 	7 óra
2. A vándorlás	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A vándorlás okai ▪ A vándorlás nyelvi és tárgyi bizonyítékai 	7 óra
3. Cigány nyelvtan I.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szavak, kifejezések, rövid mondatok elsajátítása 	13 óra
4. A cigányok Európában	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cigány nyelvjárások ▪ A cigányság üldözése ▪ A cigányság Magyarországon ▪ A cigányság üldözésének csökkenése ▪ A roma helyzet napjainkban 	10 óra
Összesen:		37 óra

Követelmények, a továbbhaladás feltételei:

- A tanulók tudják az őshaza, India történetét.

- Rendelkezzenek ismeretekkel arról, hogy milyen feltevések vannak az őshaza elhagyásának okairól és a vándorlás útvonaláról.
- Értsék a vándorlás okait, s bizonyítani tudják a romák vándorlásának helyszíneit a nyelvi és tárgyi bizonyítékok alapján
- Ismerjék lakóhelyük hagyományos mesterségeit és szakosait.
- Ismerjék a hagyományos cigány népviselet legfontosabb elemeit.
- Tudják a kasztrendszer felépítését, s Indiai vallását
- Ismerjék a cigány nyelvjáráásokat
- Ismerjék a cigányság üldözését, a romák magyarországi történetét a kezdetektől napjainkig

10. évfolyam

Évi óraszám: 37 óra / heti 1 óra

Belépő tevékenységformák

A korábban megismert, a cigányokkal foglalkozó tanulmányok, történelmi források felidézése.

Önálló véleményformálás a cigányság kulturális-társadalmi felemelkedéséről.

Cigány írók, költők, neves személyiségek életének, műveinek megismerése.

Dal- és tánctanulás, ismert cigány népdalok, műdalok, zenei szemelvények felidézése, egyéni és közös éneklése.

A megfigyelt éneklési szokások felidézése.

A jellegzetes népszokások ismerete, játékos bemutatása.

A szépirodalmi alkotásokban megismerhető élethelyzetek összehasonlítása a cigányság mai életével.

Cigány témájú képzőművészeti, irodalmi alkotások megismerése.

A cigány kisebbség egyéni és közösségi jogainak megismerése.

Témakörök	Tartalmak	Óraszám
1. Néprajz:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A romák szokásai (szülési, keresztelési, esküvői, temetési, ünnepi stb.) ▪ Cigányzene és tánc 	10 óra
2. Európai roma képzőművészet:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Európai kitekintés ▪ Magyarországi roma képzőművészek alkotásainak elemzése 	9 óra
3. Cigány nyelvtan II.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szavak, kifejezések elsajátítása, társalgás 	10 óra
4. Magyarországi roma költők, írók műveinek elemzése	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Choli Daróczi József, Lakatos Menyhért, Bari Károly műveinek elemzése 	8 óra
Összesen:		37 óra

Követelmények, a továbbhaladás feltételei:

- Ismerjék a romák szokásait (szülési, esküvői, keresztelői, temetési, egyéb ünnepi)
- Felismerjék a cigányzenét és táncot

- Legyenek képesek népdalok, műdalok, zenei szemelvények felismerésére. Ismerjék a zene világának jeles cigány képviselőit.
- Tudjanak felidézni egy kiemelkedő cigány irodalmi alkotást a népköltészet világából.
- Tudjanak rövid párbeszédet elmondani lovári nyelven
- Ismerjék a híres magyar és európai roma művészeket, és alkotásaikat
- Összefüggések megtalálása a cigányság hagyományos foglalkozása és életmódja között.
- Önálló, reális vélemény megfogalmazása a hazai cigány lakosság életéről, lehetőségeiről.
- Ismerje lakóhelye civil szerveződéseit és legalább egy országos szervezetet.
- Ismerje a kisebbségi önkormányzatok szintjeit és jelentőségét.

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

Célok

A rendszeres testedzés biztosítása iskolai keretek között.

A mozgásműveltség fejlesztése atlétikai alaptechnikák, tornaelemek és kapcsolataik, valamint sportjátékok elsajátításának folyamatában.

A motorikus képességek fejlesztésére szolgáló eljárások megismertetése.

A fizikai munkához elvárt állóképesség és mozgásos monotóniatűrés.

A személyiség fejlesztése állapothoz és egyéni terhelhetőséghez mérten.

Feladatok

Végeztessen rendszeresen testedzéseket.

Sajátítsa el az atlétikai alaptechnikák, egyszerűbb tornaelemeket és elemkapcsolatokat.

Ismertessen meg sportjátékokat és tudatosítsa azok szabályait.

Fejlessze a motorikus képességeket, a cselekvésbiztonságot. Érje el, hogy a tanulók labilis egyensúlyi helyzetben is növekvő biztonsággal uralják testhelyzetüket.

Gyakoroltassa a fizikai munkához elengedhetetlen állóképességet és mozgásos monotóniatűrést.

Érje el, hogy a könnyített és gyógytestnevelésben résztvevő tanulók terhelhetősége is fokozatosan fejlődjön.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Általános fizikai kondicionális és koordinációs képességek. A tartós teljesítőképesség és tűrőképesség növelése.

Az iskola által választott sportági képességek, ezen belül: a kreativitás, a koncentrációképesség, a cselekvésbiztonság, az improvizációs, valamint az önszabályzó képességek.

A munkavégzéshez szükséges készségek és a teherbíró képesség. Az önellfogadás képessége. Önállóság az egészség fenntartásának folyamatában. Morális és akaratik képességek: együttműködés, önfegyelem, akaraterő, küzdeni tudás, a másik elfogadása, egymás segítése.

** Az egészséges testi fejlődés segítése*

A tanulók az alkalmazás szintjén ismerjék a mozgástevékenységnek és a sportolásnak az egészséges fejlődésben és életmódban betöltött szerepét. Igényeljék a testnevelést, a mozgásos játékokat. Vegyenek részt a sportköri foglalkozásokon. Igyekezzenek felszámolni esetleges szervi-, szervrendszeri lemaradásaikat. Tudatos testmozgással előzzék meg vagy korrigálják tartási rendellenességüket, kerüljék a gerincoszlopot károsító testhelyzeteket, terheléseket. Automatizálódjon a testtarásért felelős izmok izomegyensúlya és a medence középállása. Legyenek edzettek, váljanak ellenállóbbá a terhelésekkel, megbetegedésekkel szemben. Szeressenek a szabadban tartózkodni az év minden szakaszában. Védjék a természetet. Legyenek tisztában saját fejlődő szervezetük legfontosabb jegyeivel, ismerjék a szervezet edzésének legáltalánosabb módjait, amelyek egészségük megtartásához szükségesek.

** A mozgáskultúra fejlesztése, a mozgásigény fenntartása*

A teljesítményképes tudásszintjén birtokolják az atlétikában tanult alaptechnikákat, talajtornában 3-4 elemből gyakorlatot, támasz- és függőszerken néhány elemből álló gyakorlatot tudjanak bemutatni. Legalább két sportjátékban gyakorolják a legfontosabb támadási és védekezési megoldásokat. Ismerjék a játékok versenyszabályait és tudjanak

alkalmazkodni azokhoz. Legalább két úszásnemben tudjanak úszni. Sajatítsák el az elkerülhetetlen támadások célszerű háritásának elemeit. Tudatosan alkalmazzák a preventív, relaxáció gyakorlatát. A ritmikus gimnasztika során a zenés feladatok hatásaként váljon a leánytanulók mozgása nőiessé, kifejezővé. Legyen sikerélményük mind az új feladatok tanulása, mind a játékok, versengések során, igényeljék a sportolás nyújtotta élményeket. Sokoldalú előkészítő, alapozó, prevenció feladatokat, erősítő, nyújtó hatású szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatokat együttesen, illetve önállóan hajtsanak végre. Évente két alkalommal teljesítsék a törvényben előírt fizikai állapotokat mérő próbákat.

Szükséges taneszközök

- Eszközök: mozgássorozat-ábrák, hangszalagok, kazetták, videofilmek, magnetofon, TV, videolejátszó, tanári kézikönyvek, feladat- és gyakorlatgyűjtemények, példatárak, szabálykönyvek
- A tanulók egyéni felszerelése: sportcipő, váltózokni, tornamez, tréningruha, tisztálkodási eszközök
- A tanárok munkaruhája: 1 garnitúra melegítő, 2 db mez, 1 pár tornacipő, 1 db anorák
- Létesítmények:
 - tornaszoba 1
 - futópálya 1
 - ugrómeder nekifutóval 1
 - sportjátékpálya 1-2
 - WC 2
- Tornatermi berendezések és felszerelések:
 - tornapad 4 m-es 1 db
 - bordásfal /kétrészes/ 1 db
 - talajszőnyeg 2 méteres 2 db
 - zsámoly 2 db
 - mászókötél 1 db
 - tornaruha-tároló szekrény
- Sportjátékok eszközei:
 - kézilabda, kosárlabda, röplabda páronként 1
 - kosárlabdaállvány és palánk 1 db
 - röplabdaállvány hálóval 1 db
 - pingpongasztal 2 db
 - asztalitenisz-ütő és labda 6 db
 - tollaslabda-ütő és labda 6 db
 - teniszütő és labda 4 db
 - kerékpár 10 db
- Kéziszerek:
 - ugrókötél, hullahopp karika, gumilabda tanulónként 1 db
 - tömöttlabda /1, 2, 3, 4 kg-os/ páronként 1 db
 - kézisúlyzó /1, 2, 3, kg-os/ 4 db
 - kondicionáló kerékpár 1 db
- Egyéb felszerelések:
 - testmagasságmérő 1 db
 - személmérleg 1 db
 - autópumpa 2 db
 - mérőszalag /50 méteres/ 1 db
 - stopperóra tanáronként 1 db
 - öntözőtömlő 25 m-es, mentőláda 2 db

9. évfolyam

Éves óraszám: 74 óra / heti 2 óra

Témakörök	Tartalmak	Óraszám
1. Szervezést elősegítő gyakorlatok	<ul style="list-style-type: none">Vezényszavakkal a rendgyakorlatok teljes köre, pontos, tudatos végrehajtással.Menetelés, ellenvonulások	2 óra
2. Gimnasztika	<ul style="list-style-type: none">Önálló bemelegítés 8-10 gimnasztikai gyakorlattal. A nagy izomcsoportok célirányos bemelegítése.Előkészítő szabad-, társas és szergyakorlatok állásban, járásban, elemkombinációkkal.Zenére végzett bemelegítő és szabadgyakorlatok, statikus, dinamikus, táncos elemek beépítésével.	6 óra
3. Atlétika	<ul style="list-style-type: none">Futások, ugrások, dobások, speciális előkészítő- és célgyakorlatai. Kitartó futás. Pontoson kivitelezett álló- és térdeplőrajt. Gyorsfutás, futósebesség fokozásával, tartásával.Ugrások: helyből, nekifutásból. Szökdelő iskola feladatai. Távolugrás guggoló technikával, elugrás ugródeszkaról. Magasugrás átlépő- és gurulótechnikával.Dobás: kislabdadobás keresztlépéssel. súlylökés 2 kg-os tömött labdával, oldalállásból, tökéletesedő technikával.	14 óra
4. Testnevelési és sportjátékok	<ul style="list-style-type: none">Labdaügyességet fejlesztő gyakorlatok.Labdabevezetés kézzel, lábbal védekező játékosok szemben.Kapura rúgás, kosárra dobás, védőkkel szemben.Egy-egy elleni támadási védekezési megoldások.Labdás sportjátékok alapelemeinek tudatos alkalmazása, gyakorlása, csapatjátékban, egyszerűsített szabályokkal (kosárlabda, röplabda, labdarúgás).	20 óra
5. Természetben üzhető sportok	<ul style="list-style-type: none">A helyi lehetőségek függvényében választhatók a sportágak és a sporteszközök	22 óra
6. Könnyített testnevelés	<ul style="list-style-type: none">Az egyénre előírt gyakorlatok pontos, tudatos végrehajtása, valamint a testnevelés tantervben a nem ellenjavallt tananyagok.	
Összesen:		74 óra

Követelmény

- Legyen képes a többiekkel együtt szükség szerint tanári segítséggel a gyakorlatok végrehajtására.
- Ismerje és alkalmazza a legfontosabb testtartást javító gyakorlatokat tanórán és tanórán kívül is.
- Tudjon önállóan bemelegíteni.
- Javuljon mérhetően a futó-, ugró-, és dobóteljesítménye.
- Önállóan vagy tanári segítséggel legyen képes bemutatni összeállított összefüggő talajgyakorlatot.
- Legyen képes a mozgás és a zene összehangolására.
- Tudja korrigálni testhelyzetét labilis egyensúlyi helyzetben is.

- Ismerje és alkalmazza a röplabda, a labdarúgás, a kosárlabda alapvető játékelemeit és szabályait.
- Tanúsítson megfelelő önfegyelmet, önuralmat, sportszerű magatartást játék közben.
- Ismerje, és önállóan tudja végrehajtani a könnyített testnevelésben számára előírt mozgáskorrekciós és önkarbantartó gyakorlatokat.
- Legyen képes a megismert úszásnemekben kitartóan úszni.

10. évfolyam

Éves óraszám: 74 óra / heti 2 óra

Témakörök	Tartalmak	Óraszám
1. Szervezést elősegítő gyakorlatok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A rendgyakorlatok teljes köre szakszerű utasításra, alakilag elfogadható végrehajtással 	2 óra
2. Gimnasztika	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Önálló bemelegítés 8-10 gyakorlattal. Szabadgyakorlatsor önálló összeállítása és bemutatása, összekapcsolása zenével. ▪ Különböző testhelyzetben erősítő, nyújtó, lazító hatással. ▪ Testtartást javító és légzési gyakorlatok. ▪ Zenére végzett gyakorlatok. 	6 óra
3. Atlétika	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Futások: kitartó futás, futás terepen, mesterséges akadályok között. Gyorsfutás, fokozódó futás, vágtafutása. ▪ Rajtgyakorlatok, indulások különböző kiindulási testhelyzetből. Álló és térdelőrajt vezényszavak alkalmazásával. ▪ Ugrások: ugróiskola feladatai. Távolugrás guggoló technikával, magasugrás lépő-, vagy gurulótechnikával. ▪ Dobások távolba más célra, különböző méretű és súlyú labdákkal, helyből és nekifutásból egy és két kézzel. Kislabdadobás keresztlépéssel, súlylökés oldalállással. 	14 óra
4. Testnevelési és sportjátékok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Röplabda, labdarúgás, kosárlabda technikai és taktikai elemeinek folyamatos gyakorlása, az alapelemek tudatos alkalmazása, a játékszabályok következetes betartása. 	20 óra
5. Természetben űzhető sportok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A helyi lehetőségek függvényében választhatók a sportágak és sporteszközök. 	22 óra
6. Könnyített testnevelés	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az egyénre előírt gyakorlatok pontos, tudatos végrehajtása, valamint a testnevelés tantervében a nem ellenjavallt tananyagok. 	
Összesen:		74 óra

Tevékenységek

- Szituációteremtés a tanulók fizikai edzettség fokozó és pszichikai képességeinek bővítésére.
- Önálló mozgásgyakorlatok végzése. A megismert rendgyakorlatok teljes körű, automatizált végzése.
- Labdajátékok. Sportolás. Részvétel versenyeken, vetélkedőkön, a tanult technikai elemek alkalmazásának gyakorlása. Konfliktusmegoldások gyakorlása. Mozgást, kirándulást, játékokat, sportot a természetben.
- A munkavégzéshez szükséges képességek, fizikai állapotok szinten tartása, fejlesztése.

Követelmény

- Tudjon önállóan 8 – 10 gyakorlattal bemelegíteni.
- Tudjon szabadgyakorlatot önállóan összeállítani és végrehajtani.
- Mutasson fel mérhető javulást futóteljesítményében az előző évekhez képest.
- Alkalmazza a helyes légzéstechnikát futás közben.
- Legyen képes a megismert ugrótechnikák minél tökéletesebb végrehajtására.
- Alkalmazza önállóan a dobásoknál szerzett ismereteket.
- Tudjon legalább 4 elemből álló talajgyakorlatot szép tartással bemutatni.
- Ismerje és alkalmazza a legismertebb kézi szereket.
- Legyen képes a zene és a mozgás összehangolására.
- Ismerje és tudja betartani 3 sportjáték elemi szabályait.
- Ügyeljen maga és társai testi épségére, tanúsítson sportszerű magatartást játék közben.
- Alkalmazza a legfontosabb testtartásjavító gyakorlatokat.

11.-12. évfolyam

Évi óraszám 11. évfolyamon: 37 óra / kétheti 2 óra

Évi óraszám 12. évfolyamon: 33 óra / kétheti 2 óra

Nincs újonnan *belépő* tevékenységforma.

A témakörök és tartalmak megegyeznek a 9. és 10. évfolyamon tanulókéval. Ezek a tanulók kéthetente járnak elméleti órákra, ekkor részesülnek testnevelésben, ezért náluk a fő cél és feladat a testmozgástól való eltávolodás megelőzése, a sport és a testmozgás szeretetének növelése, az egészséges életmódra való rávilágítás, a testtartás – esetleges további – romlásának elkerülése, a szinten tartás.

Követelmények:

- A tanulók legyenek képesek önállóan bemelegíteni, az ismert gyakorlatokat testi képességeik fejlesztésére, karbantartására felhasználni.
- Az adott tornaszereken az előző években tanult gyakorlatelemeket olyan összeállításban bemutatni, amelyeket képességeiknek megfelelően végre tudják hajtani.
- Készségszinten birtokolják a választott labdajáték mozgásanyagát, és azok felhasználásával ismerjék fel a számukra legkedvezőbb támadó- és védőtechnikákat azt adott játékhelyzetben.
- Rendelkezzenek olyan elméleti tudással, hogy felismerjék: a testkultúra az egyetemes emberi kultúra szerves része; a sport – nézőként is! – a szabadidő kulturált eltöltésének eszköze, és a testnevelés egyben egészségnevelés is.

- Épüljön ki bennük a rendszeres fizikai aktivitás igénye olyan mértékben, hogy a felnőttkori életmódjuk nélkülözhetetlen részévé váljon.

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Tanulóink testi felkészültségéről, ismereteiről, jártasságairól, készségeiről, 1-1 sportágban elsajátított technikai, taktikai tudásáról, mozgáskoordinációjáról, kondíciójáról és teljesítményéről az értékelés és a minősítés révén nyerhetünk reális képet.

Az értékelés alapját adó objektív mérések lehetővé teszik:

- * Tanulók aktuális teljesítményszintjének viszonyítását (kiindulási alap)
- * Tanulók önmagukhoz való viszonyítását (fejlesztési cél)
- * Tanulók teljesítményében bekövetkezett változások nyomon követését (a fejlődés vizsgálata)
- * A tanítás eredményességének vizsgálatát (önellenőrzés)
- * Az osztálytársak, az iskolai évfolyamának eredményeihez, illetve a fővárosi vagy az országos standardhez való viszonyítás (rangsorolás).

Az értékelés módjai:

- * A tanulók folyamatos megfigyelése
- * Az aktivitás folyamatos ellenőrzése
- * Meghatározott témákban és időpontokban végzett ellenőrzések
- * Objektív tesztek és sportági teljesítményértékek mérése

Az értékelés területei:

- * Motoros képességek (gyorsaság, állóképesség, erő, hajlékonyság, egyensúlyozás) és a többi testrészek (törzs, végtagok) teljesítményszintjének mérése.
- * Sportági feladatok, mozgástechnikák mérése
- * Sportági iránymutató teljesítményértékek mérése
- * Tanulói aktivitás, magatartás, viselkedés, cselekedetek értékelése: tanórai és a tanórán kívüli (tömegsport) tevékenység, szabadidősport tevékenység: tanfolyam részvétel, edzés, versenyzés, kerékpár- és kajaktúrák, a katolikus iskolák sportversenyein, baráti sporttalálkozóin való részvétel

Az osztályozás, értékelés anyaga és ideje

- * A motoros képességek és a fizikai állóképesség felmérése évente kétszer – ősszel és tavasszal
- * A sportági feladatok, mozgástechnikák, eredmények felmérése félévenként., vagy az anyagrészek befejeztével. Havonta, kéthavonta a tanulók kapjanak érdemjegyet!
- * Az aktivitást legalább negyedévente értékelni kell osztályzattal!

A szakmai előkészítő ismeretek és a szakmai alapozó ismeretek oktatása

A szakterület általános szakmai /elméleti és gyakorlati / ismereteinek nyújtása, készségek, képességek fejlesztése folyik iskolánkban. Az oktatás tartalmát a helyi pedagógiai programban határoztuk meg, figyelembe véve az OKJ szakképesítések tartalmát, a fogyatékos fiatalok képzésére adaptált vagy a részükre kidolgozott szakképzési program tartalmát. Kiemelt figyelmet fordítottunk a 9. – 10. évfolyamon a differenciált

foglalkoztatásra, a szakképző évfolyamokon történő – a tanuló képességeinek, személyiségállapotának függvényében – szakmatanulásra, illetve a munkába álláshoz, életkezdéshez szükséges ismeretek elsajátítására történő felkészítésre.

Tekintettel arra, hogy az enyhe értelmi fogyatékosok alapiskolai felkészítésének egyik lényegi eleme az önálló munkavégzésre való felkészítés az önismeretnek és a célnak: a vágyak és a valóság összehangolásának kiemelt szerepe van.

A tanulók állapota és szerény adottságai a választható pályákat és foglalkozásokat jelentősen behatárolják. Ezért a választható foglalkozások, követelményeinek megismerése nyomán a gyermekeknek tudatos önismerettel, jelentős önkorlátozással kell az adott valóságra felkészülniük.

A változó munkaerő-piaci viszonyok azonban azt is szükségessé teszik, hogy a szakmai előkészítő munka során felkészítést kapjanak a növendékek a pályaváltás eseti szükségének felismerésére, a változtatás végigvitelére.

Ezért is kell tájékozottnak lenniük az álláskeresés, a munkavállalás konkrét tennivalóban az „átmeneti helyzetek” kezelésében /munkanélkülieket segítő intézmények ismerete, a segítség, ill. segélykérések formái stb. / Ily módon az enyhe értelmi fogyatékosok nevelő oktatásában a szakmai előkészítő munka nem csupán a pályaválasztás elősegítése, hanem a legszélesebben értelmezett személyiségfejlesztése és felkészítés a „munkavégzés” a speciális szükségleteknek megfelelően.

PÁLYAORIENTÁCIÓ

Célok

A sikeres pályaválasztáshoz és életpálya-építéshez szükséges személyes aktivitások megtervezése, és - az egyéni életpálya-elképzelések, az egészségügyi, fizikai és pszichikai tényezők alapján - a pályaválasztási döntés segítése, tudatosítása. A tanulásból a munka világába való átmenet előkészítése.

Feladatok

A tanulók reális önismeretének kialakítása, fejlesztése a tanulók aktív részvételével.

A különböző szakmacsoportok, foglalkozások tevékenységformáinak megismertetése. A feltételek függvényében egy vagy több szakterületen gyakorlatorientált, általános szakmai ismeretek nyújtása, képességek, készségek fejlesztése.

A tantárgy kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs célja a megszilárdító szakaszban

A szociális kompetencia erősítése: együttműködés, munkafegyelem, felelősségvállalás, társadalmi cselekvőképesség növelése, szabálykövető magatartás elfogadása, erőfeszítés, monotonia-tűrés a munkafolyamatokban, élethelyzetekben. Fizikai és szociális helyzetekben eredményes alkalmazkodást biztosító szilárd szokásrendszer.

Kommunikációs képességek fejlesztése: információ kérése szóban és írásban, helyzethez illő szóhasználat, vélemény, kritika, vita kulturált nyelvi formái.

A tanulók értékelésének elvei

Az elméleti ismeretek ellenőrzése helyett/mellett fokozott hangsúly helyezése a gyakorlati tevékenység szintjére, a kreativitásra, a munkafegyelemre, a feladatelfogadásra, az erőfeszítésre, kitartásra.

A tanítás-tanulás folyamatát a tanuló munkájának, tevékenységének folyamatos ellenőrzése, értékelése, a z egyéni képességek, adottságok fejlettséghez igazított segítségnyújtás jellemezze, saját és mások munkájának elemzésére a tanulók bevonásával.

Az értékelés a tanulók eltérő adottságaihoz és egyéni fejlődési üteméhez igazodó, rendszeres tevékenység.

Az értékelés nyilvános. Történhet szóban, írásban és érdemjeggyel (osztályzattal). Része a produktum kiállítása, bemutatása.

<u>Témakör</u>	<u>Tartalom</u>
Pályorientáció	<p>Az egyes szakterületeken dolgozók tevékenységének, a pályák, munkakörök sajátosságainak bemutatása a különböző szakmacsoportok tevékenységformái.</p> <p>Szakmai szerep kiválasztása, megfogalmazása, egyéni életpálya reális megtervezése. Munkahelyi körülmények, munkafeltételek, saját alkalmasság mérlegelésének szempontjai.</p> <p>A munkaerőpiacon való érvényesüléséhez szükséges viselkedési formák, technikák, adminisztratív teendők.</p> <p>A munkával kapcsolatos jogok és köteleességek, a munkaerőpiaci szervezet nyújtotta lehetőségek, támogatási formák, juttatások, szolgáltatások.</p> <p>Az egyszerűbb kéziszerszámok, eszközök, munkaműveletek kipróbálása, a helyes munkavégzési szokások kialakulásának megalapozása.</p>

<p>Szakmai alapozás A helyi tanterv készítéskor a szakiskolák „SZAKMAI ALAPOZÓ OKTATÁS KERETTANTERVE”- i alkalmazhatóak, adaptálhatóak. Pl.:</p> <p>A MEZŐGAZDASÁGI SZAKMAI ALAPOZÓ OKTATÁS, AZ ÉPÍTÉSZETI ÉS ÉPÍTÉSI SZAKMAI ALAPOZÓ OKTATÁS, A FAIPARI SZAKMAI ALAPOZÁS, AZ ÉLELMISZERIPARI SZAKMAI ALAPOZÓ OKTATÁS KERETTANTERVE</p>	<p>Egy szakmacsoport közös szakmai elméleti és gyakorlati ismereteinek, készségeinek, képességeinek fejlesztése, az ezekhez szükséges általános műveltségi elemekkel való összekapcsolása</p> <p>Az általános szakmai elméleti ismeretek elsajátítása, a kiválasztott szakmacsoportba tartozó szakképesítések jellemző technológiái, a felhasznált anyagok, a szakmacsoportba tartozó szakképesítéseket.. A képzés céljától függően felkészítés az Országos Képzési Jegyzékben szereplő konkrét szakképesítés ismereteinek, vagy a szakképzési évfolyamokon a munkába-állást, életkezdést segítő ismeretek elsajátítására.</p> <p>A társadalmi, munkahelyi beilleszkedéshez szükséges viselkedésformák elsajátítására</p>
---	---

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

A reális önismeret és pálya alkalmasság kialakítását szolgáló folyamat elemeinek, az elemek egymásra épüléseinek, kapcsolódásainak alkalmas kell lenniük az egyéni és csoportos fejlesztésre, a személyes jellemzők erősítésére, a társas képességek működtetésére, prioritásként kezelve a társas környezettel szembeni érzékenység, az alapvető erkölcsi, etikai normák iránti fogékonyság kialakítását.

A különböző életpálya lehetőségek bemutatása, pályatükrök megismerése, az egyéni alkalmasság és a munkatevékenység közötti megfelelés bemutatása.

A munka világához kötődő természeti és társadalmi jogi környezet megismertetésével ki kell alakítani a tanulóknak hazánk és a más népek által elért értékek, eredmények megbecsülését.

A tanulóknak meg kell ismerni a munka világának hazai és európai sajátosságait, jellemzőit, értékeit, a munkaerőpiac lehetőségeit, a különböző kultúrák munkavállalást, egyéni életutat befolyásoló hatását.

Az egész életen át tartó tanulás és a folyamatos pályakorrekcióra való felkészülés érdekében az életpálya tudatos tervezésének, az álláskeresési technikák elsajátításának megismertetése, gyakoroltatása.

A környezettudatos magatartás kialakítása, az egész életen át tartó tanulás szükségességének tudatosítása.

A megismerési képességek fejlesztése, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási, bizonyítási döntési képességekre. A kommunikációs képességek fejlesztése tekintetében kiemelten kell kezelni az önkifejezést, a megértés, a meghallgatás képességének kialakítását, a társas érintkezéseket, és a csoportos munkavégzés kompromisszumos – fejlettebb szintjén konszenzusos – megélésének gyakorlatát.

Kiemelten kell kezelni az egyes foglalkozások egészségügyi, fizikai és pszichikai kockázatait. Az élet-pálya kialakításánál minden esetben szem előtt kell tartani, hogy a kockázatok ne haladják meg az egyén meglévő vagy megfelelő fejlesztéssel elérhető terhelhetőségeit.

A szakmai alapozás fejlesztési feladatainak, illetve az elvárható követelményeknek a meghatározása a választott szakmacsoport szakmai alapozó kerettantervében foglaltakra építve kerül meghatározásra a helyi tantervben.

SZAKMAI ALAPOZÁS

Kertészeti alapismeretek

Célok:

A tanulókkal megismertesse a kertészeti növénytermesztés eredményességét befolyásoló természeti tényezők és agrotechnikai eljárások jelentőségét, ezek szoros kapcsolatát, a termőtalajban lejátszódó folyamatokat és azok szabályozását a nagyobb terméshozam, vagy a jobb minőség elérése érdekében. A modul feladata továbbá, hogy alapvető földmérési ismereteket is nyújtson a kertészeti kultúrák területének kijelölése érdekében. A tanulók ismerjék meg és tudják helyesen alkalmazni a növényvédelmi alapfogalmakat, képesek legyenek értékelni a különböző növényvédelmi eljárásokat, tudják kiválasztani a szelíd növényvédelmi módokat, s reális képes alkossanak a növényvédelem előnyeiről, hátrányairól. Értsék az egészségvédelem, környezetvédelem és a növényvédelem összefüggéseit

Témakörök szakmai elméletből - Javasolt óraszám

1. téma: A kertészeti tevékenység fogalmának meghatározása kb. 1
 2. téma: Növénytani alapismeretek kb. 4
 3. téma: Éghajlati ismeretek kb. 4
 4. téma: Talajtani ismeretek kb. 5
 5. téma: Talajművelési ismeretek kb. 3
 6. téma: Trágyázási ismeretek kb. 3
 7. téma: Öntözési ismeretek kb. 3
 8. téma: A növényvédelmi technológia alapjai kb. 4
 9. téma: Földmérési ismeretek kb. 3
- Évközi és év végi ismétlés kb. 6
Összesen: 36 óra

Téma szám	A szakmai elmélet tananyaga	Javasolt óraszám	Fejlesztési követelmények kompetenciák, képességek	Minimális követelmény
1.	A kertészeti tevékenység fogalmának meghatározása és felosztása. A kertészeti termelés nemzetgazdasági jelentősége. A kertészeti termelés népelelmezési jelentősége. A kertészeti termelés és a	kb. 1 óra	Ismerje fel a kertészeti termelés jövedelmezőségének és a foglalkoztatásban betöltött szerepének jelentőségét! Lássa meg a kertészeti termékek előnyös hatását az emberi szervezetre! Fordítson figyelmet a környezet védelmére!	A kertészeti tevékenység fogalma. A kertészeti termelés ágazatai. A kertészeti termékek legfontosabb összetevői. A zöldfelület szerepe.

	környezetvédelem kapcsolata.			
2.	Növénytani alapismeretek. A növények felépítése és életműködése. A növények csoportosítása Egyszikű, kétszikű növények Kultúrnövények gyomnövények Kertészeti növények csoportosítása: . zöldségnövények, . gyümölcsfélék, . szőlő	kb. 4 óra	Ismerje a növények részeit, a szerves anyag felépítésének főbb lépéseit, a különböző szaporodási módokat! Tudja megkülönböztetni az egyszikű és kétszikű növényeket! Tudjon különbséget tenni gyomnövény és kultúrnövény között! Értse meg, hogy a kultúrnövény is lehet gyomnövény! Tudja rendszerezni a kertészeti növényeket!	A gyökér, a hajtás, a szár, a virág és termés fogalma. A megporzás, megtermékenyítés. A szervesanyagok növények általi felvételének módjai. A fotoszintézis. Ismerje az egy- és kétszikű növények jellemzőit! Tudja azt, hogy mi a gyomnövény! Ismerje a zöldségfélékhez, gyümölcsfélékhez és a szőlőhöz tartozó növények csoportjait, fontosabb fajait!
3.	Éghajlattani ismeretek Általános meteorológiai ismeretek: alapfogalmak, a légkör anyagai, jelenségei A napsugárzás A levegő hőmérséklete A levegő páratartalma A csapadék A légnyomás és a szél Éghajlati tényezők	kb. 4 óra	Legyen képes meghatározni az időjárás elemeit, a levegő összetételét, az éghajlatot meghatározó tényezőket!	Az idő, időjárás alapvető összetevői: hőmérséklet, páratartalom, csapadékképződés, légmozgás ismerete
4..	Talajtani ismeretek A talaj fogalma, meghatározása A talaj kialakítása: fizikai tényezők hatása, kémiai tényezők hatása, az ember szerepe A talaj élő és élettelen alkotórészei A talaj fizikai és kémiai tulajdonságai A talajok osztályozása (váztalajok, erdőtalajok, mezőszéki, réti szikes és láp-talajok)	kb5 óra	Értse meg a különböző mállási folyamatok szerepét a talajképződésben! Ismerje a talaj főbb alkotórészeit, tulajdonságait. Tudja az egyes talajtípusok főbb jellemzőit, javításuknak, védelmüknek legfontosabb lehetőségeit.	A talaj fogalma. A mállás folyamának főbb lépései. A talaj ásványi anyagai, kémhatása, kötöttsége, a talaj kolloidjainak szerepe. i, a humusz szerepe a talajéletben. A talaj élőlényei, a humusz szerepe a talajéletben. A talajélettség A meszezés, vízrendezés talajjavító hatása Az erózió és defláció fogalma. A területrendezés, a talajhasználat, a talajművelés szerepe az erózió elleni védekezésben. Védekezés a talaj fedésével, a talaj szerkezetének javításával, talajműveléssel,

	talajjavítás és talajvédelem			a fásítással a defláció ellen
5.	Talajművelési ismeretek A talajművelés célja A talajművelési rendszerek: . nyárvégi és őszi vetésű növények talajművelési rendszere tavaszi és nyári vetésű növények talajművelési rendszere A vetésforgó lényege és szerepe	kb. 3 óra	Tudatosuljon a talajművelési munkák és a növények igényei közti összefüggés	A szántás, tárcsázás, talajmarózás, kultivátorozás, hengerzés, kombinált talajművelő gépek munkája. A talajművelési rendszerek csoportosítása Őszi és tavaszi talaj-előkészítési munkák A vetésforgó fogalma és feladata
6.	Trágyázási ismeretek A trágyázás célja A trágyaanyagok csoportosítása Szerves trágyák Istállótrágya gyökér- és tarlómaradványok zöldtrágyák Szervetlen trágyák: nitrogén tartalmúak, foszfor tartalmúak, kálium tartalmúak, kevert és összetett, műtrágyák, speciális műtrágyák Az istállótrágya összetétele és jelentősége A zöldtrágyázás szerepe és megoldásai A műtrágyázás szerepe és megoldásai A műtrágyázás végrehajtása	kb. 3 óra	Ismerje az egyes trágyaanyagok hatását, alkalmazásuk előnyeit, hátrányait, a szerves- és műtrágyák kezelésének, kijuttatásának módjait.	Szerves- és szervetlen trágyák összetétele, csoportosítása, felhasználása. A szerves- és trágyák kijuttatása
7.	Öntözési ismeretek Az öntözés fogalma, jelentősége Öntözési alapfogalmak öntözési cél, növényállomány öntözővíz szükséglete öntözővíz adag, öntözési norma,	3 óra	Értse meg az öntözésnek a termesztésre gyakorolt hatását. Ismerje az egyes öntözési alapfogalmakat, azokat a jelenségeket, amelyeket az öntözés kialakításánál figyelembe kell venni. Tudjon az öntözéssel kapcsolatosan pontos	Öntözési lapfogalmak meghatározása. A hőmérséklet, a csapadékviszonyok tulajdonságok, az öntözővíz hatása a talajra. A vízmennyiség mérésének mértékegységei. Kerete beázási próba. Az esőszerű, felületi, barázdás és csepegtető öntözés lényege.

	öntözési idénynorma, öntözési idény, időpontok öntözési forduló, öntözési időtartam Az öntözési feltételei Öntözéssel kapcsolatos mérések és számítások Az öntözés módjai		méréseket, számításokat végezni. Ismerje a víz talajba juttatásának módjait, azok előnyeit, hátrányait.	
8.	A növényvédelem technológiai alapjai A növényvédelem jelentősége A növényvédelem módjai A növényvédő szerek csoportosítása A környezetvédelem szerepe a növényvédelemben	kb. 4 óra	Tudatosuljon a környezetvédelmi szempontokat is figyelembevevő, hatékony növény-védelmi munka fontossága! Ismerje a gombaölő-, rovarölő- és gyomirtó szerek csoportjait, felhasználásuk lehetőségeit!	A növényvédelem fogalma. Agrotechnikai, kémiai, biológiai és integrált növényvédelem fogalma. Gombaölő szerek, rovarölő szerek, gyomirtó szerek csoportosítása.
9.	Földmérési ismeretek A kitzés eszközei és módjai A hosszúságmérés eszközei és módjai Területmérés, területszámítás, köbtartalom . számítás	kb. 3 óra	Legyen képes a földmérési feladatokat a megfelelő eszköz és módszer kiválasztásával elvégezni!	Egyenesek, derékszögek kitzése. Hosszúságmérés mérőszalag segítségével. Területmérés háromszögméréssel, derékszögméréssel. Négyszög, háromszög területének kiszámítása. Hasáb köbtartalmának kiszámítása.
9.	Évközi és év végi ismétlés	kb. 6 óra		

Szükséges tárgyi eszközök:

- üvegház vagy fóliasátor, lapát, gereblye, ásó, irtókapa, saraboló kapa, csuklós kapa, kézi talajporhanyító, reszelő, dörzstál, öntözőkanna, háti permetező, szelíd növényvédő szerek, vödörök, mérőedény, mérleg, meteorológiai mérőműszerek: hőmérők, páramérő, csapadékmérő, talajminták, komposzttrágya, istállótrágya, műtrágyaminták, engedélyezett növényvédő szerek és termésnövelő anyagok jegyzéke, mérőszalag, kitző rúd, zsinag, kertészeti növények, gyomnövények.

Faliképek, táblázatok:

Magyarország genetikus talajtérképe, öntözőberendezések, talajművelő eszközök, fontosabb károsítók és kártételük, kultúrnövények, gyomnövények.

Módszerek

A tanulók szemléletét úgy kell alakítani, hogy az éghajlatot, a talajt és a növényt szoros egységnek tekintsék, amelyben minden változás a termelés eredményességét befolyásolja. A terméshozam csak úgy növelhető, ha termelésben szerepet játszó valamennyi tényezőt figyelembe vesszük, illetőleg a növényeknek ezekkel szemben támasztott igényeit

kielégítjük. Állandó kapcsolatot kell teremteni az elmélet és a gyakorlat között. Azokat a talajművelési eljárásokat, amelyeket a tankertészetben nem tudunk bemutatni, a közeli gazdaságok területén is bemutathatjuk.

Szakmai gyakorlaton jól körülhatárolt, pontosan meghatározott feladatokat jelöljünk meg, amelyek teljesítése objektíven mérhető.

Gazdasági alapismeretek

Célok:

Tanulják meg a termelőtevékenység során felhasznált ráfordítások és a hozamok értékének pénzübeni kifejezését, amely segítségével lehetővé válik a tevékenység gazdaságosságának megítélése.

A képzésben résztvevőkben tudatosuljon, hogy a termelési folyamat gazdasági műveleteit rögzíteni kell bizonylatokon, egyéb nyilvántartásokon, annak érdekében, hogy tevékenységüket számokban is értékelni tudják.

Legyenek képesek belátni a minőség jelentőségét a termelési folyamat értékelésekor.

Témakörök szakmai elméletből Javasolt óraszám

1. téma: A gazdasági alapfogalmak kb. 5
2. téma: Árugazdaság, piac kb. 4
3. téma: Vállalkozási alapismeretek kb. 6
4. téma: Vállalkozás és vállalkozási formák kb. 3
5. téma: Jogi ismeretek kb. 10
6. téma: Pénzügyek, adózás kb. 5
Ismétlés, ellenőrzés kb. 3
Összesen: 36 óra

Témakörök szakmai gyakorlatból Javasolt óraszám

1. téma: Gazdasági alapfogalmak kb. 8
2. téma: Árugazdaság, piac kb. 12
3. téma: Vállalkozói alapismeretek kb. 12
4. téma: Az egyéni vállalkozás működése kb. 8
5. téma: Az egyéni vállalkozó alapvető jogai kb. 8
6. téma: Pénzügyek, adózás kb. 12
Ismétlés, ellenőrzés kb. 12
Összesen: 72 óra

Téma szám	A szakmai elmélet tananyaga	Javasolt óraszám	Fejlesztési követelmények kompetenciák, képességek	Minimális követelmény
1.	Gazdasági alapfogalmak Az emberi szükségletek: A szükséglet fogalma, szükségletek csoportosítása (elemi, nem elemi, anyagi, szellemi) A termelés, termelési tényezők	kb. 5 óra	Az elemi szükségleteket a nem elemitől elválasztani. Vitassák meg az anyagi és szakmai szükségletek	Tudja a különböző szükségleteket a megfelelő csoportba helyezni! Tudja szükségleteit megfogalmazni! A termelés

	<p>A termelés fogalma A termelési tényezők csoportosítása Termelési eszközök Termelőeszközök fogalma Termelőeszközök csoportosítása be-fektetett és forgóeszközökre A munkaerő A szellemi és a fizikai munka kapcsolata Elvárás a vállalkozóval szemben</p>		<p>fontosságát. Értsék, hogy a szükségletek kielégítésének módja a termelés. Termelőeszközök szükségességének megértése. Különböző termelőeszközök megismerése. Szellemi és fizikai munkák ismerete.</p>	<p>fogalmának megértése. Tudjon konkrét termelési tényezőket csoportosítani. Tudjon példákat mondani a termelési tényezőkre. Befektetett és forgóeszközök felhasználása konkrét termelési folyama-tokban. Tudja a szellemi és fizikai munka kölcsönhatását Önálló munkavégzés jelentősége.</p>
2.	<p>Árugazdaság, piac A piac fogalma, felosztása (földrajzi, szakmai tagolás és piaci szerkezet szerint) A piac elemei (kereslet, kínálat és az ár) A termelés ráfordításai és költségei Hozam, termelési érték Jövedelem</p>	kb. 4 óra	<p>Ismerje a piac jelentőségét, szerepét a gazdaságban Tudja, hogy a kereslet és kínálat kapcsolata miként alakítja az árakat. A ráfordítás és termelési költség kapcsolata. Költségek jelentőségének felismerése A fogalmak megértése. Tudja a jövedelem kiszámításának mód-ját.</p>	<p>Tudjon példákat a piac felosztására. A piaci árak összehasonlítása, az eltérések lehetséges okai. Konkrét példák a hozamra. Konkrét feladatok kiszámolása</p>
3.	<p>Vállalkozási alapismeretek A vállalkozás emberi tényezői (gyakorlati érzék, önállóság, kíváncsiság, állhatatosság, kreativitás, önbizalom, kommunikációs készség) Partnerekkel való kapcsolattartás A beszéd és kérdezés (Értelmesség, érthetőség, érdekesség) Kommunikáció szavak nélkül: (tekintettel, arckifejezés, testmozgások, testtartás, gesztusok, jelek, területek és zónák) Levelezés, telefonálás</p>	kb. 6 óra	<p>Ismerje a jó vállalkozó hét alaptulajdonságát Személyes hangvétel jelentősége, a konfliktus megoldása A beszéd és kérdezés jelentősége a vállalkozói kapcsolatokban. A közlési módok ismerete. Levélírás és telefonálás legfontosabb</p>	<p>Képes legyen az alaptulajdonságokat röviden értelmezni. A kapcsolattartás javításának ismerete. Érdekes és értelmes párbeszéd Közlési módok bemutatása, ill. azok jelentése. Szabályos levél megírása. Udvarias telefonbeszélgetés végrehajtása.</p>

			szabályainak ismerete.	
4.	Vállalkozás és vállalkozási formák Egyéni vállalkozás (fogalma, jellemzése) Egyéni vállalkozói igazolvány és megszerzése Az egyéni vállalkozás működési szabályai	kb. 3 óra	Az egyéni vállalkozás gazdasági tevékenységének és felelősségének ismerete. Az egyéni vállalkozás működési feltételeinek ismerete.	A vállalkozói igazolvány kiváltásának menete, folyamata.
5.	Jogi ismeretek Tulajdonjog (a tulajdonos jogosultságai, kötelezettségei). Szerződés fogalma, szerződés fajták (szerződés tartalma, tárgya, érvényessége, teljesítése, megszűnése) Munkaviszony (a munkavállaló és munkáltató kapcsolata) Munkaszerződés (a munkaviszony ideje, az alpbér, a munka helye)	kb. 10 óra	A magántulajdon jelentőségének megértése Szerződésfajták megismerése, felsorolása. Munkaviszony létesítésének ismerete. A munkaszerződés tartalmának, jelentőségének megértése	Konkrét tulajdonosok, illetve tulajdonok felsorolása. Egy egyszerű adásvételi szerződés elkészítése. Képzületbeli munkaszerződések elkészítése.
6.	munkakör, próbaidő) A munkaviszony megszűnése és megszüntetése (a megszüntetés módjai). Felmondási idő, végkielégítés A munkavégzés (a munkáltató és munkavállaló kötelezettségei Munkaidő, pihenőidő (munkaidő, pihenőidő fogalma) A szabadság (rendes szabadság, betegszabadság) A munka díjazása (személyi alpbér, bérpótlék) Kártérítési felelősség (a munkavállaló és munkáltató kártérítési felelőssége)	kb. 10 óra	A munkaviszony megszűnési módjainak ismerete. Jelentőségük munkaviszony megszűnésekor. A jogok és kötelezettségek megismerése. Munkaidő, pihenőidő és rendkívüli munkavégzés különbözősége. Szabadság kiadása, kivétele Bérpótlékra jogosult munkák.	A munkavállalót érintő alapvető jogok munkaviszony megszűnésekor. Egyszerű munkarend elkészítése Alapszabadság és pótszabadság mennyisége. Pótlékok felhasználása Káresemények, kártételek ismertetése
7.	Pénzügyek, adózás A pénz szerepe a piacgazdaságban Pénzügyi szolgáltatások (Betétgyűjtés . Hitel) Adó és adójogi fogalmak Adóformák (SZJA, TAO, ÁFA, fogyasztási adó, helyi adók, jövedéki adó, egyéb adó)	kb. 5 óra	A pénz legfontosabb funkciói. Képzületbeli pénzfelhasználás szabadon választott területen. Adóformák felsorolása.	Károkozás következményei Betétgyűjtés. megtakarítás. hitel .adósság . tartozás közötti kapcsolat Az adó szerepe a nemzetgazdaság működésében. Az adóformák tartalmának egyszerű megértése

1.:	Gazdasági alapfogalmak Termelés és szükségletek	kb. 8 óra	A termelési folyamat szükségességének ismerete a szükségletek kielégítésére. Jártasság szintjén tudja csoportosítani a szükségleteket és termelési tényezőket.	A felsorolt szükségletek csoportosítása. A) Elemi szükségletek. B) Nem elemi szükségletek. C) Anyagi szükségletek. D) Szellemi szükségletek. cipő pihenés nadrág cigaretta lakás tea tisztálkodás lakás kávé autó televízió rádió írni tudás otthoni tanulás Rendszerezze a felsorolt termelési tényezőket! A) Emberi erőforrás. B) Természeti erőforrás. Tőke javak. Szellemi munka, gázolaj, fizikai munka, munkabér, gépek, termőföld, ércek, víz, berendezések, levegő, épületek, villamos energia
2.	Termelési eszközök, munka-erő	kb. 8 óra	Különböző termelési eszközök felsorolása, felismerése. Jártasság szintjén tudja őket csoportosítani. Ismeret szintjén tudja a szellemi és fizikai munka különbségét, tudjon ilyeneket felsorolni.	Válassza kétfelé a következő termelési eszközöket: A) befektetett eszközök, B) forgóeszközök. Bérleti jog, benzin, találmány, ipari minta, földterület, gépszír, erdő gép-rongy, épület, műtrágya, traktor, ceruza, motor, papír, bankbetétek, munkaruha, értékpapírok, állatok Soroljon fel szellemi és fizikai munkákat! Egyet-egyét mutasson be!
3.	Árugazdaság, piac. A piac	kb. 12 óra	Ismeret szintjén	Gyűjtsd össze a

	működése, elemei		tudják a gazdaságban jelenlévő piacokat. Természetes helyeken figyeljék meg, hogy a kereslet, kínálat hogyan befolyásolja az árakat.	tangazdaságban levő zöldségek, gyümölcsök (pl. alma, málna, ribiszke, uborka, szőlő) termékpiacait! Figyeld meg a lakóhely, iskola körzetében lévő fogyasztási cikkek piacáról a kereslet, kínálat és az ár összefüggéseit!
2.	A termelés ráfordításai, jövedelem	kb. 12 óra	Jártasság szintjén értsék, hogy milyen kapcsolatban van a termelési érték, a termelési költség, a nyereség és veszteség.	Gyűjtsd össze a tangazdaságban vagy a környezetben lévő vállalkozóktól, az állati termékek, termények hozamait: tej, tojás, hús, kukorica, búza, burgonya, alma! Számold ki, hogy mennyi a nyereség, ill. veszteség az alábbi termékekre! 100 db tojás term. ktsg-e 1100 Ft. Termelési értéke 1350 Ft. 1 t burgonya termelési értéke 25 000 Ft, termelési ktsg. 26 000 Ft.
3.	Vállalkozási alapismeretek A partnerekkel való kapcsolattartás Kommunikáció, levelezés, telefonálás	kb. 12 óra	A beszéd és kérdezés javítása, fejlesztése. A jó vállalkozót jellemző tulajdonságok kialakítása. Jártasság szintjén egy egyszerű levél megírása vagy telefonon történő elintézése.	Gyűjtsd össze, és jellemezd a jó vállalkozó hét alaptulajdonságának ellenkezőjét. Egy mezőgazdasági vállalkozó hol, kivel és miért kerülhet konfliktus helyzetbe? Szerepjátás: pl. 2 ha termőföld vagy fejőstehén adásvétele. Telefonon állapodj meg egy autó adásvételének előkészítésében! Gyűjt megszólításokat levélhez!

				Fénymásolt levelekből gyűjtsd ki a levelek tartalmi és formai jellemzőit! Postai űrlapok kitöltése. Lakóhelyeden a vállalkozói igazolványt hol lehet kiváltani. Hobbiból alakíts vállalkozást, és a vállalkozói igazolvány kiváltásához szükséges nyomtatványokat töltsd ki!
4.	Egyéni vállalkozás működése	kb. 8 óra	Ismeret szintjén tudják a vállalkozás működtetésének feltételeit	
5.	Az egyéni vállalkozó alapvető jogai	kb. 8 óra	Ismerje a szerződés alaki és tartalmi kellékeit, valamint a munkaviszonnyal összefüggő kérdéseket. Ismerje jogait a munkaidő, pihenőidő, szabadság és felmondási idő minimális hosszát	Gyűjtsd össze a kiadott szerződésmintákból az alaki és tartalmi kellékeket. Köss iskolatársaddal adásvételi szerződést gépjármű eladásához. Gyűjtsd ki a hatályos törvényből a jelenleg érvényes alapszabadság hosszát és a felmondási idő minimális hosszát
6.	Pénzügyek, adózás	kb. 12 óra	Ismeret szintjén tudják a pénz szerepét, a bankok feladatát. Ismerjék a legfontosabb adófajtákat.	Gyűjtsd össze a lakóhely vonzáskörzetében működő bankok nevét és címét. Tudja mi a különbség a betét és hitel között. Sorolj fel néhány adófajtát!

A szükséges eszközök, anyagok:

- termelési terv, termelési technológia,
- kollektív szerződés,
- bérszabályzat,
- bizonylatok,
- közlönyök, szakmai folyóiratok,
- pénztárkönyv,
- számla

Az értékelés

Az értékelés a tanulók speciális helyzetéből adódóan kiemelt jelentőségű didaktikai feladat a nevelés-oktatás folyamatában. A tanulók számára fontos a visszajelzés ismeretanyaguk, min-den megnyilvánulásuk, gyakorlati tevékenységük minőségének megítéléséről, irányt szab további tevékenységüknek. Az értékelés legyen reális, de tapintatos, mellőzze a kudarcézés ki-alakulását.

Az értékelés módszerei közül a szóban történő értékelés legyen gyakori, mind az egyszavas, mind a szöveges formában.

Kereskedelmi alapismeretek

Célok

A tanulók legyenek képesek:

- az általuk előállított termékek, termények piaci értékének megítélésére, ezáltal saját tevékenységük önértékelésére, önbizalmuk növelésére,
- tudják megkülönböztetni az áruk minőségét, és annak hatását az értékesítési lehetőségre, és ezzel összefüggésben a termék előállításának gazdaságosságára,
- tudatosuljon bennünk, hogy a vevő igényeinek (térben és időben) ismerete meghatározó az eredményes termelőtevékenységben,
- értsék meg, hogy a megtermelt minőségi áru sikeres, biztonságos értékesítése szerződésen alapuló kereskedelmi tevékenység,
- tudatosuljon bennük, hogy csak a minőségi munka eredménye piacképes,
- tudjon segíteni az általa ill. csoportja által előállított áru értékesítésében a piacon utcai el-árusítóhelyen,
- tartsa fontosnak a gazdasági műveletek rögzítését bizonylaton, ismerje a számla jelentőségét.

Témakörök szakmai elméletből Javasolt óraszám

1. téma: A szükséglet kb. 2
2. téma: A piac kb. 5
3. téma: A szerződések kb. 4
4. téma: A kommunikáció kb. 4
5. téma: A bizonylatolás, a számla kb. 4
6. téma: Az árképzés kb. 2
7. téma: Az áru útja a termelőtől a fogyasztóig kb. 1
 - Ismétlés, ellenőrzés kb. 3
 - Összesen: 24 óra

Témakörök szakmai gyakorlatból Javasolt óraszám

1. téma: Látogatás a helyi piacon kb. 12
 2. téma: Terményértékesítési szerződés kb. 4
 3. téma: Kommunikáció a kereskedelemben kb. 12
 4. téma: Bizonylatok, számlák kitöltésének gyakorlása kb. 12
 5. téma: Árkalkuláció kb. 12
 6. téma: Az áru útja a fogyasztóig kb. 8
 7. téma: Ismétlés, ellenőrzés kb. 8
- Összesen: 68 óra

A modul tartalmának részletes leírása . Elméleti tananyag

Téma szám	A szakmai elmélet tananyaga	Javasolt óraszám	Fejlesztési követelmények kompetenciák, képességek	Minimális követelmény
1.	A szükséglet fogalma, csoportosítása - elemi és nem elemi szükséglet - anyagi és szellemi szükséglet	kb. 2 óra	Tudatosuljon a tanulóban, hogy az általa ill. csoportja által előállított termék szükségletet elégít ki! Értsék meg a szükségletek hiányának cselekvésre készítő hatását!	Ismerje a szükséglet anyagi és szellemi igényeink összességét. Tudjon különbséget tenni elemi és nem elemi szükséglet között! Tudjon különbséget tenni az anyagi és szellemi szükséglet között! Ismerje az általa előállított termék jelentőségét!
2.	A piac fogalma, szerepe és felosztása földrajzi és szakmai tagolódás szerint. A piac elemei: a kereslet, a kínálat, és az ár. A kereslet meghatározó tényezői	kb. 5 óra	Tudatosuljon bennük, hogy a piac rangsorolja a termékeket!	Értse meg, hogy az áruk a piacon válnak ellenszolgáltatás fejében kínált termékké! Értsék meg, hogy a termék értékelése, minősítése a piacon történik. Tudjon különbséget tenni helyi nemzeti és világpiac között. Ismerje az árupiac, a munkaerőpiac és pénzpiac közötti különbséget! Ismerjék a piaci kínálat és az ár összefüggését az általa előállított termékekre! Tudja felsorolni az előállított termék keresletét meghatározó tényezőket!
3.	A szerződések fogalma, alapelve, megkötésének módja tartalma, tárgya, megszűnése	kb. 3. óra	Tudatosuljon bennünk a jogok és köteleességek egysége. Növekedjen a felelősségtudatunk a szerződési kötelezettség teljesítése kapcsán!	Értsék meg, hogy a szerződés a piacgazdaság érvényesítésének fontos eleme, amely a felek egybehangzó akaratnyilatkozatán alapszik! Tudják azt, hogy a szerződés megköthető szóban, írásban, és ráutaló magatartással! Tudják mikor szűnik meg a szerződési kötelezettség!

4.	A kommunikáció fogalma, jelentősége, fajtái. A kommunikáció jelentősége a kereskedelemben.	kb. 4 óra	Értsék meg a vevők visszajelzésének fontosságát! Próbálja reklámozni az előállított terméket!	Tudja azt, hogy a megtermelt termék csak úgy adható el, ha meglétéről tudomást szereznek! Tudatosuljon benne a vevő visszajelzésének fontossága! Ismerje azt hogyan tudja tartósan piacon tartani árúját!
5.	A bizonylatolás jelentősége. A bizonylatok alaki és tartalmi kellékei. A számlák alaki és tartalmi követelményei.	kb. 4 óra	Érzékelje, hogy pontosság és a rendszeresség a reális eredmények kimutatásához elengedhetetlen. A tartalom és a forma egysége minden területen fontos!	Tudja azt, hogy a termelőmunka során a gazdasági műveletekről bizonylatot kell készíteni. Értse meg, hogy a bizonylaton pontosan kell jelölni a gazdasági eseményt, annak mennyiségi, minőségi és értékbeni adatait, a termelőegységet, az időpontot és a művelet le-bonyolításában közreműködőknek alá kell írni. Tudja, hogy a bizonylatokat sorszámokkal kell ellátni, tudjon helyesen bizonylatot javítani, szükség esetén érvényteleníteni. Tudja, hogy mikor kell kiállítani számlát! Ismerje, hogy mit kell tartalmaznia a számlának!
6.	Az árképzés	kb. 2 óra	Lássa meg az árat kialakító tényezők összefüggéseit!	Tudja, hogy az ár a javak pénzben kifejezett értéke! Ismerje az árat kialakító és befolyásoló tényezőket az előállított termékénél!
7.	Az áru útja a termelőtől a fogyasztóig.	kb. 1 óra	Érezzen felelősséget a megtermelt áru minőségének megővéseért!	Ismerje az áru minőségét, és azokat befolyásoló tényezőket! Tudja, hogy milyen körülmények között lehet a terméket tárolni, hogyan és mikor kell szállítani!
	Ismétlés, ellenőrzés	kb. 3 óra		

A modul tartalmának részletes leírása . Szakmai gyakorlat

Téma szám	A szakmai gyakorlat tananyaga	Javasolt óraszám	Fejlesztési követelmények kompetenciák, képességek	Minimális követelmény
1.	Látogatás a helyi piacon A kereslet, kínálat, a termék minőség és az ár összefüggésének tanulmányozása A vevő és eladó kommunikációjának tanulmányozása Piaci szituációs feladatok megoldása a szakmai gyakorlólóhelyen	kb. 12 óra	A megfigyelő-képesség fejlesztése a kereslet felméréséhez.	Tudja, hogy a kereslet az adott termék fizetőképes vásárlóinak mennyiségét jelenti! Ismerje a kereslet és kínálat és termékminőség hatását a piaci árakra! Tudja árúját kínálni a piaci, utcai elárúsítóhelyen! Tudja árúját tetszőlegesen elhelyezni, szabályos jelzéssel ellátni az elárúsítóhelyen!

2.	Terményértékesítési szerződés tanulmányozása	kb. 4 óra	A kötelezettségek és jogok együttes értelmezése.	Tudja, hogy a szerződésben rögzíteni kell a szerződő feleket, a szerződés tárgyát, minőségét, mennyiségét, a szerződés teljesítés határidejét, megszegésének következményeit!
3.	Kommunikáció a kereskedelemben A kommunikáció gyakorlása a megtermelt termény értékesítése érdekében	kb. 12 óra	Fordítson gondot az értékes beszéd összetevőire (értelmesség, érthetőség, érdekesség)! A helyzetfelismerő képesség fejlesztése.	Tudja, hogy a kommunikáció a kereskedelemben az üzleti partnerrel való kapcsolattartást jelenti! Értse meg, hogy az üzletfél bizalma korrekt, hiteles, őszinte magatartással nyerhető meg, fontos megválasztani a személyes hangvételt, konfliktushelyzetben a türelem a célravezető!
4.	A termelőtevékenységgel kapcsolatos bizonylatok kitöltésének gyakorlása. A számla kitöltésének gyakorlása.	kb. 12 óra	Tudja eldönteni mely adatok szükségesek a számla kitöltéséhez!	Tudja kitölteni az alaki és formai követelményeknek megfelelően a bizonylatot és számlát! Tudja kiválasztania szükséges bizonylatot!
5.	Árkalkuláció készítés a megtermelt termékre	kb. 12 óra	A helyes értékítélet fejlesztése az ár kialakítása kapcsán	Tudja kiszámolni az adott terményre az árat!
6.	Az áru útjának végigkísérése a termőhelytől a fogyasztóig.	kb. 8 óra	A felelősségtudat fejlesztése a termény minőségének megőrzése kapcsán.	Ismerje a termény helyes tárolását, szállításra előkészítését, a szállítás idejét, módját, az áru kínálását a piacon!
	Ismétlés, ellenőrzés	kb. 8 óra	Az ön- és csoportértékelés erősítése.	Az alapvető piacgazdasági szemlélet

A szükséges eszközök, anyagok:

Termékértékesítési szerződés az adott terménycsoportra:

bizonylatok (anyagbevétel, -kiadás, szállítójegy, anyagnyilvántartás), számlatömb,

különböző minőségű áruk szemléltetéséhez falikép, természetes anyag vagy makett, árlista a termékcsoporthoz.

Az ellenőrzés módja a tananyag jellegéből adódóan lehet:

- szóban:
 - beszélgetés formájában (esetleg összefüggő feleletként),
 - situációs feladat megoldásával.
- írásban:
 - ábrás feladatlapok megoldása,
 - egy adott téma összefüggő kifejtése írásban,

- adott bizonylatok kitöltése,
- számla kitöltése.
- szituációs gyakorlati feladatok kijelölése (áru előkészítése piacra, kereskedelmi kommunikáció gyakoroltatása termékértékesítések...).

A modul sikeres megvalósításával a piacgazdasági szemléletmód alapjait sikerül kialakítani a tanulóknban.

Munka-, környezet- és tűzvédelmi ismeretek

Célok

A tanulók ismerjék meg a veszélyes és ártalmas tényezőket, hogy azokat időben felismerjék és védekezzenek ellenük.

Ismertesse meg a modul a munkához szükséges tűzvédelmi előírásokat.

Alakítsuk ki a balesetek, ártalmak és környezeti károk megelőzésére irányuló szemléletet a tanulóknban. Készítsük fel őket arra is, hogy vészhelyzet esetén megfelelően, hatékonyan tud-janak viselkedni. Alakuljon ki bennük a mások egészségéért, testi épségéért való felelősség-tudat.

Témakörök szakmai elméletből javasolt óraszám

1. téma: Munkavédelmi alapfogalmak kb. 4
2. téma: A munkavédelem jogi szabályozása kb. 5
3. téma: Mentés, elsősegélynyújtás kb. 6
4. téma: Foglalkozási ártalmak és betegségek megelőzése kb. 3
5. téma: Villamos-berendezések biztonságtechnikája kb. 3
6. téma: Alkoholfogyasztás és munkabiztonság kb. 3
7. téma: Higiénia kb. 4
8. téma: Környezetvédelem kb. 4
9. téma: Tűz elleni védekezés kb. 4

Összesen: 36 óra

A modul tartalmának részletes leírása . Elméleti tananyag

Téma szám	Tananyag (elmélet)	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimum szint
1	Munkavédelmi alapfogalmak A munkavédelem fogalma A munkavédelem főbb területei A baleset, munkabaleset, foglalkozási ártalom, foglalkozási betegség fogalma	Legyen képes meghatározni és elkülöníteni az egyes munkavédelmi alapfogalmakat!	Munkavédelem, baleset, munkabaleset, foglalkozási ártalom, foglalkozási betegség fogalma. A munkavédelem főbb területeinek megnevezése.
2.	A munkavédelem jogi szabályozása A biztonságos munkavégzés személyi feltételei A dolgozók	Ismerje a munkavédelmi szabályozás szerepét, a munkavédelmi oktatás jelentőségét, a dolgozók munka-védelemmel kapcsolatos jogait és	Munkavédelmi oktatás, munkavédelmi vizsga. A gépkönyv. Územi baleseti jegyzőkönyv. A dolgozó munkavédelmi

	munkavédelemmel kapcsolatos jogai és kötelességei A munkavédelmi szabályok megszegésének következményei	kötelességeit!	jogai és kötelességei. Fegyelmi, szabálysértési, büntető-eljárás.
3.	Mentés, elsősegélynyújtás A mentés legfontosabb szabályai Az elsősegélynyújtás szabályai	Tudja a veszélyes behatás megszakításának módszereit, az egyes sérüléseknek megfelelő elsősegélynyújtási teendőket!	Mentés zárt térből, teher alól, beszorulásból, odaszorulásból, magasból, áramütött kiszabadítása. Biztonságba helyezés. A légzés és vérkeringés fenntartása, kötözés.
4.	Foglalkozási ártalmak és betegségek megelőzése. Fizikai ártalmak (rázkódás, zaj, munkahelyi klíma, porártalom) Vegy ártalmak	Legyen tisztában a fizikai, vegyi károsító tényezőkkel, azoknak az emberi szervezetre gyakorolt hatásával, az ellenük való védekezés lehetőségeivel!	A léghőmérséklet szükséges tartománya, rezgés hatás csökkentése, hallásvédelem, porvédelem. Méreg, mérgezés.
5	Villamos-berendezések biztonság-technikája Villamos-berendezések biztonságos használata	Ismerje a villamos áram élettani hatását, az elektromos gépek, készülékek védelmi berendezéseit, üzemeltetésük szabályait!	Áramütés. Olvadóbiztosító, vezeték védelme, érintésvédelem. A kikapcsolt, leválasztott, feszültségmentesített villamos-berendezés fogalma. A veszélyes közelség.
6.	Alkoholfogyasztás és munkabiztonság Az alkohol hatása a szervezetre Munkaképes állapot elbírálása	Tudja az alkohol egészségre, munkavégzésre, munkaerőlcésre gyakorolt káros hatását, az alkoholfogyasztás munkahelyi ellenőrzésének módszereit.	Az alkohol károsító hatása.
7.	Higiénia Munkahelyi higiénia Személyi higiénia	Ismerje a különböző szennyező-, fertőző forrásokat, a fertőzések útjait, a tisztítás és fertőtlenítés módjait!	Szennyező- és fertőző forrás. Tisztító- és fertőtlenítőszer.
8.	Élelmiszer higiénia Környezetvédelem Környezetszennyező anyagok forrásai A környezetszennyezés csökkentésének lehetőségei	Legyen tisztában a légszennyezést, talajszennyezést, vízszennyezést okozó tevékenységekkel, anyagokkal. Ismerje a szennyező anyagok kezelésének fontosabb módszereit!	A légszennyező, talajszennyező, vízszennyező anyagok forrásai.
9.	Tűz elleni védekezés k Tűzvédelmi alapfogalma Tűzjelzés, tűzbejelentés Tűzvédelmi anyagok, eszközök és	Ismerje a tűzvédelem szervezeti felépítését, a tűzveszélyességi osztályokat, az éghetőség és tűzállóság fogalmát, a dolgozók	A dolgozók tűzvédelmi feladatai, tűzoltó eszközök és készülékek használata.

	alkalmazásuk Tűzoltó készülékek használata	tűzvédelmi feladatait, a tűzoltó anyagokat, a kézi tűzoltó eszközöket és tűzoltó készülékeket!	
--	--	---	--

Tárgyi feltételek:

segédeszközök (anyagok), eredeti tárgyak, védősisak (mechanikai, por elleni, sav elleni stb.), légzésvédők (szűrőbetétes, tömlős), hallásvédők (vatta, füldugó, fültok), kézvédelmi eszközök (védőkesztyűk, tenyérvédő, csuklószorító), védőruhák (gumírozott nadrág, savvédő öltöny, növényvédelmi védőruha), különböző védőfelszerelések (biztonsági heveder, munkaöv), kézi tűzoltó készülék, kézi tűzoltó eszközök (szikracsapó, csáklya, vödör, lapát, takaró, ponyva), különböző olvadó biztosítóbetétek, elsősegélynyújtó láda, baleseti jegyzőkönyv, védősapka, fejtvédő kámzsa, védőszemüvegek, arcvédők, gázálcok, fél-álcok, kesztyűk, tenyérvédők, csuklószorítók, ujjvédők, köpenyek (védő), ruhák (védő), vállvédők, védőpapucsok, bakancsok, csizma, hallásvédő vatta, füldugó, fültok, tűzoltó pokróc, diasorozatok, villamos berendezésekről, környezeti ártalmakról, tűzoltás eszközeiről.

Videofilmek

fizikai foglalkozási ártalmakról, vegyszerek tárolásáról, felhasználásáról, higiéniről, környezetszennyezésről, környezetvédelemről.

Az ellenőrzés a tananyag jellegéből adódóan történhet:

- szóban: elsősorban beszélgetés formájában (esetleg összefüggő feleletként),
- írásban:
 - ábrás feladatlapok megoldása,
 - egy téma összefüggő kifejtése,
- szituációs gyakorlati feladat kijelölése (teendők tűz észlelése esetén, teendők baleset esetén, adott feladat elvégzésénél használatos védőeszközök kiválogatása...).